

Ústav:
15120 krajinářské architektury

Vedoucí ústavu:
Ing. Vladimír Sitta

Vedoucí práce:
doc. Ing. Klára Salzmann, PhD.

Vypracovala:
Bc. Kateřina Vrbacká

KRAJINA OBCE CHORYNĚ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Letní semestr 2023



**FAKULTA ARCHITEKTURY
ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ
TECHNICKÉ V PRAZE**

autor, diplomant: Bc. KATEŘINA VRBACKÁ

název diplomové práce: Revitalizace krajiny obce Choryně - společný prostor pro život
akademický rok: 2021/2022

vedoucí práce: Ing. Klára Salzmann, PhD., ÚSTAV 15120 Ústav krajinářské architektury
asistent vedoucího, konzultace: Ing. Zuzana Bečvářová; Ing. arch. Tomáš Pozdech
oponent práce: Ing. Iva Škrovová

univerzita: České Vysoké učená technické v Praze

fakulta: Fakulta architektury ČVUT v Praze

obor: Krajinářská architektura

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE	
FAKULTA ARCHITEKTURY	
AUTOR, DIPLOMANT: Bc. Kateřina Vrbacká AR 2022/2023, LS	
NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE: (ČJ) REVITALIZACE KRAJINY OBCE CHORYNĚ – SPOLEČNÝ PROSTOR PRO ŽIVOT (AJ) REVITALIZATION OF THE LANDSCAPE AROUND CHORYNĚ VILLAGE – COMMON SPACE FOR LIFE	
JAZYK PRÁCE: ČESKÝ	
Vedoucí práce:	Doc. Ing. Klára Salzmann, PhD. Ústav: 15120 Krajinářské architektury
Oponent práce:	Ing. Iva Škrovová
Klíčová slova (česká):	venkov, krajina, revitalizace, koncepce, biodiverzita, říční niva, hospodaření v krajině, ekosystémové služby, zelená infrastruktura venkova
Anotace (česká):	Tato diplomová práce se zabývá problematikou revitalizace krajiny v obci Choryně s cílem nalézt společný prostor pro život obyvatel a živočichů či rostlin žijících v území. Návrh je v tomto ohledu otevřen i návštěvníkům přicházejícím do obce za návštěvou zámku a okolní mokřadní krajiny. Hlavním záměrem práce je posílit a zkvalitnit prostupnost obce, zlepšit zelenou infrastrukturu s využitím potenciálu říční nivy jako klíčového prvku revitalizace. Dále se práce zaměřuje na optimalizaci hospodaření v krajině a zajištění naplnění ekosystémových služeb.
Anotace (anglická):	This thesis addresses the issue of landscape revitalization in the village of Choryně, with the goal to find a common space for the life of residents, as well as the fauna and flora inhabiting the area. The proposed concept also welcomes visitors coming to the village to visit the castle and the surrounding wetland landscape. The main objective of this study is to enhance and improve the permeability of the village, enhance green infrastructure, and utilize the potential of the river floodplain as a key element of revitalization. Additionally, the thesis focuses on optimizing land management and the fulfillment of ecosystem services.

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury
2/ ZADÁNÍ diplomové práce
Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Bc. Kateřina Vrbacká
datum narození: 29. 09. 1997

akademický rok / semestr: 2022-2023 / letní semestr 2023
obor: Krajinářská architektura
ústav: 15120 Ústav krajinářské architektury
vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Klára Salzmann, Ph.D.

téma diplomové práce: Revitalizace krajiny obce Choryně
– společný prostor pro život

viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:
1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Diplomová práce se bude zabývat katastrálním územím obce Choryně a bude zaměřena na vypracování komplexní krajinářské studie revitalizace krajiny. Základem práce bude analýza jednotlivých vrstev krajiny, jejich vyhodnocení a pojmenování problémů krajiny v celém území. V další etapě bude vypracována návrhová část pro celé katastrální území. Cílem a smyslem práce bude hledání společného prostoru pro život biodiverzity a rekreaci obyvatel a návštěvníků regionu.

2/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítko zpracování

Portfolio A4 bude rozděleno na analytickou část současného stavu a na část návrhu. Výkresy/ výstavní plakáty o rozměru 1188x1680 mm, 2x portfolio A4 se všemi náležitostmi, 1x CD s výstupy dle požadavků fakulty
Obsah, rozsah a měřítko vypracovaných výkresů vyplynou z rozsahu řešeného území a určených širších vztahů

3/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Model vybrané části řešeného území

Datum a podpis studenta

10.2.2023 

Datum a podpis vedoucího DP

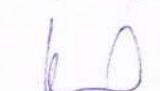
Klára Salzmann

10.2.2023

Datum a podpis děkana FA ČVUT



registrováno studijním oddělením dne

1.5.2023


Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 19.5.2023

podpis autora-diplomanta



ÚVOD

Práce zpracovává analýzu a návrh vztahující se ke krajině, která obklopuje obec Choryni. Krajinu lze chápat jako komplexní systém složený z přírodních, kulturních a sociálních prvků, které spolu vzájemně interagují. Práce se zaměřuje na studium a porozumění těmto interakcím s cílem navrhnout opatření a strategie pro udržitelný rozvoj venkovské krajiny. Smyslem je najít harmonii ve sdíleném prostoru, který bude odolný negativním dopadům klimatické změny a charakteristický dostatečnou strukturální a biologickou diverzitou. Krajinné struktury se propisují do jednotlivých vrstev, které jsou mapovány a proměňovány do výsledné podoby, která nám dává celkový obraz krajiny. Projekt zohledňuje podporu hydrologického režimu provázaného se zlepšením prostupnosti a obytnosti území s návazností na okolí, jak i řešení přechodu samotné obce do volné krajiny. Jsou doporučené změny hospodaření v krajině spojené s úpravou velikostí půdních bloků v závislosti na analýzách protierozních opatření. Na základě podrobného mapování je řešen rozvoj přírodě blízkých biotopů a nabízí místním i návštěvníkům nahlédnout do těchto systémů pomocí vzdělávací trasy. Návrh zohledňuje principy udržitelnosti, estetiky venkovské krajiny s podporou odlišnosti od krajiny městské, funkčnosti a potřeb místních obyvatel. Zahrnuje případné zásahy do prostoru, nové krajinné prvky, ochranu přírodního a kulturního dědictví.

Cílem této diplomové práce je přispět k udržitelnému rozvoji krajiny okolo Choryně a poskytnout konkrétní návrhy pro zlepšení a ochranu tohoto prostředí.

Choryně, malá vesnice na rozhraní kopcovitého Valašska a rovinné Hané. Pyšní se bohatou florou zajímavými geologickými jevy. Bohatou přírodní rozmanitost naznačují i chráněná území, která se na malé ploše nachází dokonce dvě. Dnes obec vítá návštěvníky a seznamuje je s přírodním bohatstvím pomocí naučných stezek. Kromě přírodního bohatství obec nabízí také kulturní památku Choryňský klášter, nebo tedy zámek, na který byla přestavěna bývalá tvrz.

Nejsou to jen objekty a místa, které dávají obci život, jsou to převážně její obyvatelé, kteří v obci žijí. Lidé zde ve velké míře dodržují lidové tradice, a společně se často setkávají při nejrůznějších oslavách.

—	ANALYTICKÁ ČÁST	16	—	NÁVRHOVÁ ČÁST	90
—	ANALÝZY ŠIRŠÍCH VZTAHŮ	18	—	SLOŽKY KRAJINY	92
	lokalizace řešeného území, dopravní napojení na okolí, digitální model reliéfu, stávající stav území, současné využití území			krajina, její definice, vnímání a místo v plánovacích procesech, voda v krajině, zelená infrastruktura venkova, ekosystémové služby	
—	ANALÝZY ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ	28		VODA V KRAJINĚ	
	HISTORICKÝ VÝVOJ	28		říční niva, rybník, mokřad, řeka, zatrubněné potoky, Pastevník v intravilánu, Pastevník v extravilánu, rybí přechody	
	povinné císařské otisky stabilního katastru, analýza historických změn v krajině řešeného území, přírodní podmínky, geologie, půdní typy, klima, vegetační stupně, potenciální přirozená vegetace			PROSTUPNOST KRAJINY A BODY ZÁJMU	116
	ANALÝZA BIODIVERZITY KRAJINY V ŘEŠENÉM ÚZEMÍ	44		nové stezky a prvky krajiny, materialita cest	
	OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY	46		ROZVOJ ZÁSTAVBY A KRAJINNÉ ROZHRANÍ	122
	VODA V KRAJINĚ	48		VEGETACE	126
	povodí řeky Juhyně analýza hydrologických poměrů řešeného území analýza odtokových poměrů řešeného území			květnaté pásy, biopásy	
	LIDÉ V KRAJINĚ	54		ZEMĚDĚLSTVÍ	134
	demografický vývoj, důležité stavby v obci		—	neprodukční orná půda změněna na trvalé travní porosty, fragmentace krajiny a regulace velikosti bloků orné půdy, pěstování meziplodin, sady	
	PROSTUPNOST KRAJINY	58	—	BILANCE ZMĚN V ÚZEMÍ	138
	návaznost sídla na krajinu, naučné stezky			současný stav, navrhovaný stav	
	ANALÝZA STOP ČLOVĚKA V KRAJINĚ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ	62	—	VYBRANÉ DETAILNÍ ČÁSTI NÁVRHU	140
	ZEMĚDĚLSKÁ PŮDA	64		NAUČNÁ STEZKA SLEPÉ RAMENO ŘEKY BEČVY	142
	odtokové linie, meliorace zemědělské půdy, vlastnictví zemědělské půdy			řezy oblastí s naučnou stezkou Slepé rameno řeky Bečvy	
	HOSPODÁŘSKÉ VYUŽITÍ KRAJINY ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ	68		REVITALIZACE REGULOVANÉHO TOKU JUHYNĚ	150
	PLATNÝ ÚZEMNÍ PLÁN	70		tůně koryta revitalizované řeky, etapizace a způsob revitalizace řeky Juhyně, řezy oblastí revitalizované řeky Juhyně	
—	VÝSTUPY Z ANALÝZ	72	—	CELKOVÁ SITUACE NÁVRHU	160
—	ANALÝZA VYUŽITÍ ÚZEMÍ	74	—	ZÁVĚR	166
—	ANALÝZA VYUŽITÍ ŘÍČNÍ NIVY	76		ZDROJE	168
—	VÝKRESY PROBLÉMŮ A HODNOT	78		SOUPIS POJMŮ	170
	PROBLÉMY	78			
	HODNOTY	82			

PODKLADY

Na začátku práce byly shromažďovány podklady k jednotlivým řešeným vrstvám krajiny. Podklady zahrnovaly, dostupné mapy k dané problematice, články získané dobové fotografie, poznámky z informačních cedulí na naučné stezce přímo v obci.

TERÉNNÍ PRŮZKUM

Průzkum byl prováděn v roce 2022 a 2023. Cílem terénního průzkumu bylo získat detailní pohled na problematiku oblastí vyčtených z map.

Z terénního průzkumu jsou v diplomové práci využity fotografie, znázorňující současný stav řešeného území.

ANALYTICKÁ ČÁST

Po shromáždění dat následuje analytická část, jejímž úkolem je popsat současný stav území, jeho hodnoty a problémy vyčtené z podkladů a vyvodit závěry a otázky, na které následně reaguje návrhová část.

NÁVRHOVÁ ČÁST

Je zpracována na základě záměrů, hodnot a problémů území stanovených v analytické části. V této části je vytvořen koncept a návrh zlepšení stavu krajiny obce Choryně. Z krajinného plánu jsou vybrány dvě oblasti zpracovány v detailnějším měřítku.

ANALYTICKÁ ČÁST

Každá krajina je jedinečná s vlastní historií a s jednotlivými vyskytujícími se prvky. Proto je při analyzování nutno přistupovat k oblasti individuálně. Posoudit, co jsou pro danou oblast pozitivní a co negativní změny, a přemýšlet co by přímo této krajině pomohlo v návaznosti na její individuální potřebě.

Analýza je rozdělena na dvě části. První část se zaměřuje na mapování širších vztahů s představením území, kde se nachází, a jakou podobu má krajina okolo řešeného území.

Druhá část analýzy je již zaměřena na katastr obce. Hranice katastru obce je i hranicí řešené oblasti.

Analýza zpracovává historický vývoj a změny v katastru, vyčtené z historických map a dobových fotografií.

Dále je zaměřena na přírodní složku krajiny, která zahrnuje analýzu půdy, a geologie, hydrologického režimu a vegetace na území. Podrobně zpracovává současný stav biologické diverzity.

Další mapovanou vrstvou je analýza stop člověka v krajině, kde je popsán demografický vývoj, systém prostupnosti a obývání území spolu i s hospodařením v krajině.

Analytická část je shrnuta v kapitole „VÝSTUPY Z ANALÝZ“ – kde jsou využity metodiky zpracování problémů a hodnot území. Tyto výstupy slouží jako východiska pro návrhovou část.

ANALÝZY ŠIRŠÍCH VZTAHŮ

LOKALIZACE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ



Obr.01: Mapa České republiky s vyznačením řešeného území



Obr.02: Zobrazení řešeného území s přiblížením na Zlínský kraj

Katastrální území obce Choryně se nachází ve zlínském kraji České republiky. Území dále sousedí s krajem olomouckým. V blízkosti obce směrem na východ, ve vzdálenosti asi 7 km, je město Valašské Meziříčí. Na opačné straně leží město Kelč.

V centru území se nachází obec, která se rozpíná do okolních luk, polí a smíšených lesů. Obec protíná řeka Bečva a odděluje od vesnice choryňské rybníky a statek Střítež se zahrádkovou osadou Střítežík. Území protíná také silnice spojující město Valašské Meziříčí spolu s městem Hranice na Moravě, kde se dále silnice napojuje na dálnici do Olomouce. Kromě řeky Bečvy územím protéká dále řeka Juhyně s vlastním potokem Pastevníkem, který pramení nedaleko v kopci na Lhotě u Choryně.

Obec Choryně se pyšní památkově chráněnými stavbami, jako je choryňský čtyřkřídlý patrový, zámek s krajinářským parkem. Dnes funguje, jako klášter poskytující sociální služby pro seniory. Lidé v klášteře se věnují různým aktivitám, jako je sběr bylin, pěstování zeleniny a ovoce ve vlastním skleníku, lisování moštu, nebo třeba i tvorbě keramiky. Své výrobky prodávají v přízemí zámku, a peníze dále využijí na provoz. Dále je památkou v obci kostel sv. Barbory, a výklenkové kapličky, z nichž jedna je také památkově chráněna. Co se týče obslužnosti obce, nalezneme zde mateřskou školu se základní, ve které se vyučuje do páté třídy, dva obchody se smíšeným zbožím, poštu, obecní úřad, obvodního lékaře, nebo i místní hospodu s kulturním domem.

Obec je provázána nejrůznějšími tradicemi, jako je vodění medvěda nebo velikonoční klapotání. Na jaře se zde pořádá výstavba a kácení máje, kterou má pod palcem místní hasičský sbor s dlouholetou tradicí. Díky choryňským rybníkům je tu také rybářský spolek, který každoročně po výlovu rybníka pořádá rybí hody. Hasičský sbor se stará o každoroční hasičské pohárové soutěže.

Mimo tyto společné aktivity pro obyvatele, se zde nachází také fotbalové hřiště, kde místní soupeří s vedlejšími obcemi o letní pohár.

Přes Choryni vede cyklostezka spojující Valašské Meziříčí s Teplicemi nad Bečvou. Cyklisté se často zastavují na výletišti pod Hrázkou. Výletišti je napojeno na nově revitalizovanou trasu kolem studánky sv. Janka, kde je kaplička, neboli pomník sv. Janka. Historicky zmiňují, že vede od této kapličky podzemní průchod až do kláštera. Hlavní dominantou obce je choryňský kopec Stráž, který je nově obklopen naučnou stezkou Choryňská stráž. Na trase si lidé mohou přečíst o rybách v řece Juhyně nebo Bečvě, pozorovat ptactvo v ptačí pozorovatelně, nebo se dozvědět něco o zvěři, která žije ve zdejších lesích.

Na severním okraji obce stojí kravín spadající pod jednotné zemědělské družstvo Kelečsko. Lidé, kteří zde pracují obhospodařují okolní pole. Na zdejších polích se v dnešní době pěstuje především řepka, kukuřice nebo slunečnice.

Co se týče významných krajinných prvků, je nutno zmínit chráněné území v podobě přírodní rezervace Choryňský mokřad. Ten obklopuje velký Choryňský rybník na druhé straně cesty od obce.

DOPRAVNÍ NAPOJENÍ NA OKOLÍ

Mapa širších vztahů znázorňuje cestní síť propojující okolní obce. Katastrální území obce protíná rychlostní silnice vedoucí z Valašského Meziříčí do Hranic na Moravě, dále pak také železnice. Nejbližší vlaková stanice se nachází ve Lhotce nad Bečvou.

Na mapě jsou zvýrazněny hlavní větší města v okolí Choryně, jedná se o Valašské Meziříčí, které je obcí s rozšířenou působností. Dále pak Kelč, která byla centrem Jednotného zemědělského družstva a dodnes je vlastníkem velkého množství zemědělské půdy v obci Choryně.

Město Hranice na Moravě se nachází v okrese Přerov, Olomouckého kraje. Je to nejbližší velké město sousedního kraje. Nový Jičín je stejně, jako Hranice na Moravě prvním nejbližším velkým městem Moravskoslezského kraje.

Na mapě jsou vidět řeky Bečvy, které se ve městě Valašském Meziříčí slévají v jednu, která protéká Choryní.

Choryně se nachází na rozhraní Valašských Beskyd a rovinnou úrodnou Hanou. Na hranici Valašského Meziříčí se začíná tvořit masiv CHKO Beskydy. Jižně od Choryně u obce Poličná začínají Hostýnské vrchy.

DOSTUPNOST OKOLNÍCH OBCÍ A MĚST		
	autem	na kole (silničním)
Kelč - Choryně	10 min	cca 30 min
Zlín - Choryně	58 min	cca 3:33
Nový Jičín - Choryně	20 min	cca 1:08
Olomouc - Choryně	48 min	cca 3:56
Ostrava - Choryně	50 min	cca 3:45
Valašské Meziříčí - Choryně	12 min	cca 20 min
Hranice na Moravě - Choryně	18 min	cca 1:16

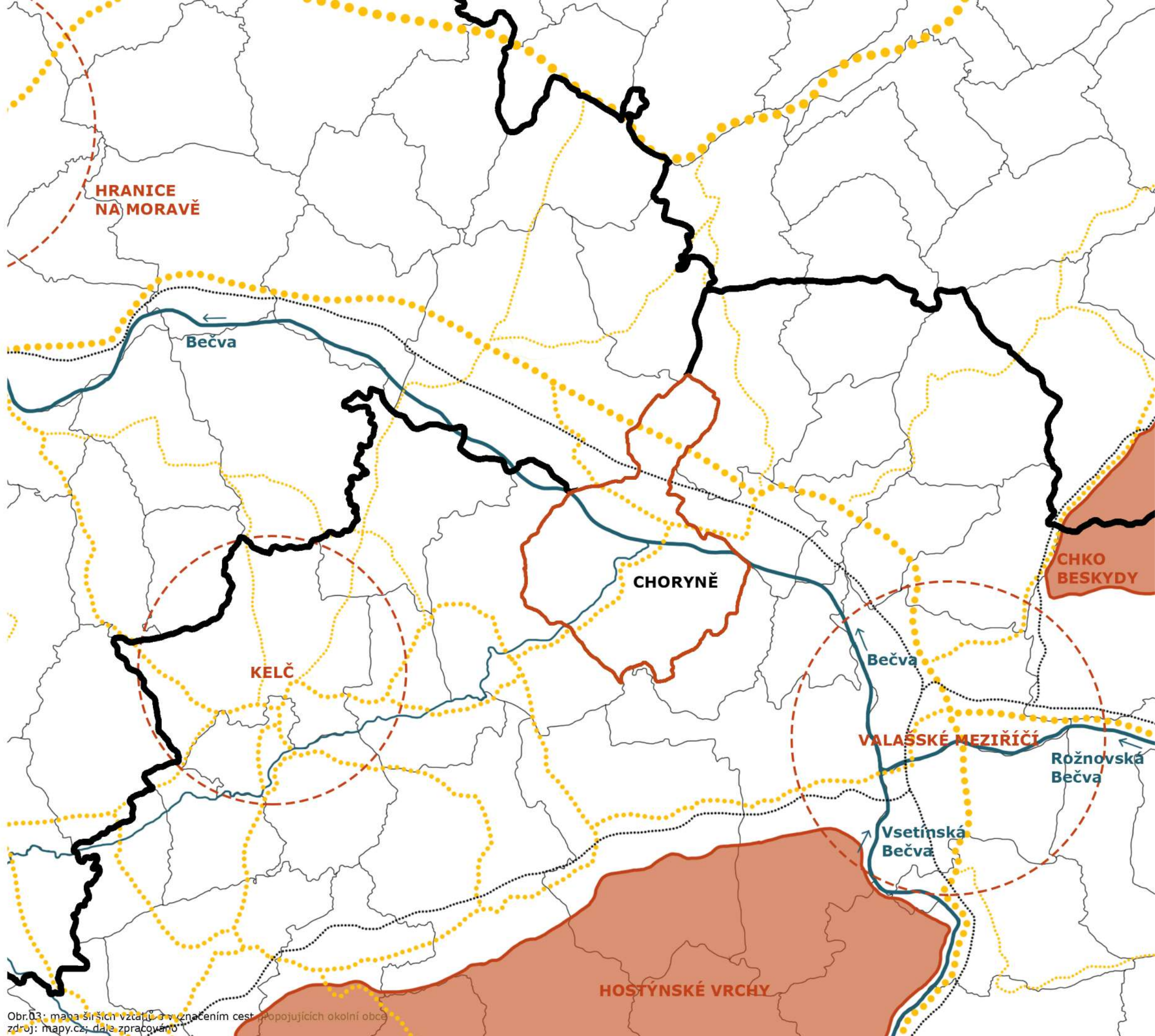
Zdroj: mapy.cz

- hranice řešeného území
- krajské hranice
- hranice katastrálních území
- vodní toky a plochy
- ⋯ silniční propojení obcí
- pohoří v okolí

0 500 1500 3500



Obr. 03: mapa širších vztahů v značení cest propojujících okolní obce
zdroj: mapy.cz; dále zpracováno

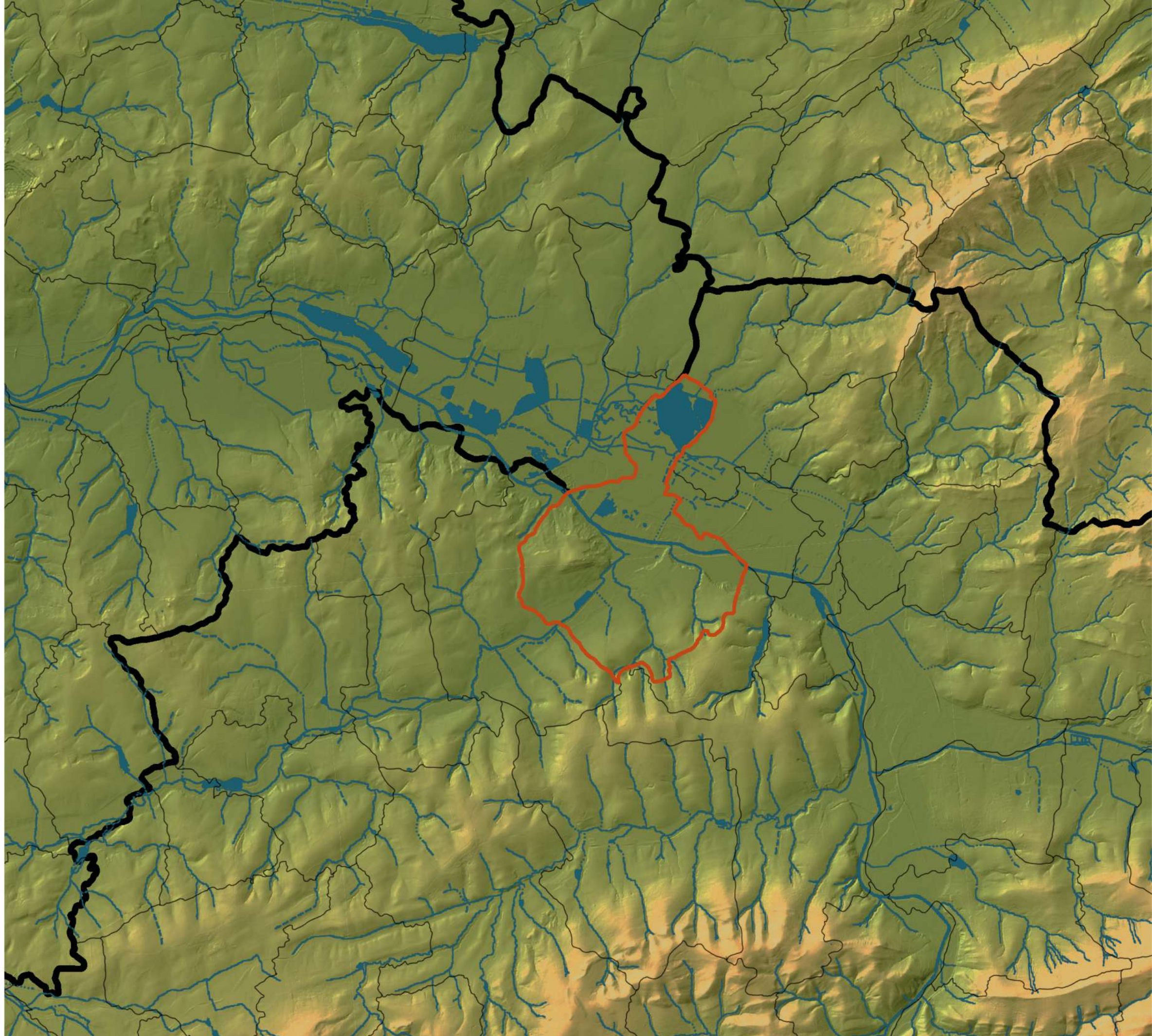


DIGITÁLNÍ MODEL RELIÉFU

Digitální model reliéfu znázorňuje členitost terénu v obci i okolí. Viditelná je zde říční niva řeky Bečvy, která protéká skrze obec z Valašského Meziříčí do Hranic na Moravě.

Viditelné jsou na východě od obce začínající Beskydy, na jihu potom Hostýnské vrchy.

Velkou část katastrálního území tvoří rovina údolní nivy řeky Bečvy i řeky Juhyně. Na západě katastrálního území se tyčí kopec stráž s nadmořskou výškou 376 m.



- hranice řešeného území
- krajské hranice
- hranice katastrálních území
- vodní toky a plochy

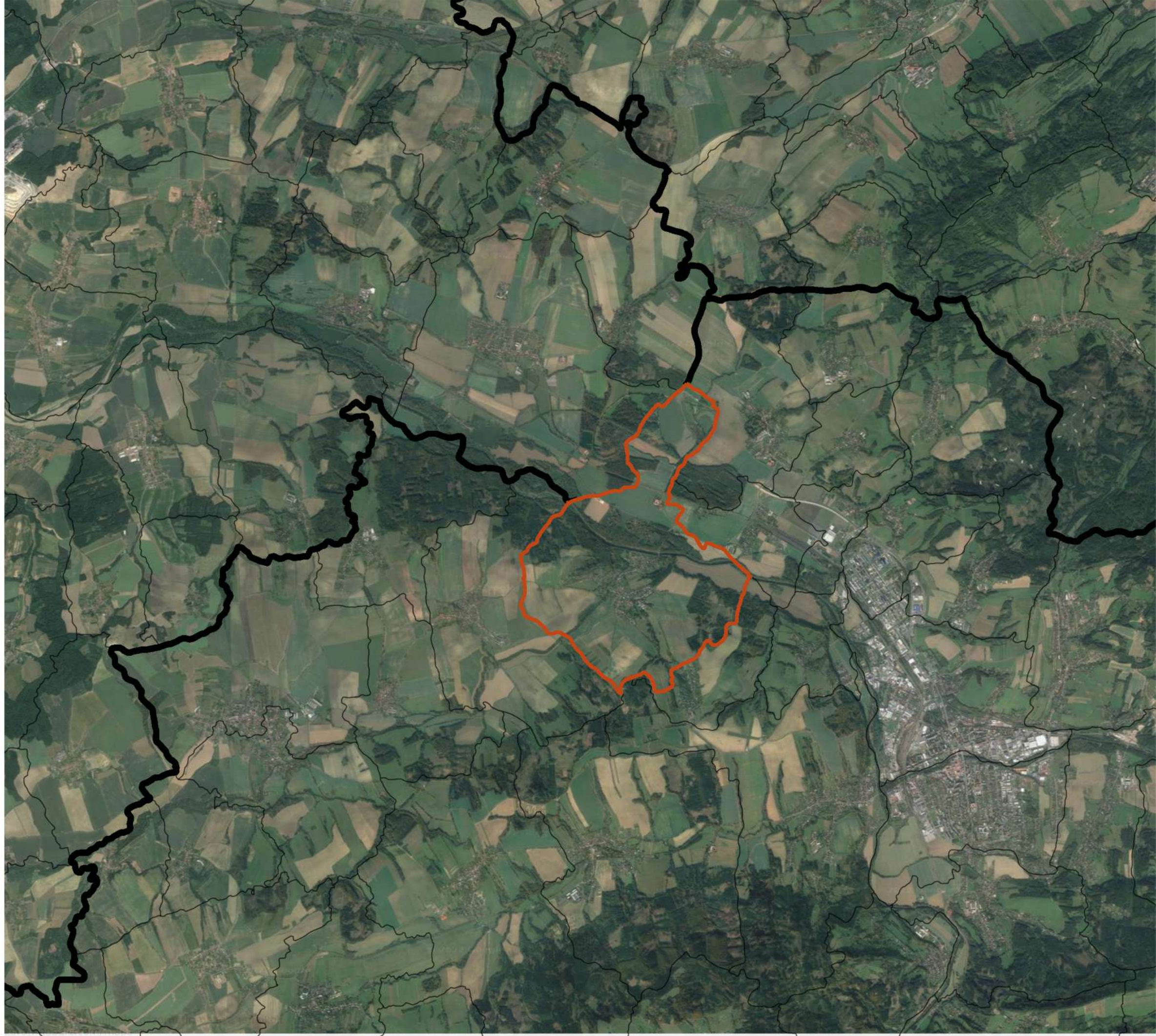
0 500 1500 3500



STÁVAJÍCÍ STAV ÚZEMÍ

Letecký snímek vyobrazuje stávající mozaiku krajiny, využití a strukturu krajiny řešeného území i okolí. Na leteckém snímku je nejvýraznější zástavba města Valašské Meziříčí. Zde žije okolo 22 000 obyvatel.

Co se týče katastrálního území, na mapě lze vidět v severním výběžku Velký Choryňský rybník. Velkou část území tvoří louky a pole. Oproti okolním obcím je zde ale i větší množství lesů. Lesy jsou v obci převážně smíšené nebo listnaté.



- hranice řešeného území
- krajské hranice
- hranice katastrálních území

0 500 1500 3500



SOUČASNÉ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

Územím protéká řeka Bečva, která s sebou přináší pás zeleně okolo jejího toku. Největší podíl plochy obce je v zastoupení zemědělské půdy, dále se v obci nachází významné plochy smíšených lesů. Říční soustava je obohacena o řeku Juhyni a potok Pastevník, na východě území lesem protéká další nepojmenovaný potok, který se vlévá do Bečvy.

V okolí obce můžeme vidět, že největší podíl má opět zemědělská půda. Na řešeném území se nachází významný podíl lesů. Je vidět, že v některých okolních obcích se lesní plochy téměř nevyskytují.

V obci se nachází Velký choryňský rybník, na něj navazuje další rybníční soustava obce Hustopeče. Kromě Velkého choryňského rybníka se v obci nachází ještě 4 další rybníky. U Velkého choryňského rybníka se ještě nachází chráněné Maloplošné území a Evropsky významná lokalita Přírodní rezervace Choryňský mokřad.



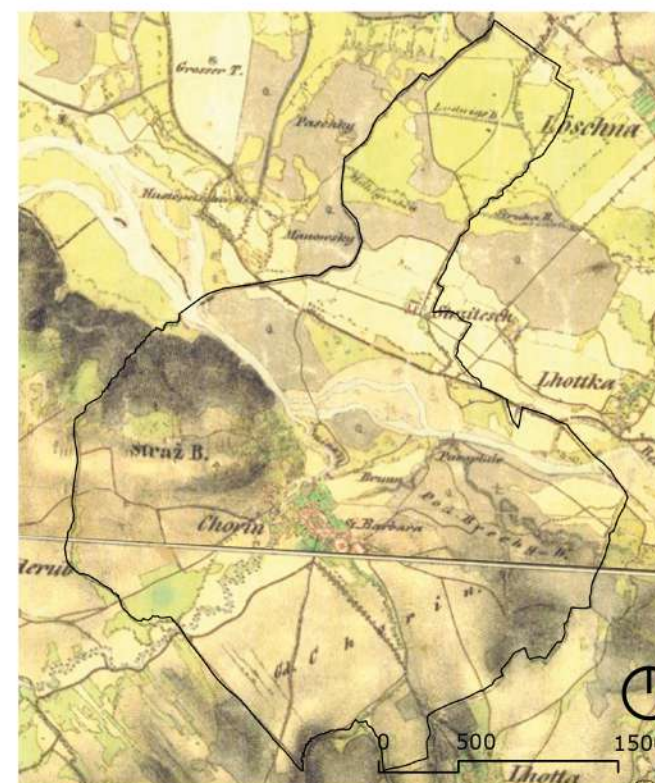
Obr.06: mapa modrozelené infrastruktury v širších vztazích
zdroj: openstreetmap.org/; dále zpracováno

ANALÝZY ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

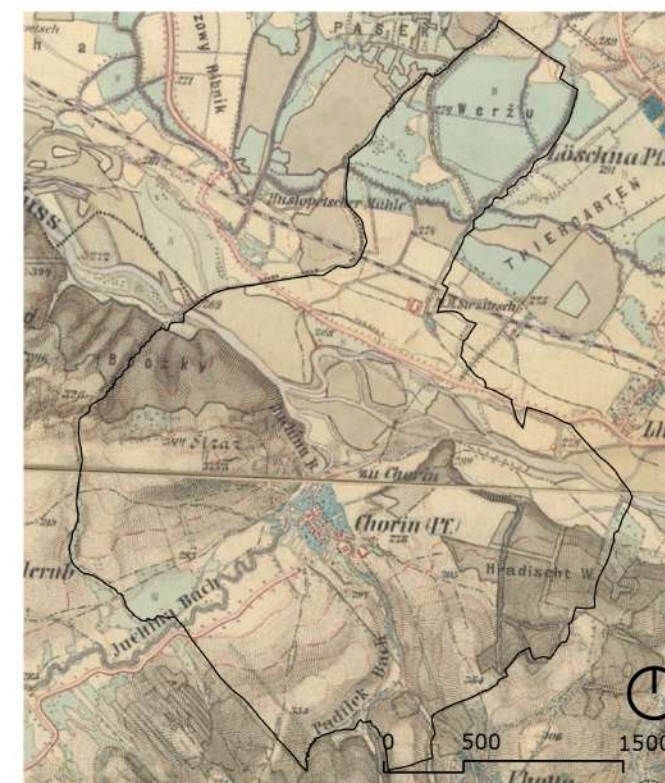
HISTORICKÝ VÝVOJ



Obr.07: Müllerova mapa Moravy z roku 1716 ve 2. vydání z roku 1790



Obr.09:II. vojenské mapování - Františkovo 1836-1852, měřítko 1: 28 800



Obr.10:III. vojenské mapování - Františko-josefské 1876-1878 (Morava a Slezsko), měřítko 1:25000

Choryně je zmiňovaná poprvé v roce 1141, v této době byla v majetku olomouckých biskupů, později arcibiskupů. V této době vlastnil tvrz rytíř Mikuláš z Rajnochovic. Obec vznikala spolu s výstavbou Choryňského zámku. Původně stála v Choryni tvrz na vrchu zvaném Hradiště. Po této tvrzi však v lese nejsou dochovány žádné stopy. Z poloviny 15. století jsou první záznamy dokládající existenci tvrze v Choryni, kdy však středověká tvrz stála již na území dnešního zámku. V prvních písemných pramenech se o středověké tvrzi píše v roce 1422, kdy patřila do majetku Jindřicha z Bystřice. Když se Choryně dostala do rukou samozvaným Choryňským z Ledské přestavěli poprvé tvrz v renesančním slohu v roce 1573. K dalším stavebním úpravám došlo v průběhu 17. stol. a tvrz dostala vzhled barokního zámku. V 19. století jej Jan Křtitel Forgáč upravil na empírový zámek. V roce 1882 byla budova přeměněna na klášter sester sv. Kříže, po tom co byl zámek se statkem prodán Arcibiskupství v Kroměříži. Co se týče dalších zajímavých míst v Choryni, panovník Jan Nepomuk v 18. století vystavěl na území v lese Hradiště kapli sv. Jana Nepomuckého, a na návsi vznikla socha Panny Marie Zašovské. Dalším zajímavým milníkem v obci se v pramenech zmiňuje období 19. století, kdy se majitelé Rytíři z Holle rozhodli zvyšovat výnosy těžbou uhlí pod kopcem Choryňská stráž,



Obr.08:I. vojenské mapování - josefské 1764-1768 a 1780-1783, měřítko 1: 28 800

vytěženo bylo 1.500 tun. O této těžbě dnes v krajině nejsou viditelné připomínající stopy.
Zdroj: zpracováno dle tabule naučné stezky Choryně

Na mapě 1. vojenského mapování můžeme vidět tok řeky Bečvy z Valašského Meziříčí. Na řece není nic zvláštního a zdá se, že je v takovéto podobě zachována až do současné doby. Je zde patrný soutok s říčkou Juhyní a také množství potoků, které se vlévají do řeky Bečvy. Takto jednoduchá nemeandrující řeka Bečva je zaznamenána pravděpodobně zjednodušeně.

Na mapě stabilního katastru je již patrné slepé rameno řeky Bečvy, které se nachází přímo po délce obce Choryně. Řeka se rozděluje v místě dnešního mostu přes řeku na stranu k Hustopečím a Lešné. V oblasti Velkého Choryňského rybníka a mokřadu jsou znázorněny vlhké louky. Lze vidět propojení lesa Malý a Velký Hradiště. Vesnice se rozrůstala podél cest a je návesního typu. Kolem potoka Pastevníka vznikala uprostřed zástavba, kolem které vedla silnice. Uprostřed v zástavbě kolem které vede cesta stál hostinec a v jeho okolí grunty. Zástavba je obklopena zahradami, za kterými následuje traťová plůžina. Na císařských otiscích jsou navíc dobře viditelné cesty, které jsou v dnešní době již zaniklé. Například se jedná o cestu na Branky, nebo na Kladeruby. Nejvíce je patrná zaniklá cesta do Branek, a dále například

změna trasy na Lhotu u Choryně. Nyní je vedena kolem kostela, kdežto v historii vedla kolem hřbitova.

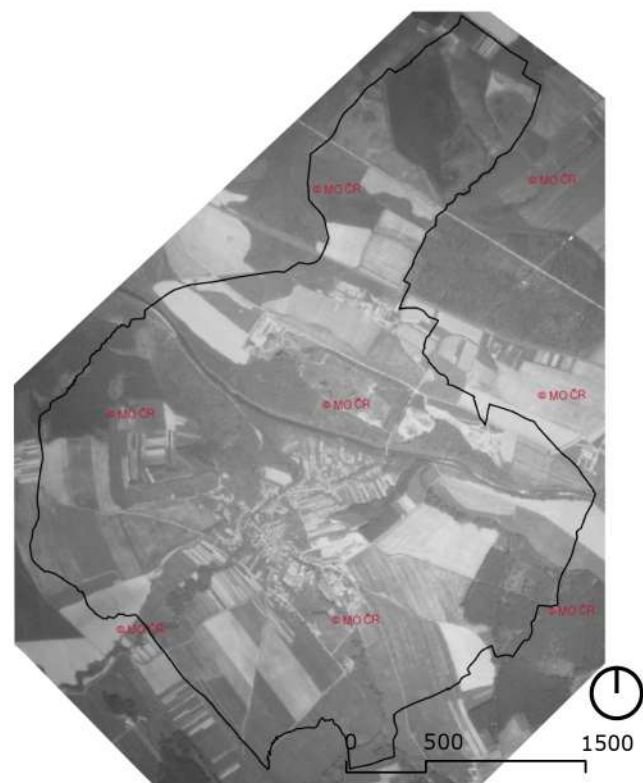
Na mapě 2. vojenského mapování je vidět silně meandrující řeka Bečva. Vytváří zde mnoho ostrůvků po celé délce toku, jak jej můžeme vidět. Stále je zde zřetelné slepé rameno u obce. Stejná situace je stále vidět také na mapě 3. vojenského mapování.

Kromě meandrující řeky Bečvy s jejím slepým ramenem, je další zajímavostí, že na mapě 1. vojenského mapování je znázorněn na místě Velkého Choryňského rybníka les. Až na mapě 2. vojenského mapování je znázorněno, že je les vymýcen a vzniká zde vlhká louka, která je zaznamenána i na císařských otiscích i ve III. vojenském mapování.

V současné se nachází na pravé straně území od řeky Bečvy mnoho drobných rybníků a mokřadů. Řeka Juhyně v minulosti meandrovala a byl na ní napojen mlýnský náhon vedoucí z mlýna, který na svém místě stojí dodnes. Z map lze vidět, že tok Bečvy byl pravděpodobně regulován koncem 19. století, kdy na mapě III. vojenského mapování v měřítku 1:25000 vidíme znázorněn hezky meandrující divočící tok, kdežto na mapě III. vojenského mapování v měřítku 1:75000 vidíme regulovaný narovnaný tok. Takto regulovaný tok lze vidět již na leteckých snímcích z roku 1937.



Obr.11:Letecká snímek z 50. let 20. století



Obr.12:Letecký snímek z roku 1969

Bečva byla pravděpodobně tedy rovnána po velkých povodních 19. století, kdežto Juhyně byla regulována, jakožto důsledek kolektivizace zemědělské půdy. Vlevo jsou detailní letecké snímky z roku 1971 a později 1975, kde je přesně zaznamenáno rovnání toku spolu se vznikajícími rybníky podél toku Juhyně.

Na ostatních leteckých snímcích je na první pohled patrná změna v rozložení zemědělské půdy. Záměrně jsou zde 50. léta, kde jsou ještě detailně vyobrazeny fragmentace polí. Pole jsou menšího rozměru s různými vlastníky. Na leteckém snímku z roku 1969 lze naopak vidět, jak se pole sjednocovala pod jednoho vlastníka - Jednoty zemědělského družstva. V dnešní době jsou pole sjednocena daleko víc. Na tomto snímku lze vidět průběh sjednocování který započal právě v roce 1950. Můžeme vidět, že i mnoho polí nahradily lesy, jako je tomu na pravém břehu řeky Bečvy.



Obr.13:Letecký snímek z roku 1971



Obr.14:Letecký snímek z roku 1975

zdroj historických map: oldmaps.geolab.cz/
zdroj leteckých snímků: ags.cuzk.cz/archiv/



Obr.15: historický pohled na zámek
zdroj: sberatelstvi.cz/



Obr.19: historický pohled na kostel
zdroj: sberatelstvi.cz/



Obr.16: historický pohled na zámek
zdroj: sberatelstvi.cz/



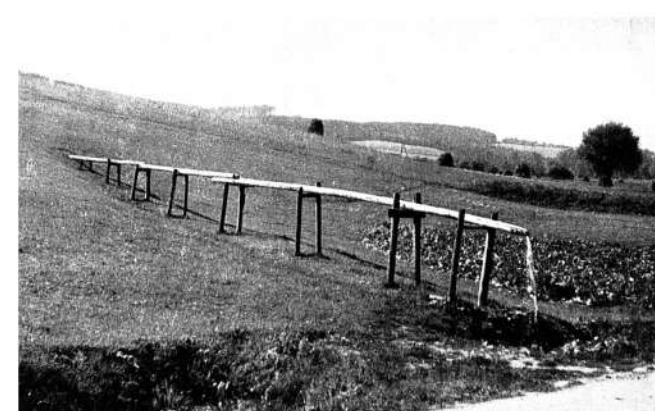
Obr.20: škola po její výstavbě
zdroj: zschoryne.cz/



Obr.17: bývalý hostinec, dnes se hostinec nachází naproti této budově; zdroj: aukro.cz/



Obr.21: pohled do ulice, kde se dnes nachází restaurace
zdroj: aukro.cz/



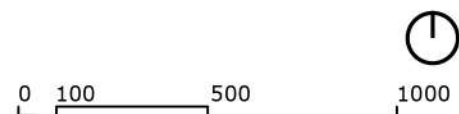
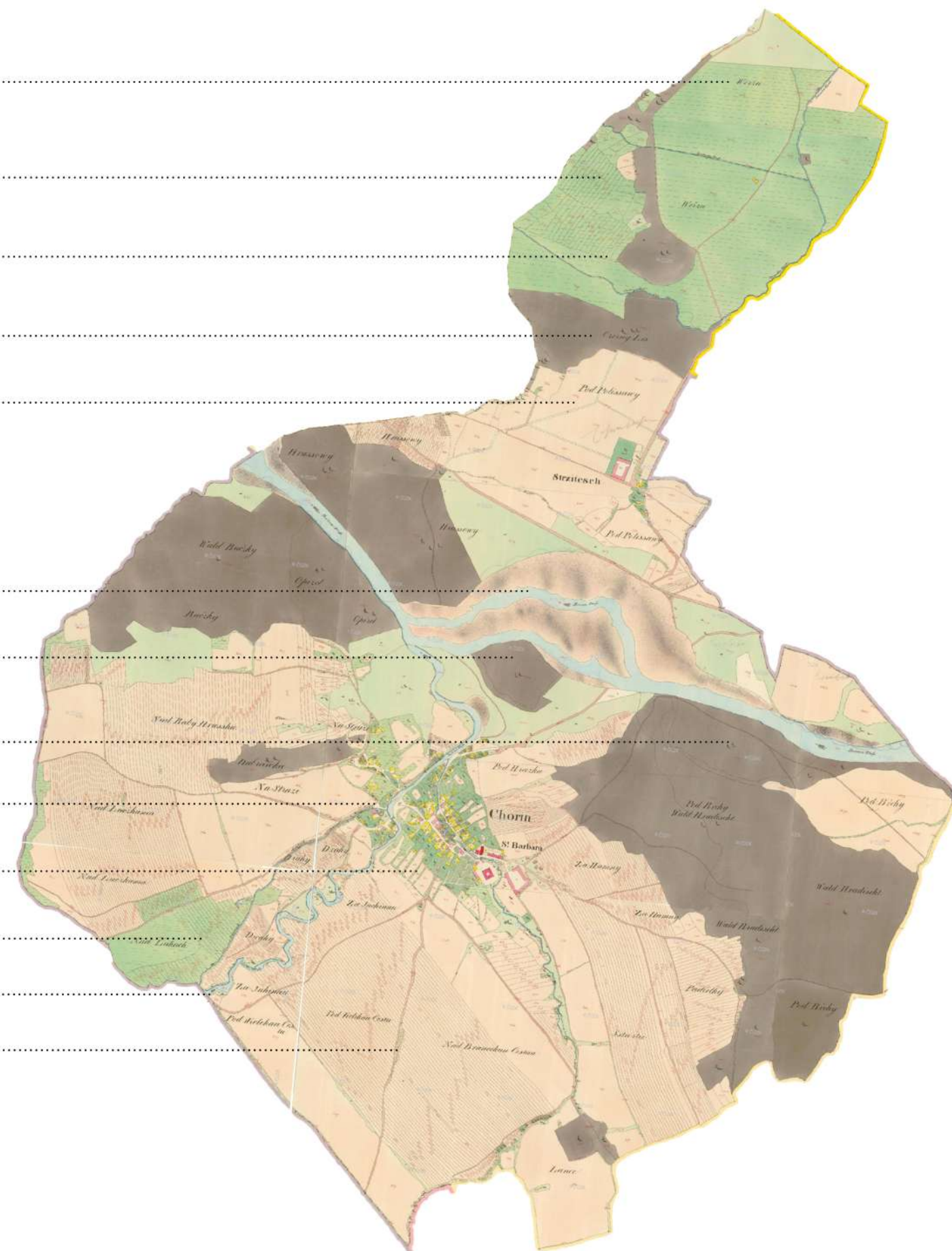
Obr.18: způsob, jakým se napájel dobytek. vodní kanálek se nacházel na hranici řešené obce s Kladerubami
zdroj: kramerius.nkp.cz/



Obr.22: letecký snímek, lze vidět kostel i zámek, za kostelem jsou pak vidět polní lány se stezkou
zdroj: sberatelstvi.cz/

POVINNÉ CÍSAŘSKÉ OTISKY STABILNÍHO KATASTRU

- zamokřené louky na místě dnešních rybníků
- zamokřené louky na místě dnešního Choryňského mokřadu
- viditelná absence současné vytižené silnice pro motorová vozidla
- viditelná absence současné železniční trasy
- zaniklá cestní síť v severní části obce
- historické slepé rameno řeky Bečvy
- lesní plocha u řeky Bečvy v oblasti dnešní zástavby
- rozlehlý les Pod břehy propojení s Velkým a Malým Hradištěm, les dříve zasahoval i do oblasti Pod Břehy
- mlýnský náhon Mühlbach
- podmáčené louky okolo dnešních rodinných zahrad
- podmáčené louky v oblasti dnešních polí
- viditelně meandrující řeka Juhyně
- historická cesta vedoucí do obce Brnaky



Obr.23: povinné císařské otisky stabilního katastru z roku 1834
zdroj: ags.cuzk.cz/archiv/; dále zpracováno

ANALÝZA HISTORICKÝCH ZMĚN V KRAJINĚ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Mapa historických změn porovnává toky, trasy a mapuje historický vývoj zástavby. Převážně jsou porovnávány Císařské otisky stabilního katastru a současnost.

Zástavba se vyvíjela kolem návsi a vesnice je tím pádem návsního typu. Dále se v historii zástavba rozrůstala podél významných cest. V dalším vývoji se začala zastavovat část kolem Juhyně a kopce Choryňská stráž. V pozdější době se zástavba začala rozrůstat k Bečvě podél silnice. Tato oblast byla nejvíce osidlována v první polovině 20. století a hlavní obecní silnice byla postupně zastavěna téměř až k Bečvě. V 70. letech 20. století vzniklo nové sídliště s typickými domky, které byly v této části všechny totožné. Společně s tímto územím se zastavovala i část k dnešnímu hřbitovu podél historické cesty na Lhotu u Choryně. V této době se zastavovalo dále v údolní části obce mimo hlavní silnici dále do volné krajiny. Tím se zastavěla celá údolní niva v podstatě až k soutoku dvou řek.

Porovnávací historická mapa ještě zobrazuje změnu rozlohy lesních ploch, vyobrazuje rozdílné trasy toku řek a historické zamokřené oblasti. Dále jsou na mapě viditelné historické trasy, které jsou dnes z velké části zaniklé.



0 100 500 1000



Obr.24: srovnání historických změn
zdroj: mapy.cz; ags.cuzk.cz/archiv/; dále zpracováno

PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

GEOLOGIE

Území obce Choryně je rozděleno na 3 geomorfologické části. Obec je tedy složena z části z Valašskomeziříčské kotliny, Němetické pahorkatiny a Provodovického hřbetu. Zbylé dvě jsou součástí Kelčské pahorkatiny, Valašskomeziříčská kotlina je součástí Podbeskytské pahorkatiny. Vše ještě spadá pod Vnější západní karpáty a níže pod Západobeskytské podhůří.

Němetické pahorkatině dominuje přírodní památka Choryňská stráž. Severně od vrcholku Choryňské stráže se nachází výchozy sopečných hornin.

Provodovický hřbet je členitá pahorkatina s vápnitými flyšovými horninami. Svahy jsou překryty písčito-hlinitými deluviálními sedimenty. Údolní nivy vyplňují nivní hlíny. Leží ve 3. a 4. vegetačním stupni a je pomístně zalesněn smrkovými porosty.

Valašskomeziříčská kotlina vznikla erozním působením řeky Bečvy. Tvoří ji písčito-hlinité nivní sedimenty. V této oblasti se v Hustopečích nad Bečvou těží štěrkopísky. Nachází se ve 3. vegetačním stupni. Součástí je také památková rezervace Choryňské mokřady.

V katastrálním území se nachází významná geologická lokalita s číselným označením 3385. Jedná se o lokalitu bohatou na vápnité jílovce a ojediněle slabé vložky siltovců a křemitých jemnozrnných pískovců lhotského souvrství slezské jednotky. V této lokalitě se dříve těžily štěrkopísky, bez následné rekultivace.

Lokalita je těžbou silně poznamenána v podobě odvalů a propadlin. Lesní půda byla ponechána přirozenému vývoji a tomu i odpovídá dnešní skladba porostu v podobě směsí topolů, olše, lípy a keřových vrb.

zdroje: <http://lokality.geology.cz/3385>, informační tabule naučná stezka Choryně; <http://moravske-karpaty.cz/>



Obr.25: geologická mapa zdroj: www.geology.cz/, dále zpracováno

LEGENDA

Horniny, které se nacházejí na území obce.

Kenozoikum-kvartér:

- 6 - nivní sediment
- 7 - smíšený sediment
- 12 - písčito-hlinitý, hlinito-písčitý sediment
- 13 - kamenitý, až hlinito-kamenitý sediment
- 16 - spraš a sprašová hlína
- 22 - písek, štěrk

Mezozoikum-Kenozoikum, křída - paleogén:

- 1964 - pískovec, slepenec
- 1966 - pelity, podřadně pískovce a slepenec
- 1968 - jílovec, pískovec, slepenec

Mezozoikum, křída:

- 2019 - tešinit, pikrit, tuf, tufit
- hranice řešeného území
- rozhraní geomorfologických lokalit

PŮDNÍ TYPY

Z největší části zaujímají na katastrálním území svůj podíl půdy nivní (půda vznikající v dočasně zaplavovaných údolních nivách). Na severní části v oblasti Velkého Choryňského rybníka se vyskytují aerosoly s hnědými půdami a podzoly a na jižní části v oblasti, kde se vyskytují louky se nachází hnědé půdy (kambizem, nejrozšířenější v ČR) se surovými půdami (liptosoly, nevyvinuté půdy).

FLUVISOLY/FLUVIZEMĚ

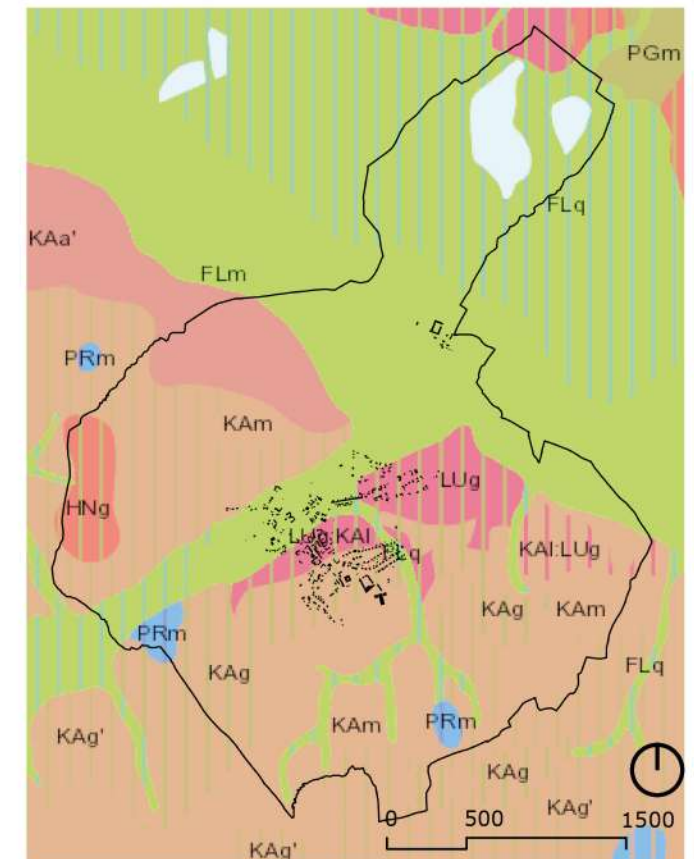
Fluvisoly jsou půdy v oblasti říčních niv. Původními porosty byly lužní lesy, druhotnými údolní luky. Půdotvorným substrátem jsou výhradně nivní uloženiny, říční a potoční náplavy. (Tomášek 2007). **Fluvizemě modální** patří k velmi úrodným půdám, k čemuž přispívá i rovinatý terén, dobrá obdělávacelnost a příznivý vodní režim. Proto je většina fluvizemí v nižších polohách zorněna. Travní porosty na fluvizemích jsou v nižších polohách méně časté. Zatravněny jsou zejména fluvizemě s nepříznivým vodním režimem nebo s obsahem skeletu. **Fluvizemě s oglejením** jsou pro travní porosty vhodné. (Kubík, 2010).

KAMBISOLY/KAMBIZEMĚ

Nejrozšířenější půdní typ na našem území. Hnědé půdy se nacházejí nejčastěji v pahorkatinách, vrchovinách i horách, nižší zastoupení mají v nížinách. Jsou to mladé půdy, které by v méně členitých terénních podmínkách přešly v jiný půdní typ - hnědozemě, podzoly, atd. Původní vegetací byly listnaté lesy, jako jsou dubohabrové až horské bučiny. (Tomášek, 2007).

Kambizemě modální se vyskytují na rozsáhlém území ve značně rozdílných klimatických podmínkách i na rozdílných půdotvorných substrátech. Úrodnost kambizemí je závislá na chemických vlastnostech substrátu, zrnitosti, skeletovitosti a hloubce půdy.

Subtyp **kambizemí oglejených** je hojně zastoupen, zejména na lesních půdách. Oglejení vzniká v rovinatém území v důsledku přechodného zamokřování části půdního profilu nad špatně propustnou vrstvou půdy, nebo výraznějším odvlhčením půdy vodou stékající se svahů. Na lesních půdách je u **kambizemí slabě oglejené** v hlubších horizontech běžné. Většina kambizemí na lesních půdách je v současnosti pokryta smrkovými porosty. Kambizemě luvické jsou půdy s hnědým luvickým sedimentem. Tyto půdy se nachází ostrůvkovitě v oblastech kambizemí modálních. (Kubík, 2010).



Obr.26: pedologická mapa zdroj: www.geology.cz/, dále zpracováno

- hranice řešeného území
- fluvizem modální
- fluvizem glejová
- kambizem mesobazická
- kambizem modální
- kambizem oglejená
- kambizem slabě oglejená
- kambizem luvická
- luvizem oglejená
- hnědozem oglejená
- pararendzina modální
- vodní plochy

LUVISOLY/LUVIZEMĚ

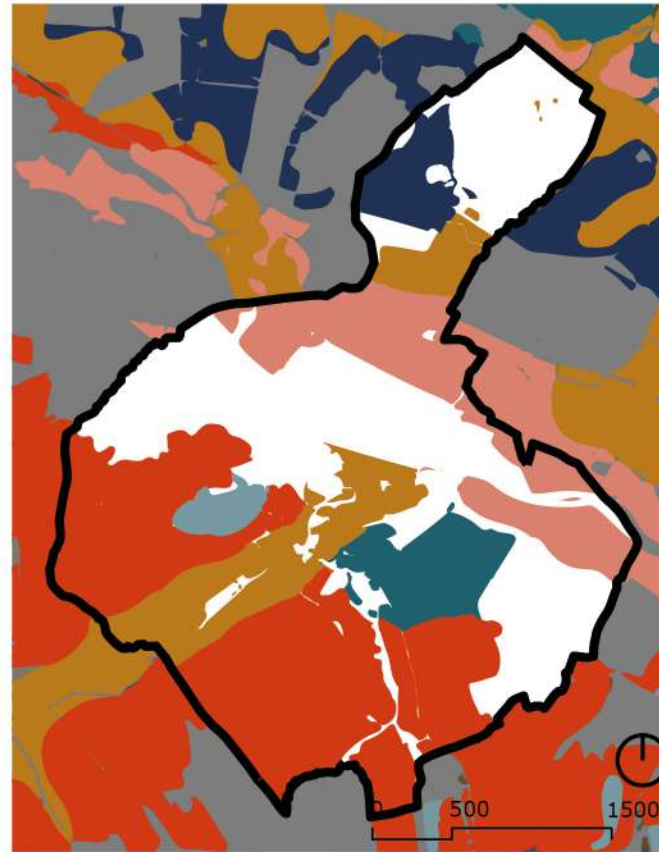
Jsou rozšířeny ve středních výškových polohách, a to zejména ve vrchovinách a pahorkatinách. Matečným substrátem jsou sprašové hlíny, středně těžké glaciální sedimenty, smíšené svahoviny, někdy i zahliněné terasové sedimenty nebo hluboké zvětraliny pevných hornin. (Tomášek, 2007). Luvizemě oglejené jsou z hlediska produkčního méně hodnotné než luvizemě modální. Jsou však využívány jak zemědělsky, tak lesnicí, nyní většinou s porosty smrku. (Kubík, 2010).

HNĚDOZEMĚ

Vznikaly pod původními dubohabrovými lesy. Půdotvorným substrátem je spraš, sprašová hlína, nebo smíšená svahovina. Hnědozemě jsou rozšířeny mezi 200 - 450 m n.m. V terénu se vyskytují na plošinách, mírně zvlněných pahorkatinách, někdy až vrchovinách. (Tomášek, 2007).

PARARENDZINY

Jsou obdobou hnědých půd na zvětralinách vápnitých břidlic, pískovců, opuk. Jsou to většinou mělké skeletovité půdy. Dominantním půdotvorným procesem, vedle obvyklého vnitro-půdního zvětrávajícího pochodu, je humifikace.



Obr.27: mapa půdních typů
zdroj: <https://mapy.vumop.cz/>

Tato mapa zhodnocuje půdní typy pouze na plochách současné zemědělské půdy.



Dle Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy území obce Choryně zaujímá 523 ha zemědělské půdy. Největší zastoupení zde mají kambizemě s celkovou výměrou 255,15 ha. Kambizemě v této oblasti spadají do III. třídy ochrany a jsou označovány za průměrně produkční s využitím v územním plánování.

Další skupinou jsou regozemě, které jsou v V. třídě ochrany a jsou považovány za pro zemědělství postradatelné půdy s nízkým stupněm ochrany. Tyto půdy se nacházejí v okolí řeky Bečvy, převážně pak v oblasti pravého břehu toku.

Fluvizemě jsou v katastrálním území v okolí řeky Juhyně a u Velkého choryňského rybníku. Třídy ochrany jsou zde pro tento typ půdy dvě. V okolí Juhyně se nachází půdy nejcennější s třídou ochrany I., která se vyznačuje nejcennějšími půdami, které lze odejmout ze ZPF pouze

výjimečně. II. třída ochrany je pro ostatní půdy, které se vyznačují jako nadprůměrně produkční a vysoce chráněné.

Pseudogleje na tomto území jsou stejně jako kambizemě průměrně produkční s využitím v územním plánování.

V malém procentuálním zastoupení se na území dále nacházejí gleje a silné svažitě půdy. Obě tyto půdy jsou pro zemědělství postradatelné. Gleje se nacházejí v oblasti Choryňského mokřadu a silné svažitě půdy potom na vrcholku kopce Choryňská Stráž.

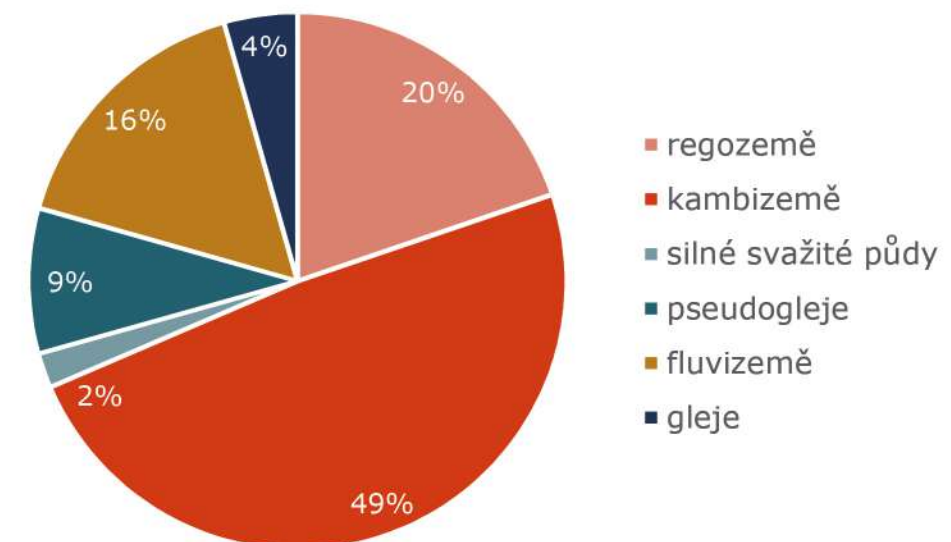
Půdní jednotky spadají do šestého klimatického regionu, který zahrnuje Moravskou bránu, Ostravskou pánev, část Podbeskydské pahorkatiny a malou část frýdlantského výběžku.

zdroj: <https://bpej.vumop.cz/65600>

SKUPINA PŮDNÍCH TYPŮ		
	zastoupení (%)	výměra (ha)
regozemě	19,78	103,45
kambizemě	48,79	255,15
silné svažitě půdy	2,09	10,91
pseudogleje	8,74	45,71
fluvizemě	16,19	84,65
gleje	4,42	23,12

Tab.01: mapa půdních typů

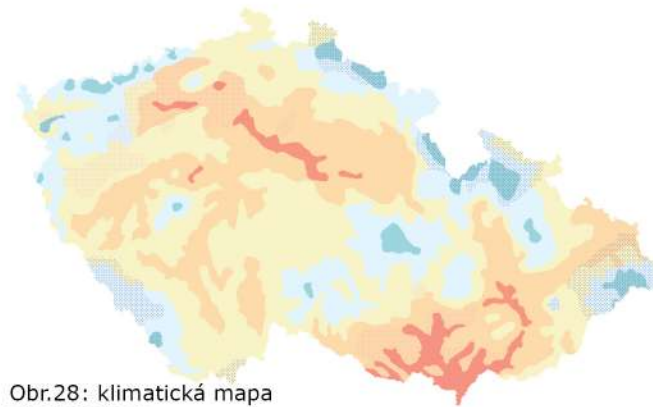
ZASTOUPENÍ (%)



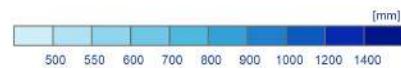
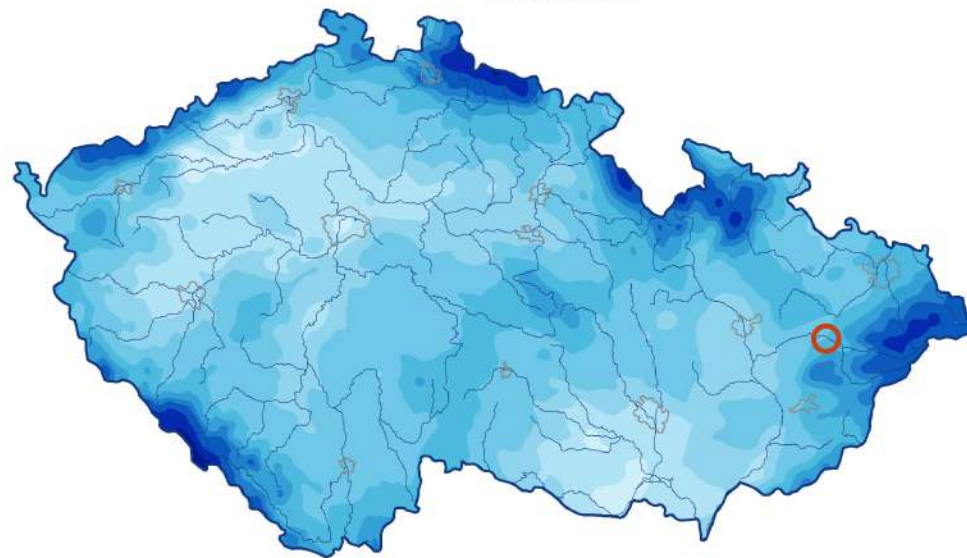
Graf 01: mapa půdních typů

KLIMA

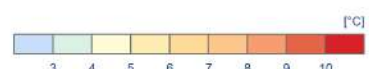
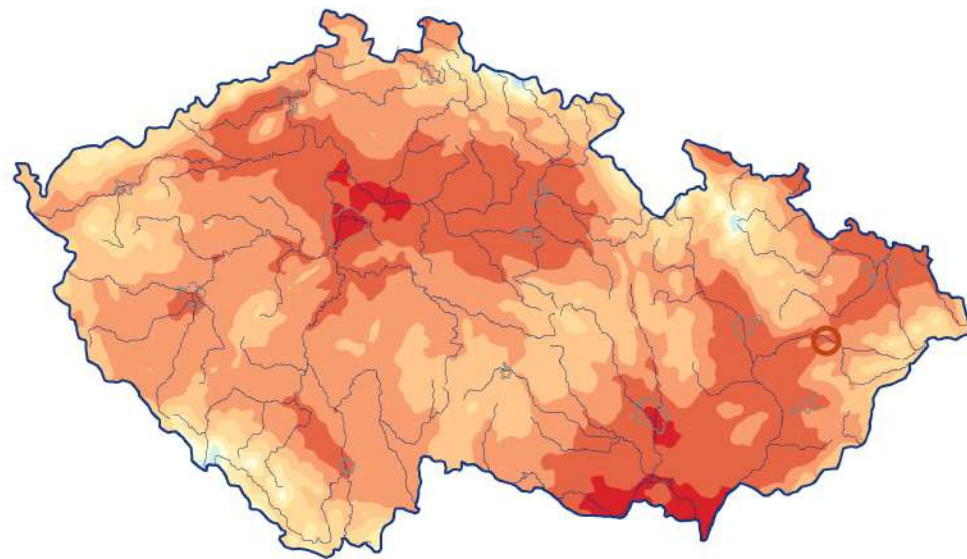
Choryně se nachází v teplé klimatické oblasti. Průměrná roční teplota je okolo 9 °C. Roční úhrn srážek se pohybuje okolo 700 mm. Oblast Choryně se nachází v klimatické oblasti MT10, a vyznačuje se dlouhým létem, které je teplé a mírně suché, jaro a podzim jsou krátké, také mírně suché, zima bývá také krátká suchá s krátkým trváním sněhové pokrývky.



Obr.28: klimatická mapa zdroj: cenia.cz



Obr.29: mapa srážek České republiky

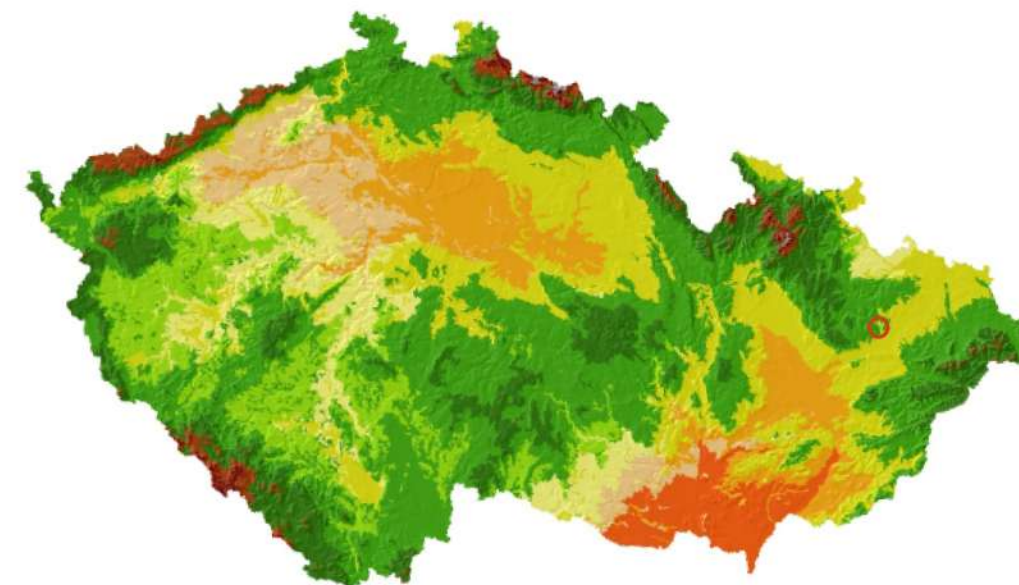


Obr.30: mapa teploty České republiky

www.chmi.cz zdroj: chmi.cz/

VEGETAČNÍ STUPNĚ

Choryně leží na území mezi bukodubovým a dubobukovým vegetačním stupněm. Bukodubový vegetační stupeň přehlídá na suchých až vlhkých stanovištích. Často se vyskytuje v rozšířených údolních nivách na slunných březích. Bukodubový stupeň se vyskytuje převážně na jižní Moravě, částečně ale zasahuje i na území Choryně, kde se vyskytuje v nivě řeky v podobě lužního lesu. Vegetace: dub zimní (*Quercus petraea*), buk lesní (*Fagus sylvatica*), habr obecný (*Carpinus betulus*), v potočních luzích se vyskytuje olše lepkavá (*Alnus glutinosa*) nebo vrba bílá (*Salix alba*).



Obr.38: mapa vegetačních stupňů České republiky zdroj: is.muni.cz/

zdroj obrázků: cs.wikipedia.org



Obr.34: Jilm horský (*Ulmus glabra*)



Obr.35: Smrk ztepilý (*Picea abies*)



Obr.36: Jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*)



Obr.37: Lípa srdčitá (*Tilia cordata*)



Obr.31: Buk lesní (*Fagus sylvatica*)



Obr.32: Dub zimní (*Quercus petraea*)



Obr.33: Habr obecný (*Carpinus betulus*)

www.chmi.cz zdroj: chmi.cz/

POTENCIÁLNÍ PŘIROZENÁ VEGETACE

Dubobukový stupeň je až z poloviny využíván, jako orná půda, velké procento zaujímá také travní porost se zahradami či sady. Na orné půdě se pěstuje ječmen a pšenice. V sadech a zahradách se nejčastěji pěstují jabloně, hrušky, švestky.

Vegetace: buk lesní (*Fagus sylvatica*), dub zimní (*Quercus petraea*), habr obecný (*Carpinus betulus*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*), javor mléč (*Acer platanoides*), Javor babyka (*Acer campestre*), jeřáb břek (*Sorbus torminalis*).

Zdroj: <https://is.muni.cz/>

Převažující potenciální přirozenou vegetací je střemchová jasenina, rozprostřená ve výklenku s rybníkem a poté v obytné části obce. Dominantní zde je Jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*) nebo olše lepkavá (*Alnus glutinosa*), Typicky se tato vegetace nachází v nivách řek a potoků.

Hospodářsky se využívá převážně jako bažantnice. Většina porostů byla vymýcena a odvodněna, aby se mohla obhospodařovat, jako produktivní louky.

další typické dřeviny: dub letní (*Quercus robur*), střemcha hroznovitá (*Padus avium*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*).

V okolí zastavěné oblasti se vyskytuje karpatská ostřicová dubohabřina. Vegetace vysokých ostřic má nejmenší nároky na vlhkost a vyskytuje se buď na místech trvale zamokřených, ale nezaplavených, anebo na stanovištích na jaře krátkodobě zaplavených a během léta vysychajících. Ostřicové dubohabřiny jsou celkem hojně rozšířeny. Často jsou využívány jako smrkové nebo březové kultury, louky nebo pastviny. Kolem této vegetace vznikaly venkovská sídla. Typickou vegetací ve vlhkých polohách jsou převládající habrem obecným (*Carpinus betulus*), dále dubem zimním (*Quercus petraea*) nebo lípou srdčitou (*Tilia cordata*).

Lipové dubohabřiny nejsou příliš vhodné na hospodářské využití. Značnou část této vegetace pokrývají jehličnaté kultury. Vyskytovaly se zde vlhké zamokřené louky, které se vyskytly na odlesněných plochách. Mnoho luk však bylo odvodněno, aby zde vznikla orná půda pro pěstování převážně obilí.




Tyto lesy, budou-li přirozeně nahrazeny smrkovými kulturami mají schopnost zadržovat vodu a výparem ochlazovat okolí.

Typické dřeviny: lípa srdčitá (*Tilia cordata*), habr



Obr.39: mapa potenciální přirozené vegetace a vegetačních stupňů

zdroj: uhul.cz/, dále zpracováno

- hranice řešeného území
- lužní lesy**
-  střemchová jasenina
- dubohabřiny a lipové doubravy**
-  karpatská ostřicová dubohabřina
-  lipová dubohabřina
- vegetační stupně**
-  bukodubový vegetační stupeň
-  dubobukový vegetační stupeň

obecný (*Carpinus betulus*), jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*), břiza bělokora (*Betula pendula*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), s přirozenou příměsí jehličnatých dřevin Smrk ztepilý (*Picea abies*) a borovice lesní (*Pinus sylvestris*).

Zpracováno dle: Katalogu biotopů České republiky (2010)

Květena katastrálního území obce Choryně

V okolí přírodní památky Choryňská stráž roste několik druhů orchidejí. Významným zaznamenaným druhem je zde vstavač vojenský (*Orchis militaris*). Původně byl zde velmi častý, rychle však mizí ze svých původních stanovišť. Společně se vstavačem bledým (*Orchis pallens*) je zařazen k silně ohroženým druhům. Dalšími kriticky ohroženými druhy jsou vstavač kukačka (*Anacamptis morio*), a záraza vyšší (*Orobanchae elatior*). Záraza je cyzopasná bylina zcela bez chlorofylo. Jejím hostitelem je zde chrpa čekánek (*Centaurea scabiosa*). Z jejich kořenů čerpá záraza látku potřebnou ke svému životu.

V doubravě směrem k řece Bečvě roste prudce jedovatý oměj vlčí mor (*Aconitum lycoctonum*). Ten se používal k trávení lišek a vlků. Najdeme zde rovněž jedovatou rostlinu vraní oko čtyřlísté (*Paris quadrifolia*) a porosty konvalinky vonné (*Convallaria majalis*). Ve vlhčích částech doubravy roste hojně lilie zlatohlavá (*Lilium martagon*).

Zdroj: informační tabule Naučná stezka Choryňská stráž



Obr.40: Vstavač kukačka (*Anacamptis morio*)

Foto: Vladimír Nejeschleba

Zdroj: <https://pladias.cz/taxon/pictures/Anacamptis%20morio>



Obr.41: Záraza vyšší (*Orobanchae elatior*)

Foto: Adam Majer

Zdroj: <https://pladias.cz/taxon/overview/Orobanchae%20elatior>



Obr.42: V sušších oblastech listnatých lesů roste Ptačinec velkokvětý (*Stellaria holostea*)



Obr.43: Ve vlhčích oblastech lužních lesů se hojně vyskytuje Česnek medvědí (*Allium ursinum*)



Obr.44: Bylinné patro v dubovém lese, Pomněnka lesní (*Myosotis sylvatica*), Hlučavka skvrnitá (*Lamium maculatum*)

ANALÝZA BIODIVERZITY KRAJINY V ŘEŠENÉM ÚZEMÍ

Lesní plocha na území Choryně zaujímá 22%. Nachází se zde dva vegetační stupně. V nivě řeky se nachází Bukodubový vegetační stupeň, který je lužním stanovištěm. Půdy zde jsou podmáčené a také se zde vyskytuje vegetace adaptovaná na tyto podmínky.

Dubobukový vegetační stupeň se nachází na úpatí okolních kopců. Tyto lesy jsou složeny převážně z listnatých smíšených dřevin. Hojně se zde vyskytuje buk lesní (*Fagus sylvatica*), dub letní (*Quercus robur*), bříza bělokora (*Betula pendula*) nebo habr obecný (*Carpinus betulus*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*).

Blízko zastavěné části obce se nachází rekreační les Malý Hradišť, východně se potom nachází Velký Hradišť. Tyto lesy byly dříve propojené. Později po vymýcení vzniklo pole s pojmenováním Nad Břehy.

Lesy jsou na území téměř propojené a vyskytují se převážně podél řeky Bečvy a Juhyně. Na pravém břehu Bečvy je lesní plocha poznamenána těžbou štěrkopísků, která byla ponechána rekultivaci. Dnes je toto místo označeno, jako významný krajinný prvek.

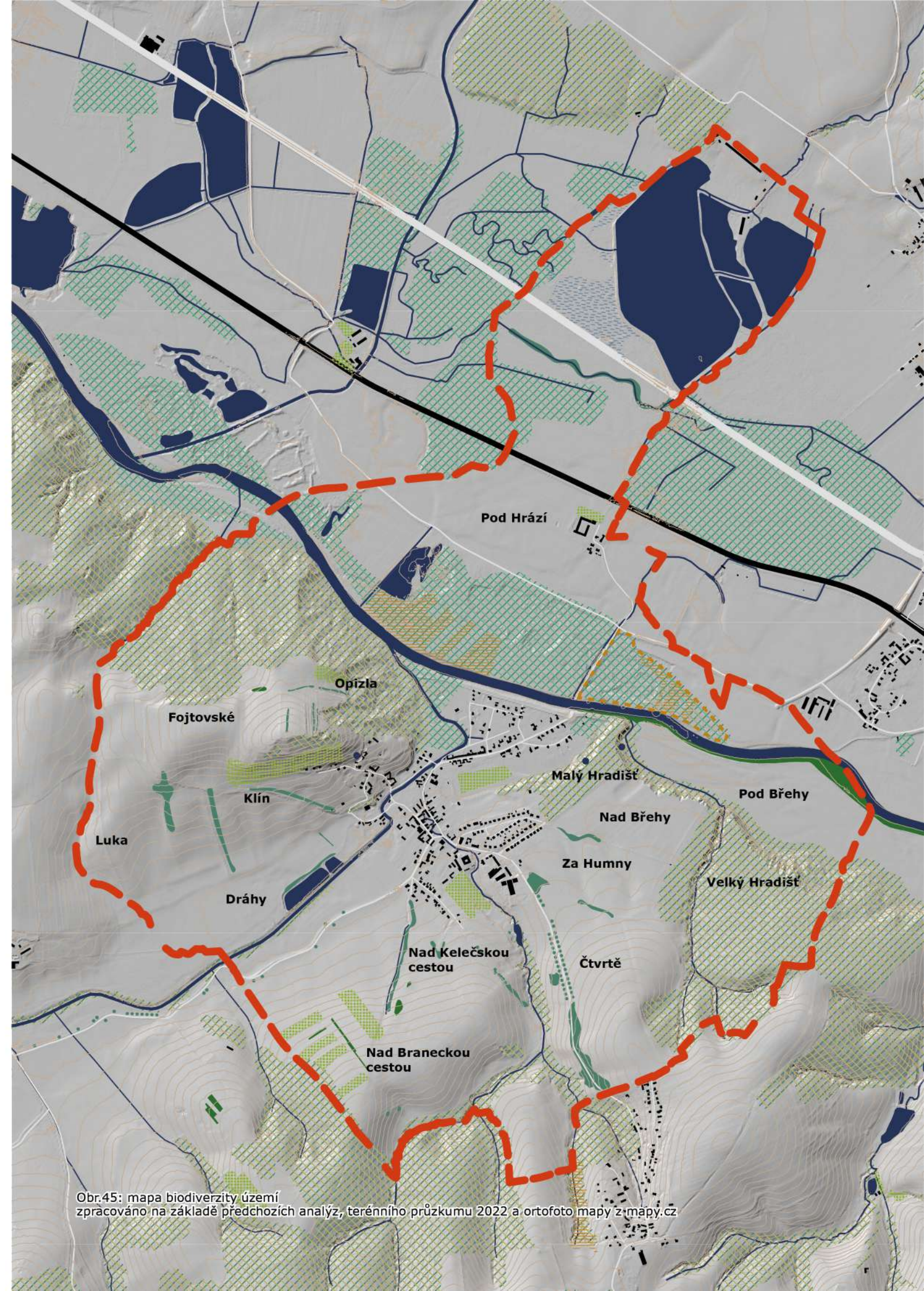
V okolí zastavěné části se vyskytují ovocné sady, které převažují druhy jabloní (*Malus*), trnek (*Slivoň*) nebo třešně (*Prunus*).

Podél silnic jsou také viditelné pozůstatky vysázených ovocných dřevin. Stejně tak podél polních cest jsou viditelné výsadby dřevin. Pole jsou však těmito cestami s výsadbou jen zdřídká dělená a celkově je vegetace na území obce málo propojená.

Bohatým biodiverzitním stanovištěm je Choryňský mokřad. Chráněné druhy žijící v mokřadu budou popsány v následující kapitole 2.3. Ochrana přírody a krajiny.

-  hranice katastrálního území
-  vrstevnice po 5 m
-  vodní toky
-  cestní síť pro motorová vozidla
-  železnice
-  významný krajinný prvek (geoportal.uhul.cz/)
-  stavby v obci
-  vodní plochy
-  rumišťe
-  remízky/meze
-  lesní plochy
-  Bukodubový vegetační stupeň (geoportal.uhul.cz/)
-  Dubobukový vegetační stupeň (geoportal.uhul.cz/)
-  sady
-  přírodní biotopy (geoportal.uhul.cz/)
-  solitérní dřeviny
-  stromořadí/aleje

0 100 500 1000



Obr.45: mapa biodiverzity území zpracována na základě předchozích analýz, terénního průzkumu 2022 a ortofoto mapy z mapy.cz

OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

Území protíná biokoridor velkých druhů savců. Biokoridor podporuje biocentra a umožňuje migraci nebo komunikaci organismů.

Přírodní rezervace Choryňský mokřad je Evropsky významnou lokalitou a maloplošným chráněným územím. Maloplošným chráněným územím je i Přírodní památka Choryňská stráž. Evropsky významné lokality jsou součástí Nature 2000.

V blízkosti Velkého Choryňského rybníka je oblast zvláště chráněného maloplošného území Choryňského mokřadu. Je to přírodní rezervace zahrnující podmáčené oblasti s několika uměle vytvořenými tůňemi. Útočiště vzácných mokřadních druhů živočichů a rostlin.




Hlavní sledovanou skupinou živočichů na mokřadu jsou ptáci, obojživelníci, a vážky. Nachází se zde kolem 30-ti druhů vážek. Vzácně jsou dva druhy z nich, a to šídlo luční (*Brachytron pratense*) a vážka jasnokvrnná (*Leucorrhinia pectoralis*). Zajímavým druhem z řad motýlů zde byl vyozorován motýl nesytka sršňová (*Sesia apiformis*).

Z obojživelníků se v Choryňském mokřadu rozmnožují rosnička zelená (*Hyla arborea*), kučka žlutobřichá (*Bombina variegata*) a další. Vyskytují se tu i plazi, jako užovky, čolci a v sušších místech také ještěrky.

Co se týče druhů ptáků, je nutno zmínit volavku bílou, a černou (*Egretta alba* a *Ardea purpurea*), chřástal kropenatý (*Porzana porzana*) moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), rákosník proužkovaný (*Acrocephalus schoenobaenus*), čírka modrá (*Anas querquedula*), a další.

Z dalších botanických exemplářů zde najdeme: leknín bělostný (*Nymphaea candida*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), kosatec sibiřský (*Iris sibirica*), zvonek hadincovitý (*Campanula cervicaria*), ostřice ostrá (*Carex acutiformis*) vrbina obecná (*Lysimachia vulgaris*), lakušník štítnatý (*Batrachium peltatum*) a zblochan vodní (*Glyceria maxima*). A mnoho dalších.

Zdroj: https://nature.hyperlink.cz/vsetinsko/Chorynsky_mokrad.htm

-  hranice řešeného území
-  vrstevnice 5m
-  ochranná pásma vodních zdrojů
-  vodní toky
-  biokoridor velkých druhů savců
-  vodní plochy
-  maloplošná chráněná území
-  evropsky významné lokality
-  územní systém ekologické stability

0 100 500 1000



Obr.46: mapa ochrany přírody a krajiny
zdroj: gis-aopkcr.opendata.arcgis.com/; dále zpracováno

VODA V KRAJINĚ

POVODÍ ŘEKY JUHYNĚ

soutok řeky Juhyně
s řekou Bečvou

řeka Juhyně v obci

Hájový potok

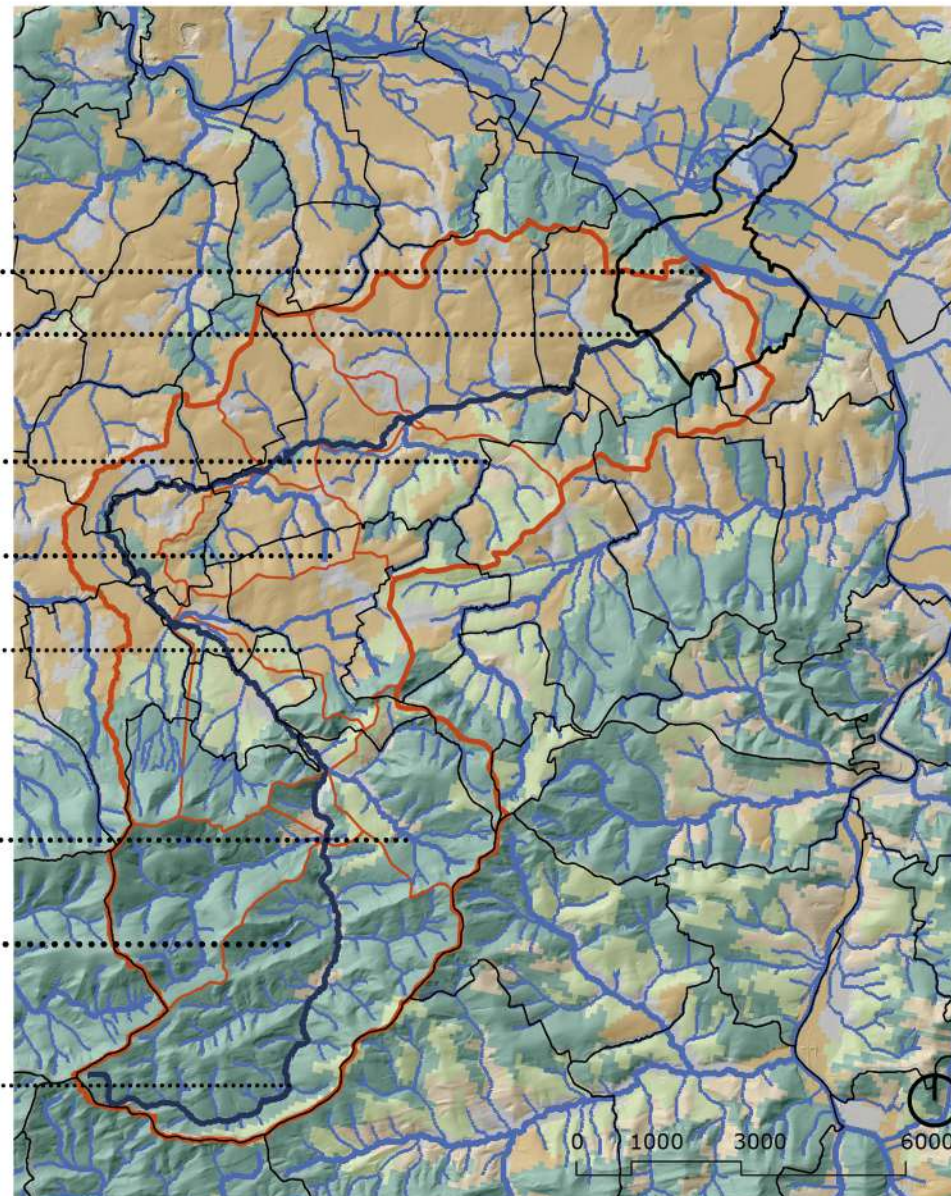
potok Točenka

potok Komárník

Hrabovský potok

Rosošný potok

řeka Juhyně



Obr.47: mapa povodí řeky Juhyně
zdroje: heis.vuv.cz; dále zpracováno

Když se podíváme na celé povodí řeky Juhyně, zjistíme, že pramení v lesích Hostýnsko-Vsetínské hornatiny pod kopcem U Tří kamenů. Řeka pramení v nadmořské výšce 710 m. Zhurba jedna třetina toku protéká skrze lesní porosty Hostýnské vrchoviny. V obci Podhradní Lhota se krajina začne přeměňovat z lesní na hospodářskou a dalších 20 km toku Juhyně jí obklopují pole a louky.

Téměř kolem celé délky jejího toku řeku obklopuje zelený pás stromů, a tvoří tak pás zelenomodré infrastruktury obcí. Dle císařských otisků a katastrální mapy bylo zjištěno, že si řeka na většině své délky zachovává přírodní charakter, jen v obci Choryně okolo polí, je nejvíce napřímená.

-  hranice katastru
-  povodí řeky Juhyně
-  vodní toky
-  řeka Juhyně
-  zemědělské plochy
-  plochy luk a pastvin
-  lesní plochy
-  zastavěná část

zdroje fotografií: terénní průzkum 2022-2023



Obr.48: břeh řeky Juhyně



Obr.49: brod přes řeku Juhyni - jediné místo překročení řeky mimo zastavěnou část obce



Obr.50: napřímený tok Juhyně



Obr.51: Juhyně v zastavěné části obce



Obr.52: kritické místo rozlivu Juhyně při povodních



Obr.53: Juhyně u soutoku s řekou Bečvou



Obr.54: štěrkové břehy řeky Bečvy



Obr.55: písčité břehy řeky Bečvy tvoří pláž



Obr.56: pláž Bečvy



Obr.57: na řece Bečvě se nachází štěrkové ostrovy



Obr.58: zpevněné břehy řeky Bečvy



Obr.59: vegetace podél toku Bečvy

ANALÝZA HYDROLOGICKÝCH POMĚRŮ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Řeka Bečva vzniká soutokem Rožnovské a Vsetínské Bečvy ve Valašském Meziříčí a vlévá se do řeky Moravy u obce Troubky. Řeka byla na mnoha místech technicky upravena, ale přesto si zachovává některé přirozené úseky. Tyto přirozené úseky jsou vidět dokonce i na území obce Choryně. Na řece jsou ve vnitřních stranách meandrů viditelné rozsáhlé štěrkové lavice, ve kterých se dobře daří reprodukci ryb. Pro Bečvu je také typický, jakožto pro štěrko nosný tok podpovrchový průtok. Územím obce protéká kromě Bečvy další důležitý tok a tím je řeka Juhyně. Tok Juhyně byl v minulosti také velmi napřímen. Pod soutokem obou řek v obci je vodní kamenitý skluz. Skluz zabraňuje erozi říčního dna a chrání konstrukci mostu nad ním. Zároveň je toto řešení prostupné pro migraci živočichů. Za skluzem se nachází zpřírodněné koryto, které bylo po povodni 1997 ponecháno ve stavu, jaký si řeka sama zvolila. V místě se nachází tůň a štěrkové náplavy. Břehy jsou písčité strhané a poskytují hnízdiště Ledňáčkovi říčnímu.



HODNOCENÍ KONDICE VODNÍCH TOKŮ

- 1 přirozený vodní tok (přirozeně meandrující, s přírodními břehy)
- 2 částečně upravený vodní tok (mírná regulace toku nebo pozměněný charakter břehů)
- 3 silně regulované toky, se zpevněným břehem nebo zatrubněné toky

0 100 500 1000



Obř.60: mapa hydrologických poměrů v území
zdroj: mapa je zpracována dle vrstev, ozdrojovaných v legendě

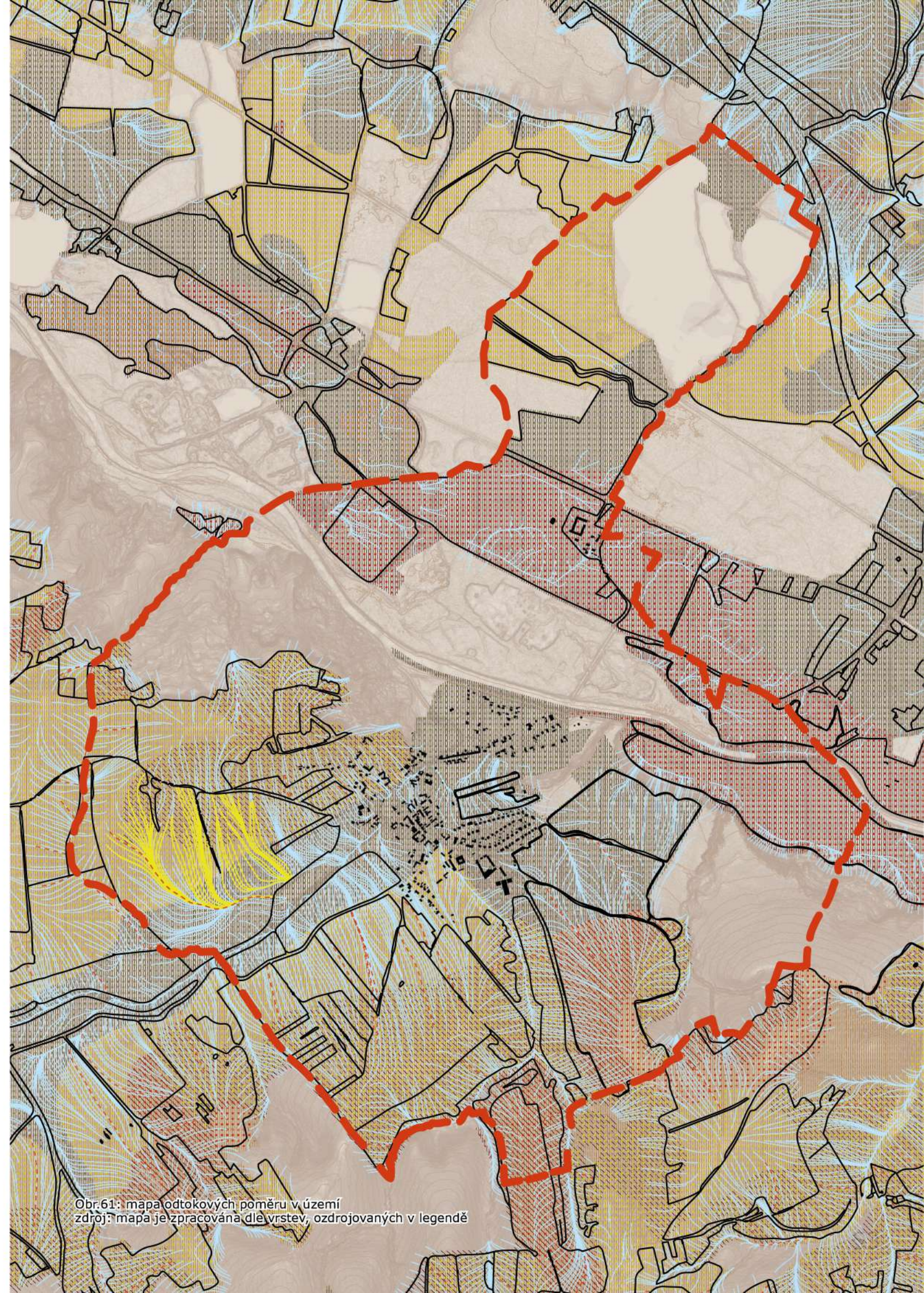
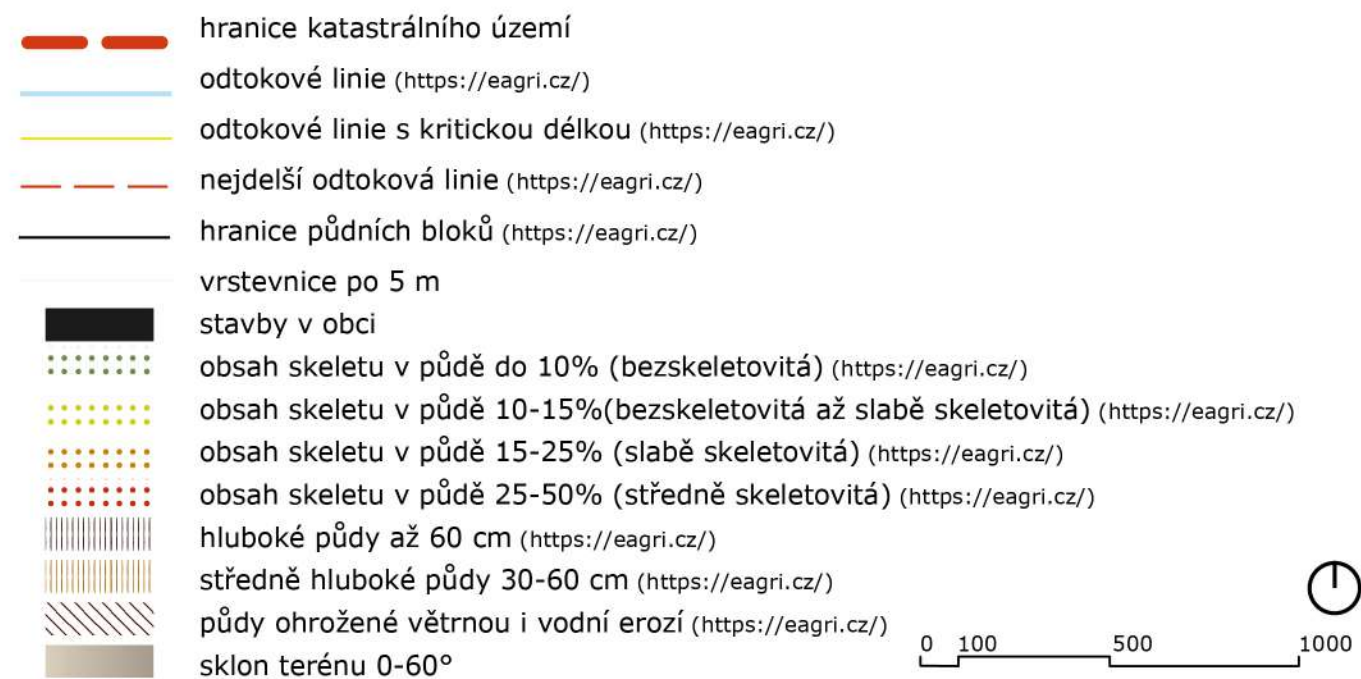
ANALÝZA ODTOKOVÝCH POMĚRŮ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Na mapě vody jsou viditelné rozsáhlé záplavové území. Většina zastavěného území se nachází právě v záplavových oblastech.

Záplavám nepřispívají ani napřímené toky ani viditelné meliorace na okolní orné půdě. Mnoho lánů orné půdy je větších než 30 ha a bez jakéhokoli přerušení voda rychle stéká z polí společně s částčkami půdy do řek.

Skeletovitost půdy znamená, jak je schopna půdou protékat voda. V oblasti s nejdelšími odtokovými liniemi je půda slabě skeletovitá až bezskeletovitá.

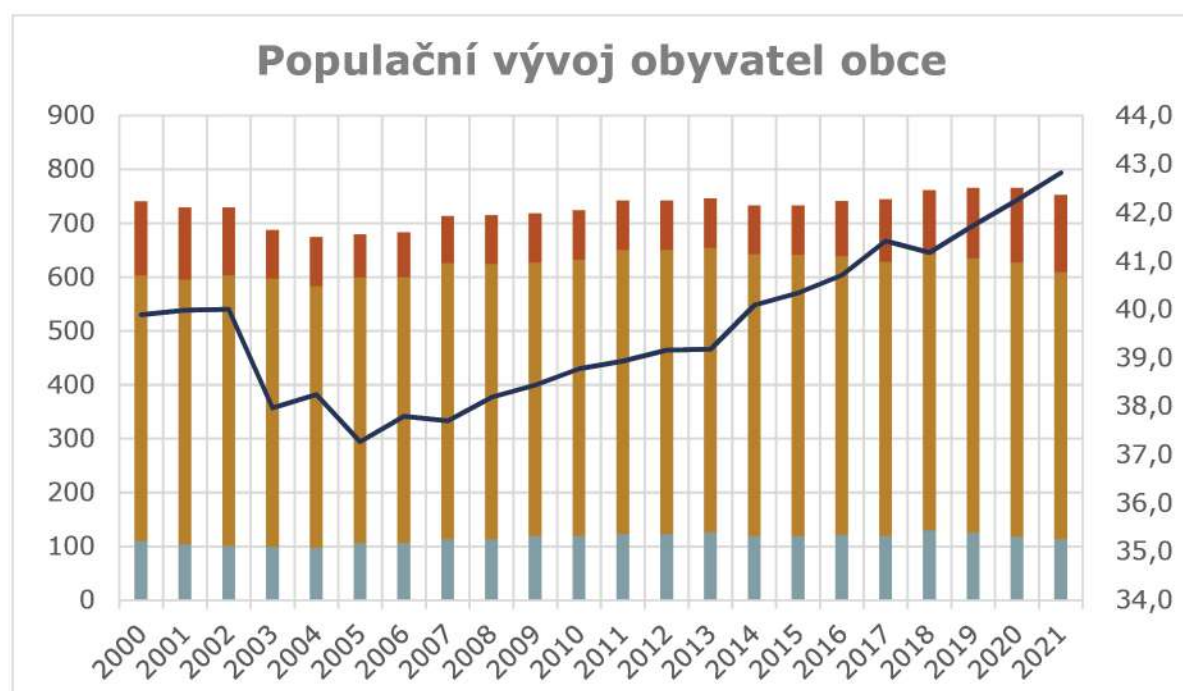
Dalším zajímavým faktorem jsou historicky zamokřené louky, ty se nacházely převážně v oblasti Velkého choryňského rybníka a oblastí dnešního Choryňského mokřadu. Sám mokřad vznikl v době obnovy rybníka v roce 1953, kdy na odvodněných polích začala opět prosakovat voda, a nebylo možné na nich dál hospodařit. Samovolně vzniklé tůně byly příliš mělké a začaly se zazemňovat. Poté byly uměle prohloubeny.



Obr.61: mapa odtokových poměrů v území
zdroj: mapa je zpracována dle vrstev, ozdrojovaných v legendě

LIDÉ V KRAJINĚ

DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ



Graf 02: vývoj populace v obci

rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Počet obyvatel	740	729	729	687	674	679	683	713	715	718	724	
v tom ve věku (let)	0-14	110	104	101	99	97	106	106	113	113	119	119
	15-64	493	491	502	498	486	493	494	513	511	508	513
	65 +	137	134	126	90	91	80	83	87	91	91	92
Průměrný věk	39,9	40,0	40,0	38,0	38,2	37,3	37,8	37,7	38,2	38,4	38,8	

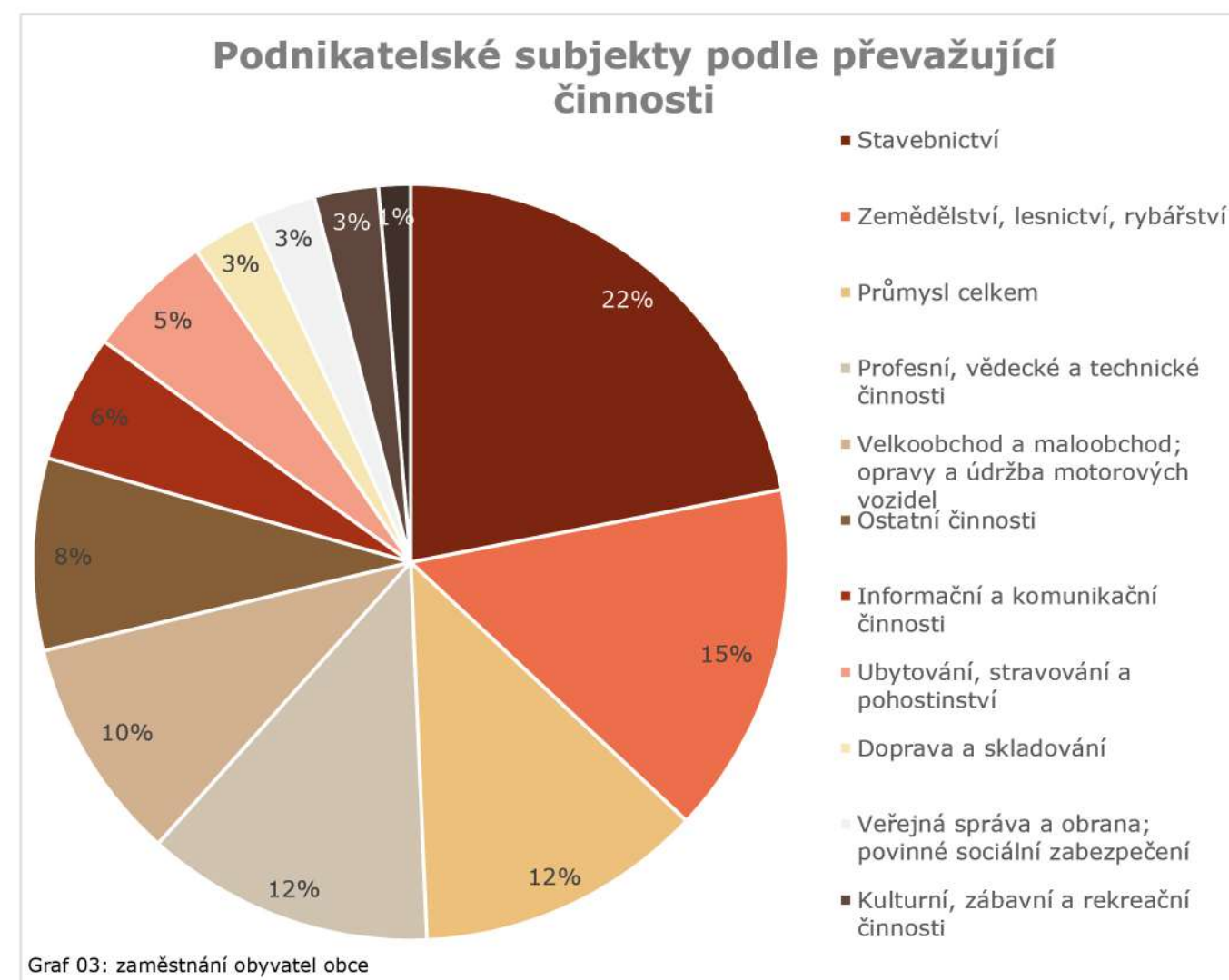
rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Počet obyvatel	742	742	746	733	733	741	744	761	765	765	752	
v tom ve věku (let)	0-14	123	123	126	119	119	122	119	129	126	118	113
	15-64	527	527	528	523	522	517	509	513	509	509	496
	65 +	92	92	92	91	92	102	116	119	130	138	143
Průměrný věk	38,9	39,2	39,2	40,1	40,3	40,7	41,4	41,2	41,7	42,3	42,8	

Tab.02: vývoj populace v obci

Co se týče demografického vývoje obyvatel v obci Choryně, z tabulek a grafu můžeme vyčíst, že počet obyvatel se od roku 200 příliš nezměnil. V obci stále žije v průměru okolo 740 obyvatel. Největší věkovou skupinou jsou stejně, jako po celém světě lidé v produktivním věku. Největší změna nastala v roce 2003, kdy se z obce vystěhovalo 38 lidí. Každý rok poté se z obce vystěhovalo okolo 20 obyvatel a v roce 2007 se trend vrátil a lidé se začali stěhovat zpět do obce.

Co však z grafu a čísel vyplývá je, že populace a její postupný průměrný věk stárne. Lidí v produktivním věku v posledních letech ubývá a obyvatel nad 65 let věku přibývá. V obci k roku 2021 podniká 73 obyvatel, to je okolo 9,7 % obyvatel. Zemědělství je druhá nejčastější podnikatelská činnost v obci hned po stavebnictví.

Zpracováno dle českého statistického úřadu
zdroj: czso.cz



Graf 03: zaměstnání obyvatel obce

	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	73
Stavebnictví	16
Zemědělství, lesnictví, rybářství	11
Průmysl celkem	9
Profesní, vědecké a technické činnosti	9
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	7
Ostatní činnosti	6
Informační a komunikační činnosti	4
Ubytování, stravování a pohostinství	4
Doprava a skladování	2
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	2
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	2
Vzdělávání	1

Tab.03: zaměstnání obyvatel obce

DŮLEŽITÉ STAVBY V OBCI



Obr.62: 1 - Zámek Choryně - dnes Institut Krista velekněze (domov pro seniory)



Obr.63: 2 - Kostel sv. Barbory



Obr.70: 9 - historický choryňský mlýn, dnes rekonstruován na penzion



Obr.71: 10 - zázemí sportovního hřiště s tribunou



Obr.64: 3 - obchod s potravinami



Obr.65: 4 - kulturní dům



Obr.72: 11 - letní Hospůdka Pod Hrázkou



Obr.73: 12 - kaple sv. Jana Nepomuckého se studánkou u Janka



Obr.66: 5 - obecní úřad a hasičská zbrojnice



Obr.67: 6 - Restaurace u Podmolů



Obr.68: 7 - Potraviny Staňková



Obr.69: 8 - mateřská a základní škola, škola vyučována do 5. stupně



Ůbr.74: mapa důležitých staveb
zdroj: terénní průzkum 2022, mapy.cz; dále zpracované

zdroj fotografií terénní průzkum 2022

0 100 500 1000

PROSTUPNOST KRAJINY



Obr.75: křížek u mlýna



Obr.79: kaplička v centru



Obr.76: křížek



Obr.80: kaplička před hospodou



Obr.77: křížek na sídlišti



Obr.81: pod stráží



Obr.78: křížek na stráži

Mapa prostupnosti krajiny znázorňuje jak dopravu bezmotorovou, tak dopravu motorovou. Obcí vede rušná silnice, která spojuje Kelč a Valašské Meziříčí. Tato silnice je i hojně využívána cyklisty. V mapě je dále znázorněna prostupnost mimo hlavní silniční trasy. Cesty jsou rozděleny na lesní, polní a vyšlapané stezky.

Podklad této mapy je heatmap, od společnosti STRAVA. Tato mapa však neznázorňuje frekventovanost pohybu pěší mobility v území pro všechny občany, nýbrž znázorňuje využívání pěších stezek a silnic pro sportovní účely a rekreaci obyvatel, kteří tuto aplikaci využívají.

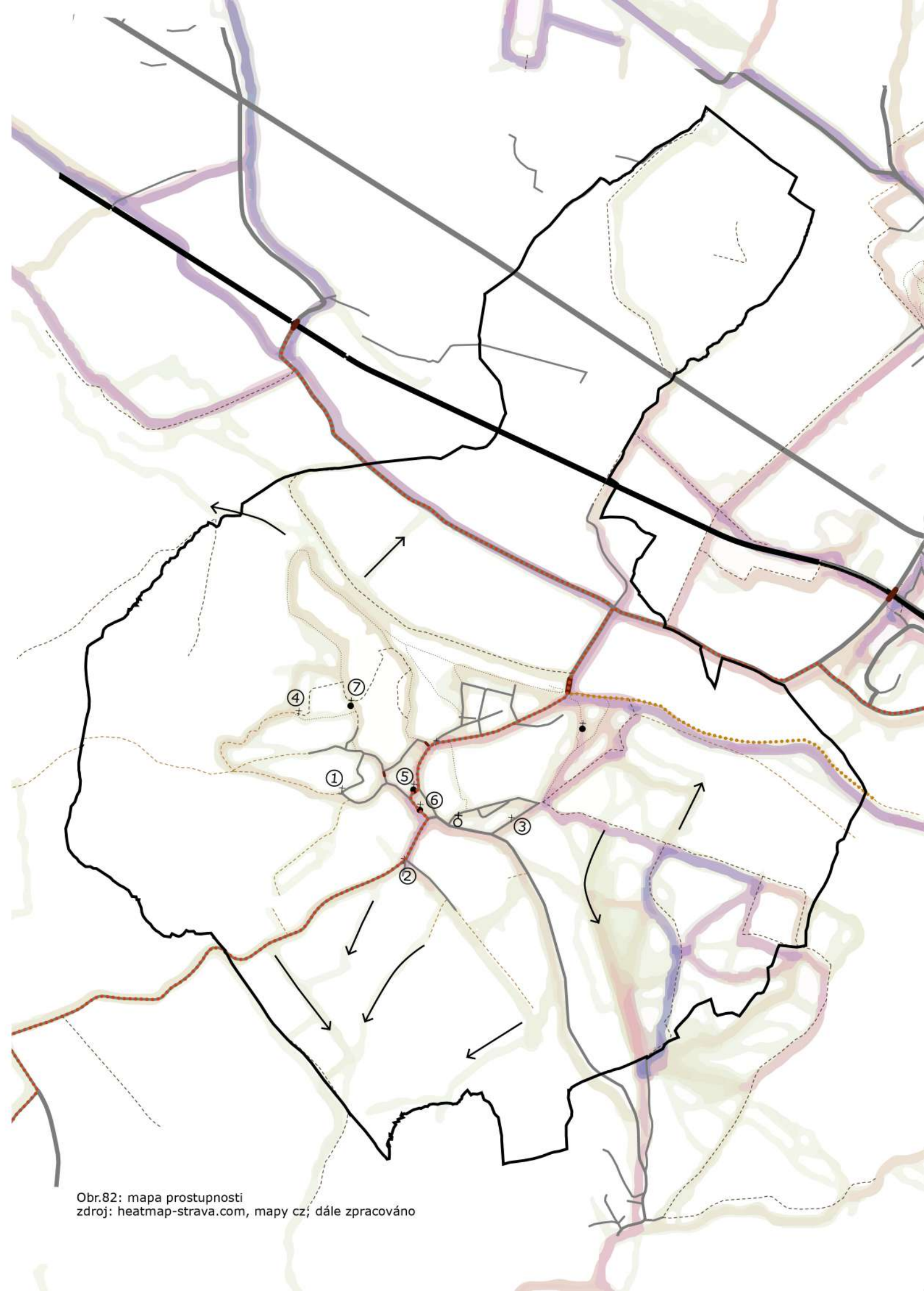
I přesto nám však mapa může přiblížit, kde se lidé využívající tuto aplikaci rekreují a pohybují za sportovními účely.

Tyto poznatky následně mohou sloužit pro návrh zlepšení prostupnosti. Zaznamenaný pohyb mi napoví, kudy lidé chodí za rekreací nejčastěji i mimo neoficiální stezky a cesty.

Dále jsou v mapě vyznačeny drobné stavby související s pěší mobilitou, jako kříže, pomníky a kapličky.

- hranice řešeného území
- železnice
- silnice pro motorová vozidla
- oficiální cyklotrasa
- odklon od cyklotrasy, který cyklisté využívají
- lesní cesty
- polní cesty
- stezky
- ⊕ kostel
- ⊕ kaple
- ⊕ kříž
- nejfrekventovanější pohyb
- méně frekventovaný pohyb
- ↗ tipování směru nových cest

0 100 500 1000



Obr.82: mapa prostupnosti zdroj: heatmap-strava.com, mapy.cz, dále zpracováno

NÁVAZNOST SÍDLA NA KRAJINU



Obr.83: cesta na Kelč spolu s křížkem z obrázku 76



Obr.85: cesta na Kladeruby a stráž od mlýna



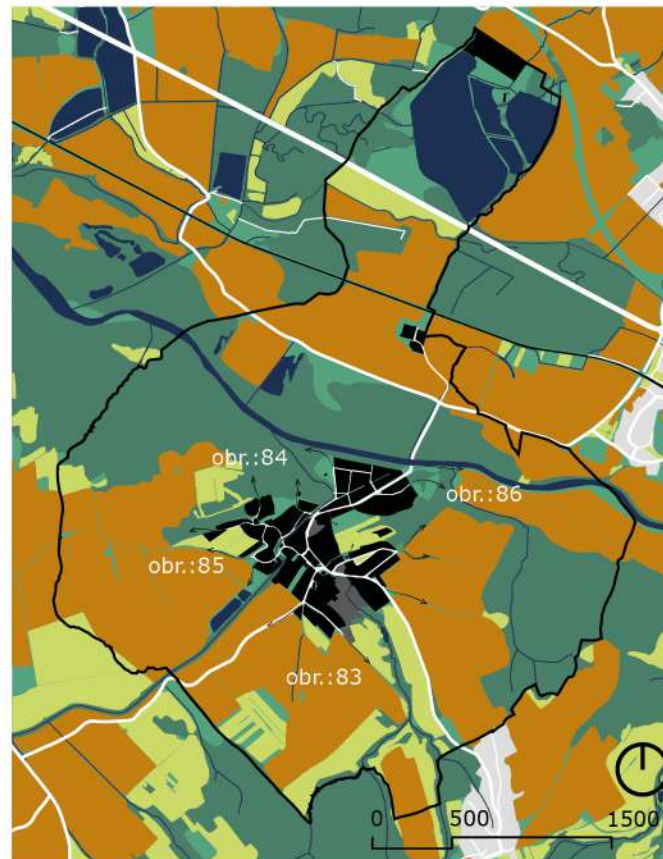
Obr.84: lesní cesta k řece Bečvě



Obr.86: cesta do Valašského Meziříčí

Rozhraní krajiny a sídla je dneska převážně v jižní části dost tvrdé. Zástavba přechází z oplocení rodinné zahrady rovnou do pole. Kde se orá až přím k plotu. Lépe je na tom severní část, která přechází v les, nebo zeleň lemující toku řeky Bečvy.

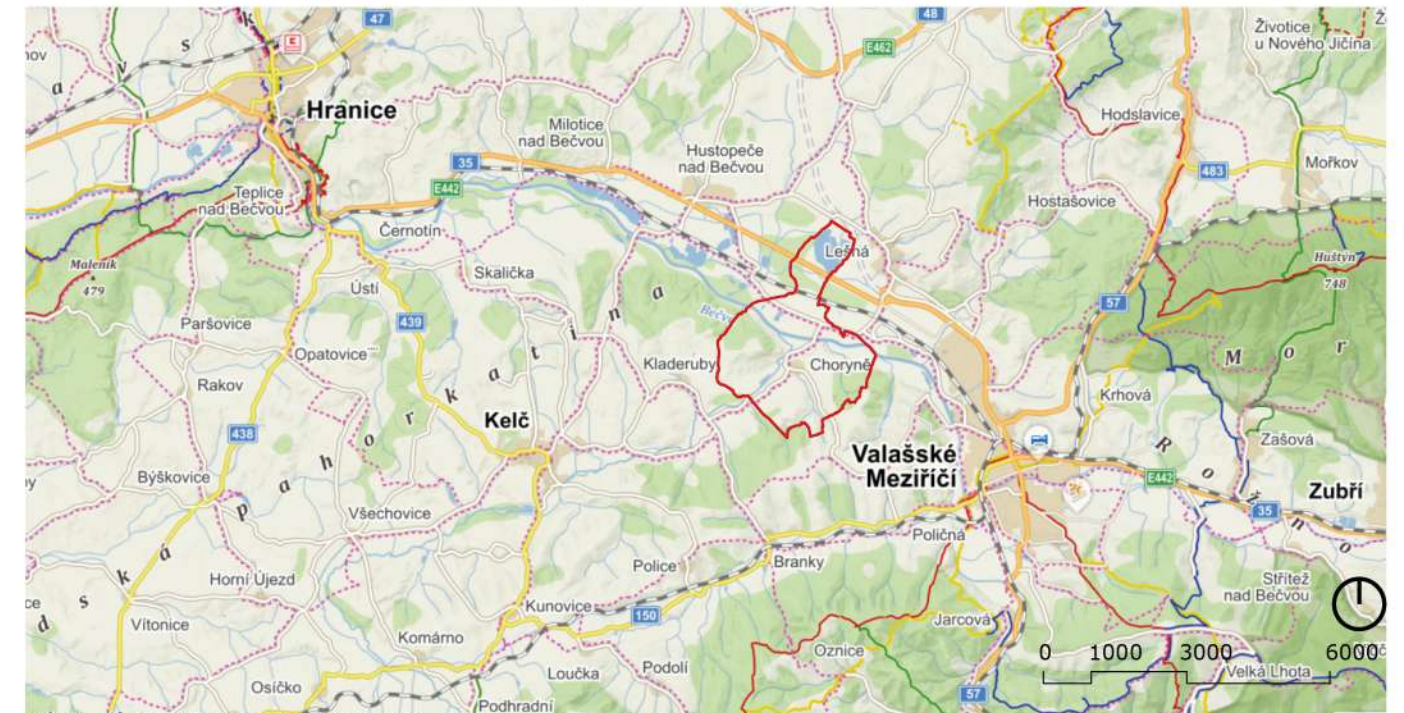
- hranice řešeného území
- vodní toky
- silnice pro motorová vozidla
- vodní plochy
- pole
- lesy
- louky
- soukromá zástavba
- poloveřejný prostor
- ostatní zastavěné části



Obr.87: mapa rozhraní intravilánu s extravilánem
zdroj: openstreetmap.org; ikatastr.cz; následně zpracováno

zdroje obrázků: terénní průzkum 2022

NAUČNÉ STEZKY



Obr.88: mapa turistických tras v okolí
zdroj: mapy.cz

Nejbližší turistické trasy se nacházejí ve Valašském Meziříčí. Valašské Meziříčí je označováno za „Bránu do Beskyd“. Po žluté trase se z Valašského Meziříčí dá dojet přes naučnou stezku Veřovické vrchy až na Velký Javorník a dále na Pustevny nebo Radhošť. Jižně žlutá trasa pokračuje na Hostýnsko-Vsetínské vrchy. Ve Valašském Meziříčí je tato trasa doprovázena naučnou stezkou T. G. Masaryka.

Trasy se z Valašského Meziříčí rozbíhají na východ sever a jih od Choryně. Západně se turistické trasy vyskytují až od Teplic nad Bečvou a přes Hranice na Moravě putují dále na západ.

V Choryni jsou dvě naučné stezky, a tím je Naučná stezka Choryňská stráž, vedoucí z obce okolo přírodní památky stejnojmenného kopce. Na této stezce jsou popsány přírodní jevy vyskytující se v této oblasti. Na trase se vyskytuje dřevěná ptačí pozorovatelná umístěná na břehu řeky Bečvy nedalekou soutoku s Juhyní. Tato stezka má 7 zastavení s naučnými tabulemi a je dlouhá cca 3km. Naučná stezka vznikla v roce 2015.

Tou další je naučná stezka Choryně, která vede kolem malý Hradiště kolem kapličky a pramene sv. Janka. Trasa naučné stezky Choryně má polovinu délky trasy Naučné stezky Choryňská stráž, ale o jedno zastavení více. Stezka se věnuje historii celé obce. Dále jsou některé tabule věnovány různým spolkům sdružujícím se na území obce. Jedná se třeba o sdružení myslivců či

rybářskému svazu. Některé tabule jsou věnovány i farnosti a historii zámku/kláštera. Tato stezka vznikla v roce 2017 a není oficiálně vedena v turistických mapách.



Obr.89: Naučné stezky v Choryni
zdroj: mapy.cz

ANALÝZA STOP ČLOVĚKA V KRAJINĚ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ










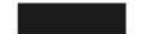








Tato analýza sjednocuje výše zpracované analýzy mapující vliv člověka na krajinu. Analýza zahrnuje prostupnost krajiny, soukromé a veřejné plochy zastavěné části obce stejně tak, jako rozhraní krajiny a zástavy. Rozhraní je zřetelněji viditelné na zmenšené předchozí stránce s názvem rozhraní intravilánu a extravilánu, kde přesněji vyobrazuje, kde zástavba navazuje rovnou na ornou půdu a kde na jiné krajinné složky.

Krajina je co se týče prostupnosti oproti historii značně chudší. Spousta cest je nedokončená a nespojuje dva body. Vstupy do krajiny jsou v obci bohaté ze všech koutů zástavby.

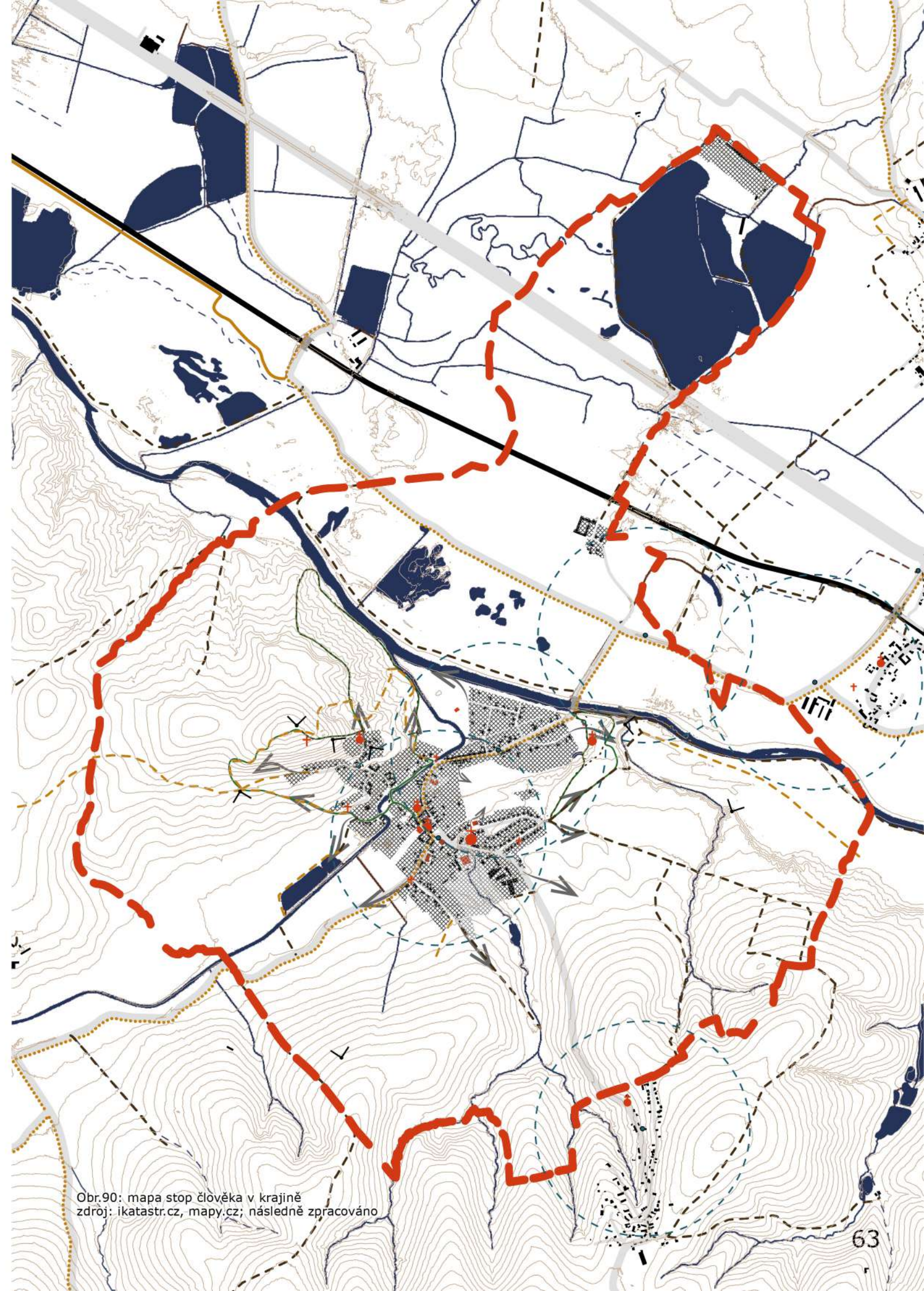
Obec je protkaná body zájmu, v krajině se nachází množství křížů, kapliček a dalších zastavení podmíněných dvěma naučnými stezkami, které se v obci nacházejí.

Obec je dobře napojena na hromadnou dopravu, která ji spojuje s městem Valašské Meziříčí. Z obce do města jezdí i speciální školní autobusy před dobou výuky, které pravidelně sváží žáky do městských škol. Zastávky se nachází v dobré docházkové vzdálenosti.

Jako ve většině vesnic jsou soukromé pozemky, zahrady s domy oplocené. Polo soukromý prostor v Choryni zaujímá zámek s parkem, který je přístupný obyvatelům a návštěvníkům po omezenou denní dobu od 7:00 do 19:00. Polo soukromým prostorem je i označena škola, kde mají místní na objednání, možnost navštěvovat zahradu s hřištěm nebo tělocvičnu.

-  hranice katastrálního území
-  vrstevnice po 5 m
-  silnice pro motorová vozidla
-  lesní cesty
-  polní stezky
-  vyšlapané cesty
-  naučné stezky
-  cyklotrasy
-  současné budovy
-  vodní plochy
-  soukromý prostor
-  polosoukromý prostor s přístupností pro veřejnost s časovým omezením
-  důležité stavby v obci
-  autobusové zastávky s dostupností 500 m
-  výhledy
-  kapličky, kostely
-  křížky
-  vstupy do krajiny

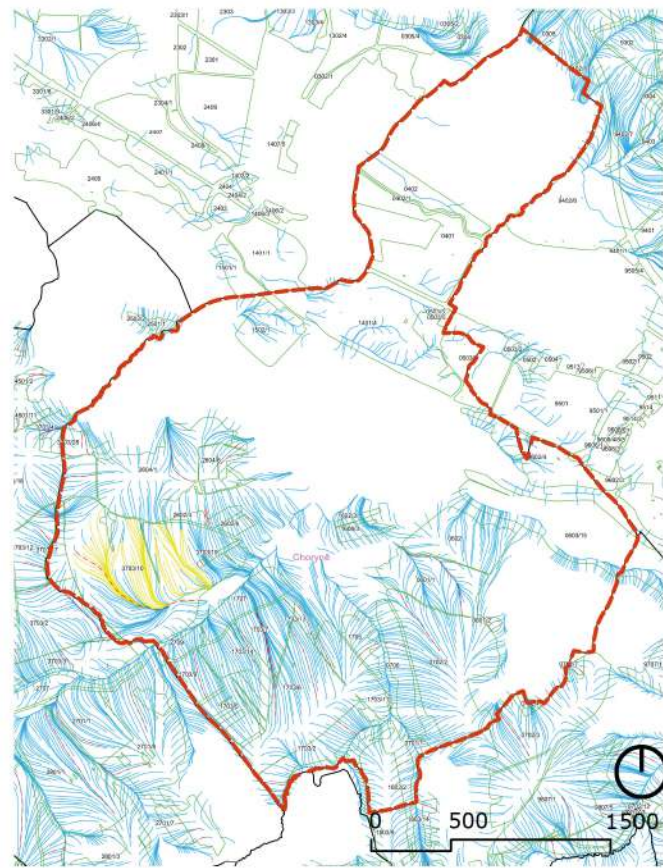
0 100 500 1000



Obr.90: mapa stop člověka v krajině
zdroj: ikatastr.cz, mapy.cz; následně zpracováno

ZEMĚDĚLSKÁ PŮDA

ODTOKOVÉ LINIE



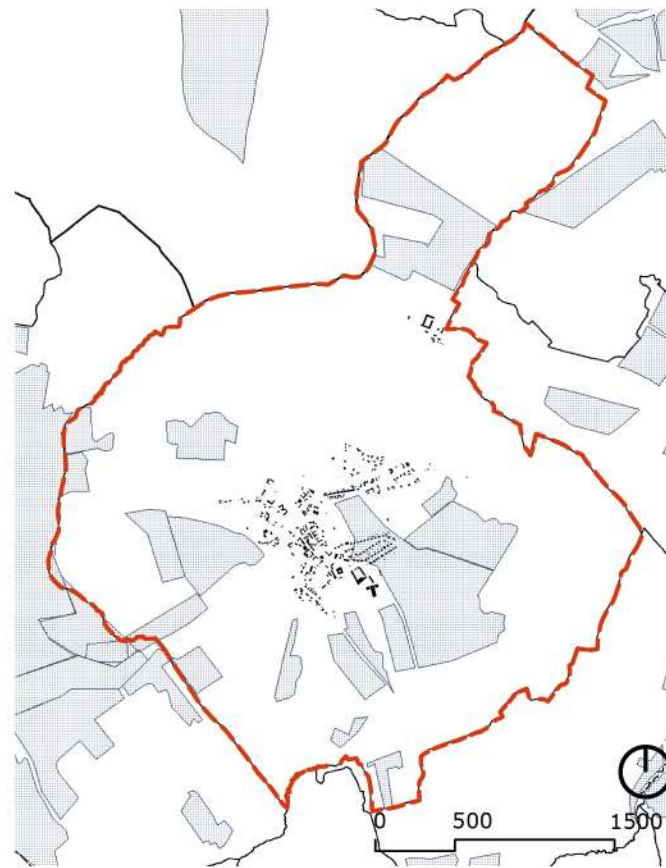
Obr.91: odtokové linie
zdroj: heis.vuv.cz/

- hranice řešeného území
- odtokové linie
- kritická délka odtokové linie
- - - nejdelší odtokové linie
- rozhraní polních bloků

Mapa odtokových linií znázorňuje, kudy odtéká voda z polí.

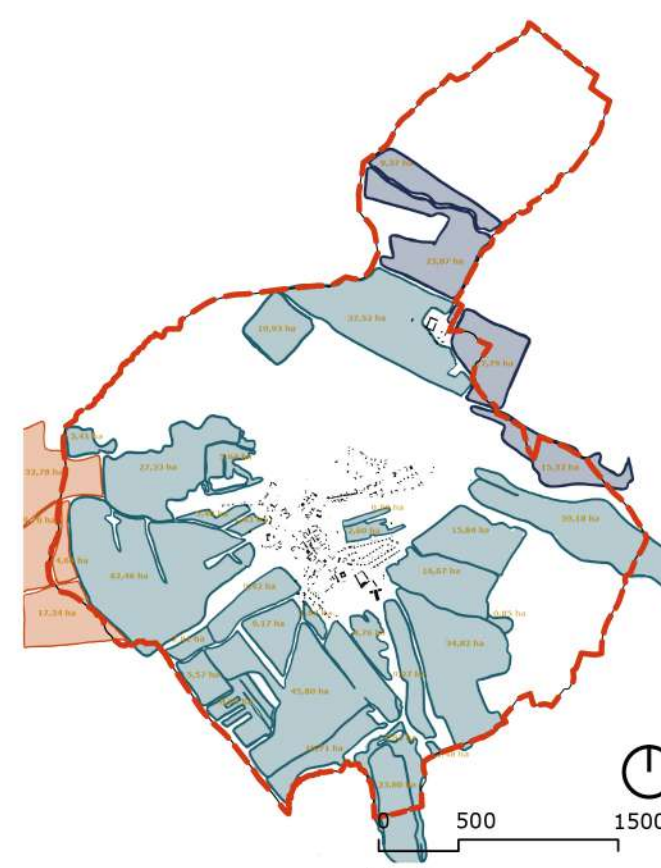
Odtokové linie by měly být přerušeny po 300 m, remízky nebo zasakovací pásy. Na mapě lze vidět, že u pole na levém břehu řeky Juhyně, které má přes 60 ha, tomu tak není. Na tomto poli vzniká vodní eroze.

MELIORACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY



Obr.92: meliorace (odvodnění) polí
zdroj: heis.vuv.cz/

VLASTNICTVÍ ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY



Obr.93: vlastnictví zemědělské půdy
zdroj: eagri.cz, dále zpracováno

- hranice řešeného území
- **KELEČSKO, a. s.**
Obce Kelč
- **AGROTECH, spol, s. r. o.**
Obce Poličná
- **Zemědělské obchodní družstvo Lešná**
Obce Lešná

V rámci kolektivizace byla veškerá pole v České Republice sjednocena, a do takovéto podoby se dochovala dodnes. Na leteckém snímku z 50. let jsem vyznačila, kolik takových drobných políček pojalo jedno obrovské, které znám odjakživa. Dnes nám bohužel tyto široké lány působí problémy převážně se zadržováním vody. Voda se do krajiny nezasakuje a zůstává na povrchu. Kritické jsou lány větší než 30 ha.

zdroj: eagri.cz



Obr.94: půda neschopná zasakovat vodu v době dešťů

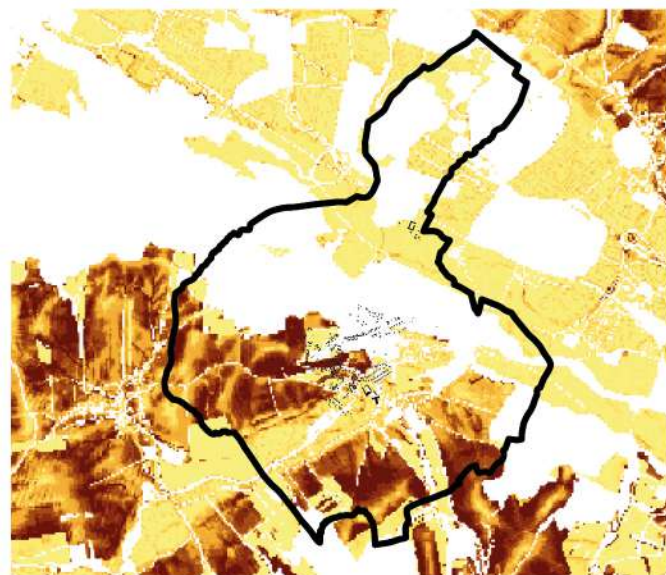


Obr.95: rozsáhlý polní lán nepřerušovaný vegetací



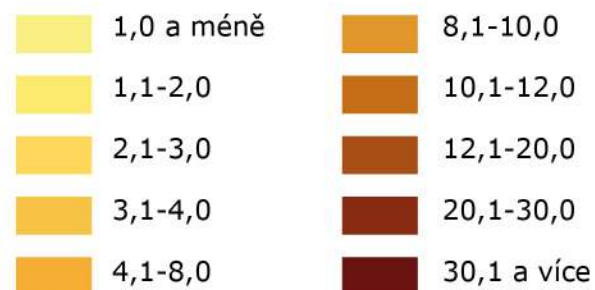
Obr.96: rozsáhlý polní lán vzadu viditelná doprovodná vegetace podél stezky

zdroje fotografií: terénní průzkum 2022

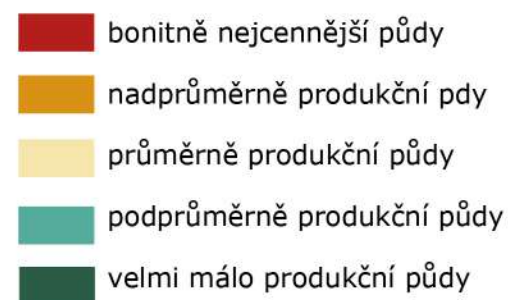


Obr.97: ztráta půdy

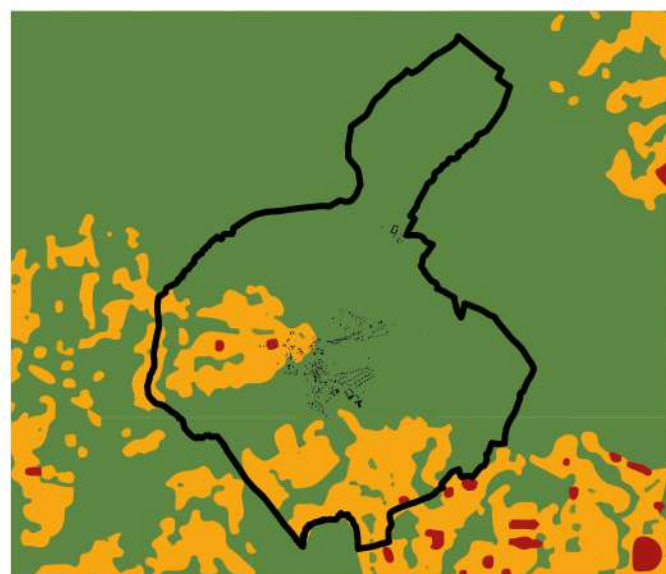
DLOUHODOBÁ PRŮMĚRNÁ ZTRÁTA PŮDY (vodní erozí)



TŘÍDY OCHRANY PŮD

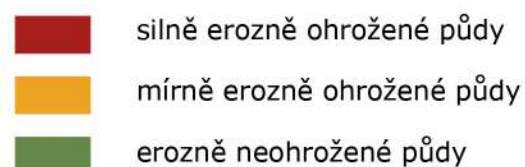


Obr.100: ochrana půdy

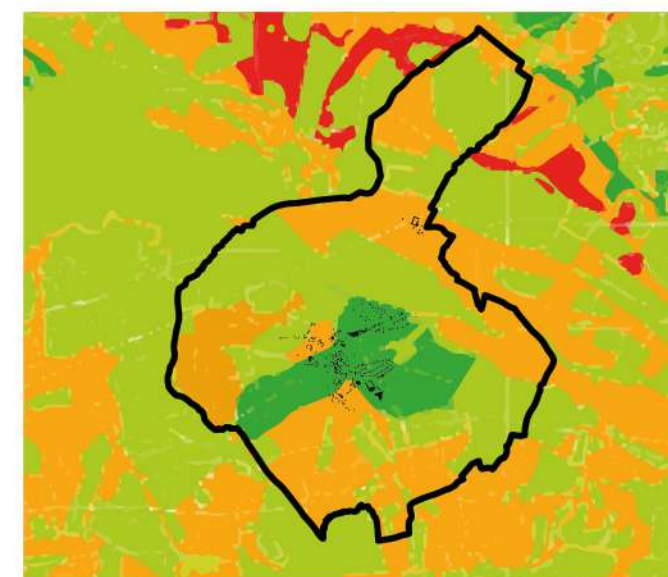


Obr.98: vodní eroze

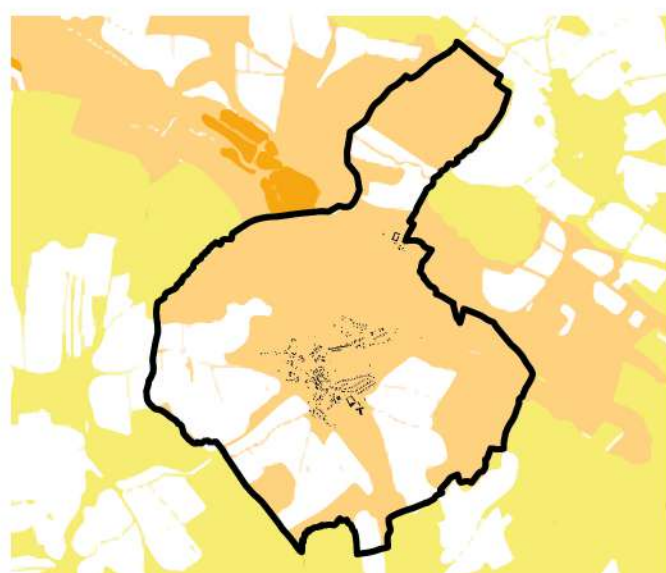
VODNÍ EROZE PŮD



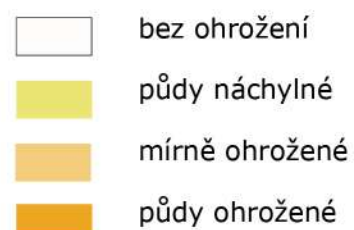
RETENČNÍ VODNÍ KAPACITA PŮD



Obr.101: retenční kapacita půdy



VĚTRNÁ EROZE PŮD



Průměrná ztráta půdy souvisí právě s erozí půdy. Na této mapce je opět vidět, že se nejvíce půdy vytrácí na svazích. Na této mapce jsou opět viditelné ohrožené půdy na kopcích v obci. Dle veřejného registru půdy jsou v území mírně ohrožené půdy. V tomto případě se konkrétně jedná o regozemě podél řeky Bečvy. Převážnou část území zaujímají průměrně produkční půdy, ty jsou zde v podobě kambizemě. Velmi málo produkční půda je v okolí řeky Bečvy. Podél řeky Juhyně se nachází bonitně nejcenější úrodná půda. V tomto případě se jedná o fluvizemě. Fluvisol se nachází v nivních oblastech, nebo v mísech, která jsou často zaplavována.

Půda v obci má průměrnou vsakovací schopnost. Nachází se zde oblast, která má výbornou retenční kapacitu i oblast se střední retenční kapacitou. Při terénním průzkumu jsem si všimla, že se na polích, které jsou zde označeny se střední retenční kapacitou držela po dešti voda, která se nestihla zasáknout.

Tato analýza zkoumá hodnoty půdy z hlediska zemědělství. Půda, která je zde popisována jako nehodnotná, může být naopak hodnotná pro biodiverzitu. Může být například ideálním prostorem pro vznik mokřadu.

Zpracované mapy a text dle: vumop.cz



HOSPODÁŘSKÉ VYUŽITÍ KRAJINY ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ (LANDUSE)

Většina hospodářské produkce na území se dneska odehrává na zemědělské půdě. Tu vlastní na většině plochy pouze jedna společnost a tou je Agrotech obce Poličná. Zemědělská půda je intenzivně využívána a rozkládá se na velkých nepřerušovaných plochách. V obci se nachází jen malá část lesa, který by se dal považovat za hospodářsky intenzivně využívaný. Většina lesní plochy obsahuje smíšené listnaté dřeviny. Viditelné hospodaření na lesní ploše je znát v oblasti Malý Hradišť, kde jsou na části vysázeny smrkové monokultury. Na pravé straně řeky Bečvy se nachází lužní lesy, ve kterých není viditelná známka o těžbě dřeva. Tento les vznikl nedávno. Les zde byl vysázen v 70. letech 20. století, po tom, co se ukončilo v těchto oblastech hospodaření na zemědělské půdě.

Lesy na severním úpatí kopce stráže jsou smíšené složené převážně z listnatých dřevin a slouží spíše k mysliveckým honitbám. Vrchol kopce stráž stále obsahuje historický velký sad, který se zde nacházel. Ten by však vyžadoval obnovu, jelikož zarůstá pionýrskými dřevinami.

Plochy trvalých travních porostů se nacházejí kolem potoka Pastevníka a v blízkosti zástavby.

-  hranice katastrálního území
-  vrstevnice po 5 m
-  silnice pro motorová vozidla
-  lvodní toky
-  železnice
-  pěší setzky
-  stávající stavby
-  vodní plochy
-  hospodářské vodní objekty
-  průmyslové areály
-  zahrady rodinných domů
-  zemědělské areály
-  sady
-  lesy
-  pole
-  louky

0 100 500 1000



Obr.102: mapa hospodářského využití území
zdroj: openstreetmap.org, terénní průzkum 2023

PLATNÝ ÚZEMNÍ PLÁN

Tento územní plán je platný po poslední změně od roku 2021. Územní plán vyznačuje plochy využití.

Územní plán je silný nástroj, který vytváří závazná pravidla pro změny ve využívání území a pro umístování a povolování staveb. Vydává se opatřením obecné povahy. (Maier, 2012)

Většina ploch katastrálního území jsou plochy Z - zemědělské a

L - lesní. Ve středu jsou viditelné plochy zástavby, které jsou rozděleny převážně na plochy BI - individuálního bydlení, BH - plochy hromadného bydlení a SO - smíšené obytné. Hromadné bydlení se v obci nachází pouze v jedné části. Jedná se o bytovku v nové části choryně ze 70. let. Územní plán obsahuje návrh nových ploch pro rozvoj bydlení a zároveň vytyčuje další prostory v již stávající zástavbě.

V územním plánu je vyznačen územní systém ekologické stability spolu s regionálními a nadregionálními biocentry či biokoridory. V plánu jsou dále vyznačeny navržené trasy krajinné zeleně - K, které předělují ornou půdu. Navržený územní plán počítá i s rozvojem pěší dostupnosti a navrhuje některé nové cyklotrasy.

Významným opatřením na vodních tocích se v plánu mluví o protipovodňových hrázích na řece Juhyně nedaleko soutoku s Bečvou. V těchto místech za fotbalovým hřištěm má stát i čistička odpadních vod. „Výstavbou ČOV dojde ke změně kvality vypouštěných odpadních vod. Napojení Choryně na novou ČOV bude znamenat zlepšení kvality vody v Juhyni a Bečvě. Lužní lesy se v důsledku záplav a rozlévání toků vyznačují vysokou zásobou živin v půdě. Výstavba ČOV je z pohledu ochrany životního prostředí jednoznačně pozitivní.“ - Vyhodnocení vlivu ÚP na lokality a druhy soustavy Natura 2000.

Protí proudu řeky Juhyně při choryňských rybnících je navržená retenční plocha učená k rozlivu povodně.



Obr.103: aktuální územní plán platný od roku 2021
zdroj: ags.cuzk.cz/archiv/

VÝSTUPY Z ANALÝZ

V následující kapitole je shrnuta analytická část. Jsou použity metodiky pro zpracování podkladů pro návrh. Jednou metodikou je analýza, využívána v rámci výuky krajinářské architektury na technické univerzitě v Krakóvě. Analýza spočívá v individuálním posouzení stanovených kategorií aplikovaných na jednotlivé plochy využití území. Analýza je založena převážně na terénním průzkumu. Tato analýza je kromě využití území použita také pro detailní zhodnocení říční nivy.

Další použitou analýzou jsou vypracované mapy problémů a hodnot území, které vyplynuly z předchozí podrobné analýzy jednotlivých složek a terénního průzkumu.

Textové shrnutí analýzy a vyvozených závěrů z této problematiky je shrnuta ve SWOT analýze. Tato analýza popisuje silné a slabé stránky vyplývající z vnitřních vlivů území, které jsou snadno ovlivnitelné obcí samotnou. Další kategorií jsou příležitosti a hrozby, které popisují vnější vlivy, dopadající na území. Tyto jsou již hůře ovlivnitelné obcí samotnou.

ANALÝZA VYUŽITÍ ÚZEMÍ

hodnoty z hlediska historické zachovalosti

- zachovalé
- méně zachovalé
- téměř nezachovalé
- nejvíce pozmeněné

hodnocení funkčnosti ekosystémových služeb

- funkční
- méně funkční
- nejméně funkční
- téměř nefunkční

ohroženost z hlediska využívání člověkem

- neohrožené
- slabě ohrožené
- ohrožené
- maximálně ohrožené

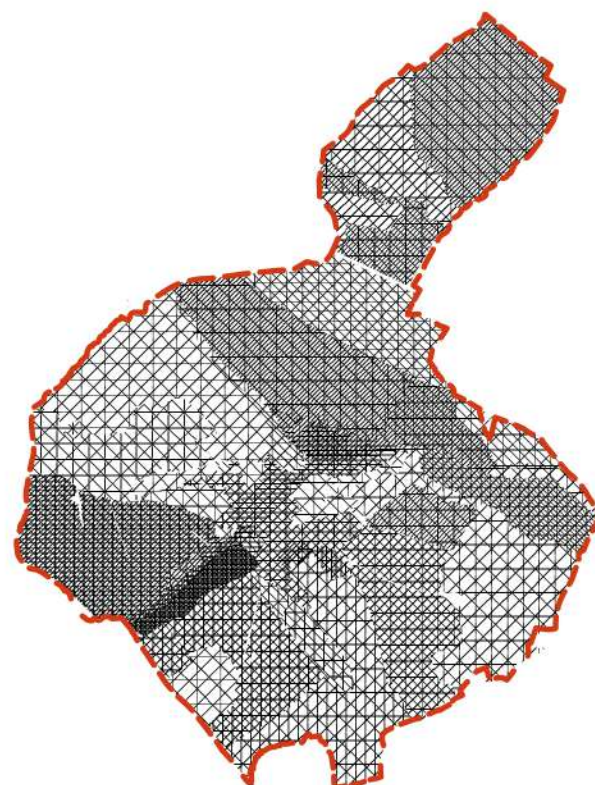
hodnocení údržby technického stavu

- technický stav v údržbě
- technický stav méně udržovaný
- technický stav slabě udržovaný
- technický stav téměř neudržovaný

legenda podkladové mapy „využití území“ viz kapitola: hospodářské využití krajiny řešeného území

Tato analýza spočívá ve vyhodnocení veškerých faktorů vyčtených z předchozích analýz jednotlivých prvků. Při hodnocení využití území jsou každé funkční plochy posuzovány zvlášť. Analýza je rozdělena do čtyř základních kategorií, které jsou vyhodnocovány zvlášť. Pro každou kategorii je zvolen určitý typ šrafy. Hustota šrafy závisí na stavu každého faktoru.

Posuzované kategorie jsou následující. Historická dochovanost posuzuje změny jednotlivých hodnocených ploch v závislosti na historickém vývoji. Při hodnocení této kategorie jsou využity poznatky z historické analýzy. Hustota šrafy se vyvíjí od nezměněných prvků až po ty nejvíce změněné, které jsou v této analýze považovány



Obr.104: miniatura analýzy současného využití území

za negativní změny a mají šrafu nejvyšší hustoty. Stejným přístupem je hodnocena druhá kategorie funkčnosti ekosystémových služeb. Tato kategorie hodnotí jestli je stav řešených oblastí schopen naplňovat hodnoty ekosystémových služeb v závislosti na jejich stavu. Nefunkční plochy z pohledu této funkce jsou opět znázorněny nejhustší šrafou.

V kategorii ohroženost z hlediska využívání člověkem jsou hodnoceny plochy, které člověk využívá k zemědělskému hospodaření nebo bydlení. Je posuzováno, jestli jsou tyto plochy ohroženy například erozí, nebo záplavami. Poslední kategorií je hodnocení technického stavu. To popisuje, jak jsou jednotlivé plochy udržovány. Zanedbané plochy mají opět nejhustší šrafu.

Po zhodnocení všech těchto čtyř složek z mapy vystupují kritická místa. Vzhledem k tomu, že v každé kategorii jsou nejhustší šrafou vyobrazeny plochy, které se dané oblasti zájmu nejvíce vymykají, vystupují kritická místa jako ty nejtmavší fleky. Nejlépe je tato situace viditelná na zmenšeném schématu.



Obr.105: mapa analýzy současného využití území zdroj: zpracovaná mapa z: openstreetmap.org, terénní průzkum a předchozí analýzy

ANALÝZA VYUŽITÍ ŘÍČNÍ NIVY

hodnoty z hlediska historické zachovalosti

-  zachovalé
-  méně zachovalé
-  téměř nezachovalé
-  nejvíce pozměněné





hodnocení funkčnosti ekosystémových služeb

-  funkční
-  méně funkční
-  nejméně funkční
-  téměř nefunkční

ohroženost z hlediska využívání člověkem


-  neohrožené
-  slabě ohrožené
-  ohrožené
-  maximálně ohrožené

hodnocení údržbytechnického stavu


-  technický stav v údržbě
-  technický stav méně udržovaný
-  technický stav slabě udržovaný
-  technický stav téměř neudržovaný


 odvodněné bloky orné půdy

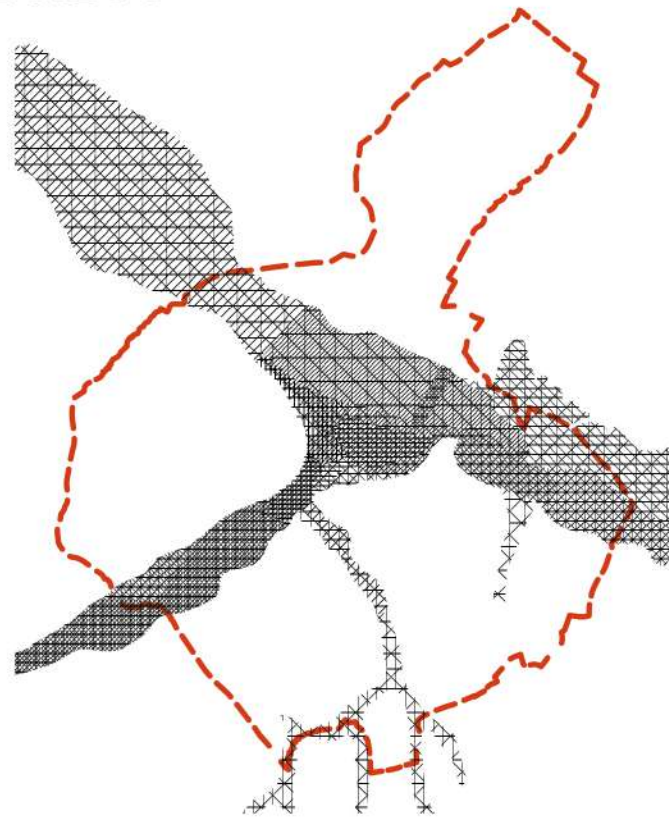
 lesní plochy

 vodní plochy

 vodní toky

 zatrubněné vodní toky

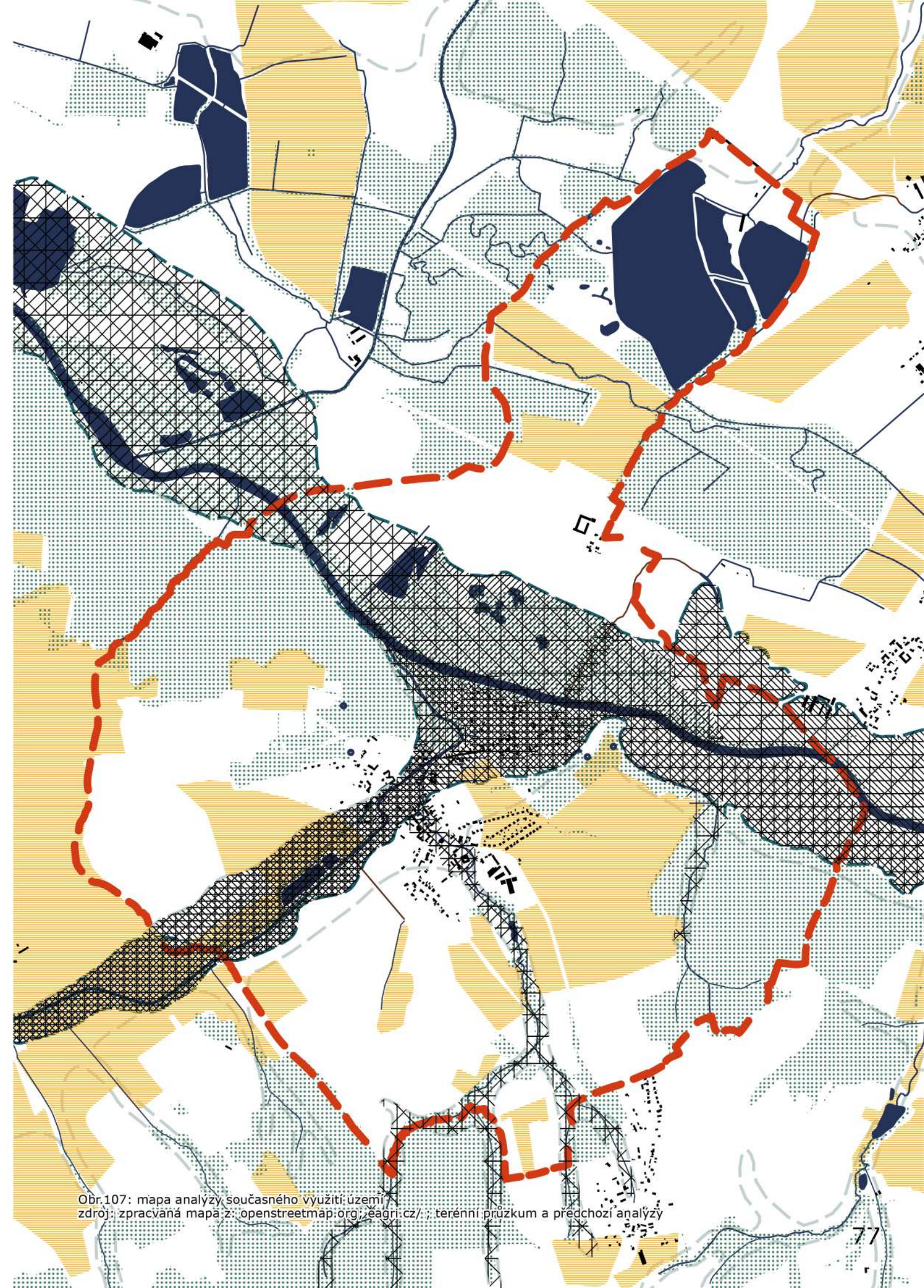
 hranice řešeného území



Obr.106: miniatura analýzy současného využití území

Stejná analýza jako u hodnocení využití území, je použita pro říční nivu. Využití oblasti říční nivy je hodnoceno zvláště v detailním zaměření právě ve vztahu k hydrologickým poměrům území. Z analýzy vyplývá, že je velká část říční nivy negativně využívána, jako orná půda. Další významná část řešeného území v rámci říční nivy je využívána, jako zastavěná část, která podléhá negativním dopadům v rámci záplavových zón. Problematika jednotlivých kategorií, které jsou řešeny a znázorněny v legendě je popsána výše u hodnocení využití území.

Tato analýza je v diplomové práci použita jako další tip hodnocení řešeného území, které jsem měla možnost vyzkoušet při studiu v rámci Erasmu na univerzitě: Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki v ateliéru s vedoucími: dr inž. Przemysław Kowalski a dr inž. arch. krajobr. Miłosz Zieliński.



Obr.107: mapa analýzy současného využití území
zdroj: zpracovaná mapa z: openstreetmap.org; eagri.cz/; terénní průzkum a předchozí analýzy

VÝKRESY PROBLÉMŮ A HODNOT

PROBLÉMY

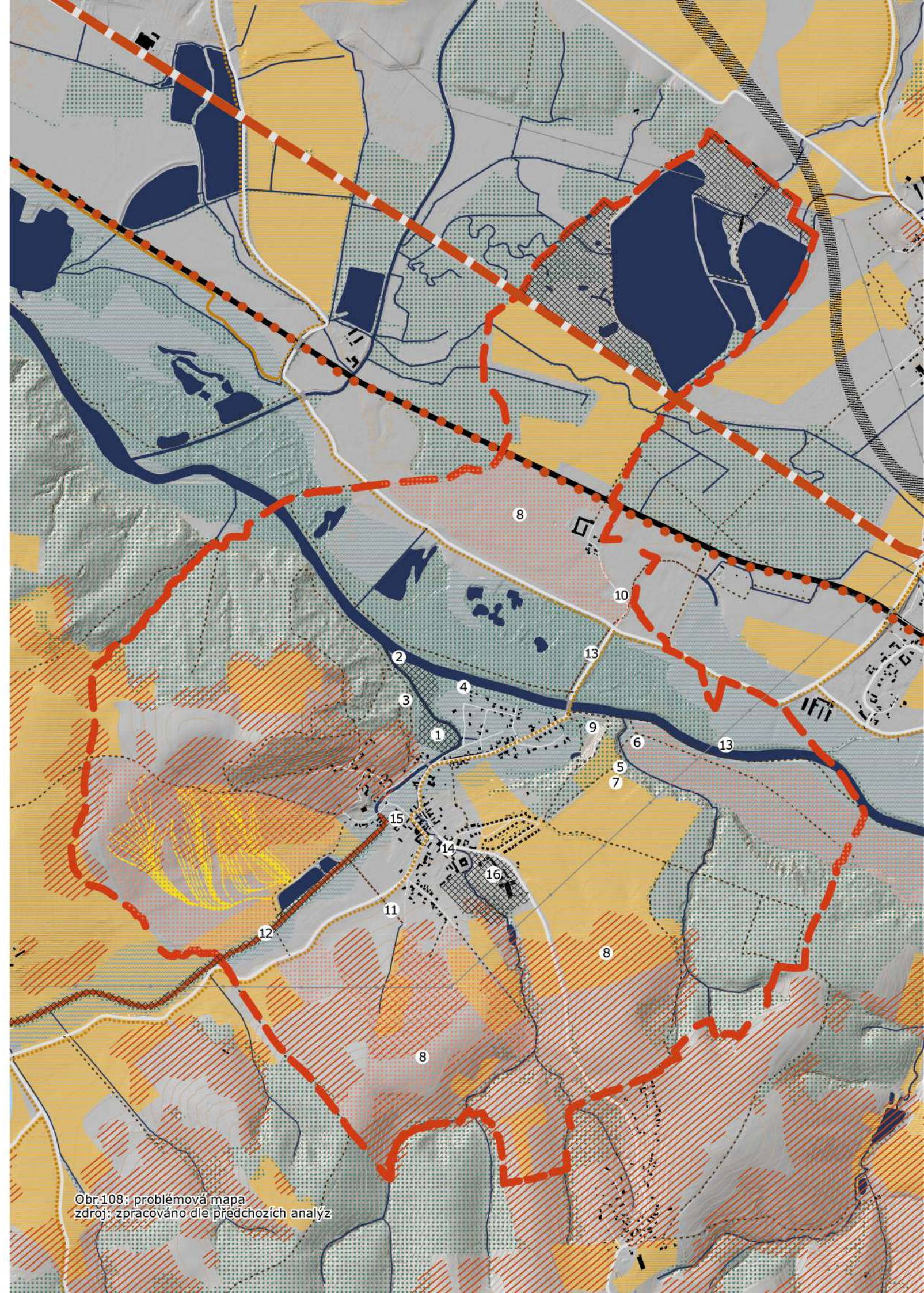
V mapě problémů je na plochách zemědělské půdy viditelné, že je mnoho polí větších než 30 ha, s tím se také prolíná problém vodní eroze, vyznačený červenými plochami. Odtokové line na poli u Juhyně znázorňují kudy stéká voda v době vytrvalých dešťů. Tyto dešťové potoky s sebou unášejí částky půdy. Voda se nemá kde zastavit a vsáknout, stéká tedy společně s částčkami do řeky, kde zanáší její koryto.

Narovnaný tok Juhyně rychle odvádí vodu z území. Vzhledem k tomu, že je velká část zástavby v záplavové zóně, je obec při přívalových deštích ohrožena povodněmi.

Vodním poměrům v obci nepomáhají ani meliorované bloky půd. Většinou se jedná o vlhké louky, které byly odvodněny za účelem obdělávání půdy, jako je tomu například u části s Choryňským rybníkem a mokřadem.

Ve výkresu problémů je na první pohled zřetelné dělení území několika bariérami, území s obytnou částí je vcelku dobře prostupné, až na některé výjimky, jako oblast okolo soutoku Juhyně s řekou Bečvou, nebo ohrazený zdi zámecký park, a s tím související prostupnost přes potok Pastevník nahoru ke hřbitovu. Katastrální území je děleno řekou Bečvou, které má na území jediný most, nejbližší most se nachází v podobě pěší lávky až ve Lhotce nad Bečvou 2 km vzdálený nebo 5 km vzdálený most v Hustopečích.

Další bariérou je železnice a dále za ní rychlostní silnice. Za hranicí katastru, mezi Choryní a obcí Lešnou má vzniknout rychlostní silnice, což bude v budoucnu další velká bariéra v prostupnosti mezi obcemi. Na druhou stranu se dopravně odlehčí současná silnice oddávající Choryňské mokřady.





Obr.109: 1 - špatně přístupné oblasti



Obr.113: 5 - dětské hřiště uprostřed polí, nevyužívané, bez konceptu



Obr.117: 9 - stará vodní nádrž, nebezpečí pro volně se pohybující děti blízko letní restaurace



Obr.121:13 - zpevněné břehy řeky Bečvy



Obr.110:2 - zajímavé místa zarostlé invazivními druhy. Zde se jedná o cíp soutoku dvou řek, který je zarostlý křídlatkou (*Reynoutria*)



Obr.114: 6 - narušená zemědělská půda, není schopná zasakovat vodu.



Obr.118: 10 - jeden ze zatrubněných potoků pod zemědělskou půdou



Obr.122:14 - nevhodné úpravy veřejného prostoru narušující charakter vesnického prostředí



Obr.111: 3 - řeka občas působí, jako bariéra. Na druhé straně vidím zajímavost, ale nemám k ní jak přistoupit.



Obr.115: 7 - není prostor pro manipulaci se zemědělskou technikou, rozježděné okolní plochy



Obr.119:11 - další zatrubněný potok pod silnicí a zemědělskou půdou



Obr.123:15 - nevyužité plochy obce, slouží pro parkování



Obr.112:4 - špatně přístupné břehy řek



Obr.116: 8 - rozsáhlé nepřerušované lány polí



Obr.120:12 - napříměný tok Juhyně, zároveň je bariérou rozdělující území, nikde se nedá přejít



Obr.124: 16 - industriální zóna na okraji obce zdroj obrázků: terénní průzkum 2022-2023

HODNOTY

-  hranice řešeného území
-  vodní toky
-  vrstevnice po 5 m
-  železnice
-  silnice
-  pěší cesty
-  cyklostezka
-  cyklotrasa
-  prostor pro novou cyklostezku
-  významný krajinný prvek
-  naučné stezky
-  pozůstatky alejí podél cest
-  budoucí dálnice
-  vodní plochy
-  stavby
-  lesní plochy
-  sady
-  maloplošné chráněné území
-  evropsky významná lokalita
-  uzemní systém ekologické stability
-  bonitně nejcennější půda
-  stávající prostor říční nivy
-  často zamokřené oblasti
-  historicky zamokřené oblasti
-  výhledy
-  prameny potoků
-  hodnotná nezastavěná část obce

Vodní krajina obce, ač má spoustu nedostatků je velkou hodnotou území. Území je charakteristické svou rozsáhlou geologickou nivou, která zapříčiňuje, že je území vlhké s mokřými loukami a celou řadou drobných mokřadů prostupujících lužní lesy.

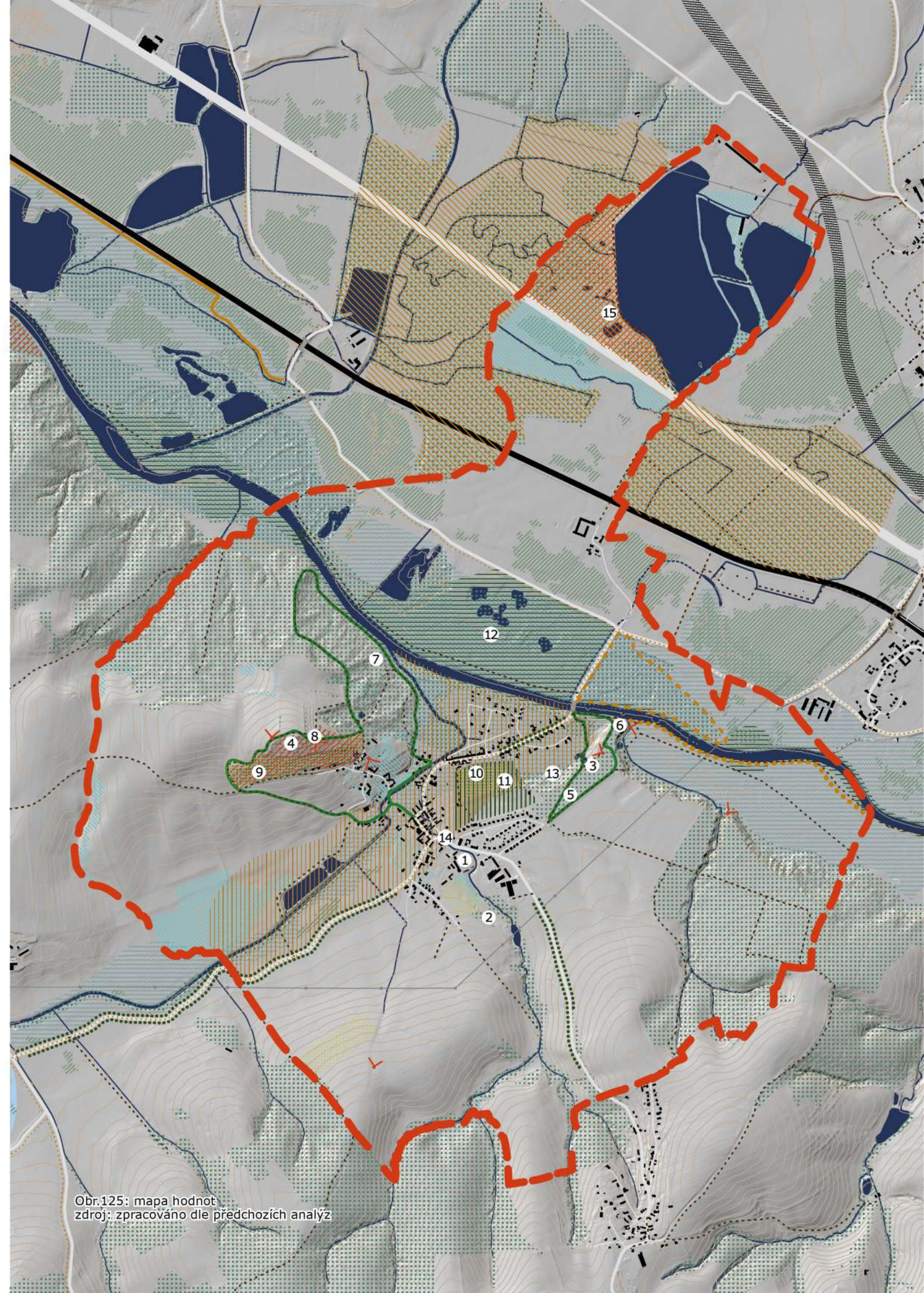
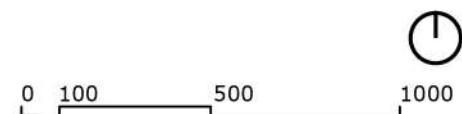
Území je významné dvěma chráněnými oblastmi, z nichž jedna je přírodní rezervace Choryňská stráž a druhá přírodní rezervace Choryňský mokřad.

Obec se nachází v údolí při soutoku dvou řek. Zastavěná část se rozprostírá mezi kopcem stráž a kopcem, na kterém se nachází obec Lhota u Choryně. Tato i další okolní obce nabízejí vyhlídky na Choryni i do okolí. Ze stráže jde třeba dohlédnout až na Radhošť.

Důležitou dominantou a centrem obce je Choryňský zámek, dnes pod institutem Krista Velekněze je domovem pro seniory a pro sociálně potřebné. Institut samostatně hospodaří ve své zahradě a disponuje sady, a skleníky. Přidanou hodnotu pro obec mají jejich výrobky, které se před zámkem prodávají a sjíždí se pro ně lidé z okolí.

Kromě zámku láká mnoho místních i přijíždějících lidí procházka po naučných stezkách Choryně a Choryňská stráž.

Lidé zde mají mnoho komunitních příležitostí. V obci se nachází kulturní dům, mateřská škola, restaurace a dva obchody. V obci funguje mnoho spolků, které pořádají akce. Hlavními organizacemi jsou dobrovolní hasiči, myslivecký polek Stráž Choryně, Rybářský svaz MO Choryně a TJ Sokol Choryně.



Obr.125: mapa hodnot
zdroj: zpracováno dle předchozích analýz



Obr.126: 1 - do choryňského zámku se sjíždí lidé z okolních obcí pro zámecké výrobky z keramiky a zahrady



Obr.130: 5 - naučná stezka Choryně zlepšuje prostupnost území



Obr.134: 9 - dochovaný sad na vrcholku kopce Choryňská stráž



Obr.138: 13 - v obci se nacházejí občasně vodní toky, které nejsou oficiálně zaznamenány



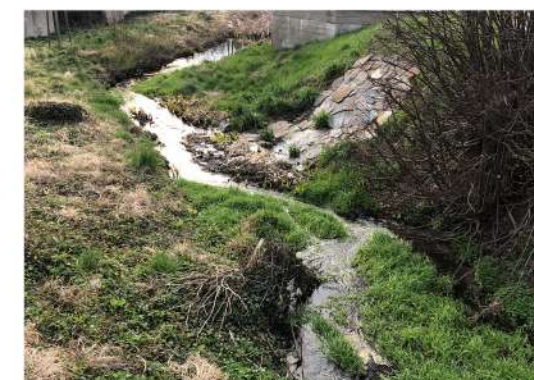
Obr.127: 2 - zámecký prak, přístupný obyvatelům i návštěvníkům, zde se nachází sad, pastva i pěšina k obrázku Panny Marie



Obr.131: 6 - prostupnost je navíc podpořena lávkami



Obr.135: 10 - dochované sady uprostřed obce



Obr.139: 14 - potok Pastevník protéká kolem zámku a pokračuje skrze zastavěnou část obce



Obr.128: 3 - kapličky a křížky v krajině připomínají historii a napovídají, co se v krajině odehrávalo



Obr.132: 7 - na naučné stezce se nachází zajímavá zastavení, například ptačí pozorovatelna u Bečvy



Obr.136: 11 - nezastavěná část uprostřed obce, pěší propojení dvou částí obce



Obr.140: 15 - rybníční soustava s mokřady



Obr.129: 4 - kopec choryňská Stráž nabízí výhledy do krajiny, příležitost pro pěší propojení s okolními obcemi



Obr.133: 8 - památná místa v podobě křížů a kapliček na úzei obce



Obr.137: 12 - na pravém břehu řeky se nachází lužní lesy s mnoha mokřadními jezýrky



Obr.141: 16 - přirozená část koryta řeky Bečvy s písčítými břehy, do přírodního stavu se sama navrátila po povodni 1997
zdroj obrázků: terénní průzkum 2022-2023

S

INSTITUT KRISTA VELEKNĚZE - BÝVALÝ ZÁMEK DNES KLÁŠTER V CHORYNI

V obci Choryně se nachází bývalý zámek který dnes slouží, jako Domov pro seniory a sociálně potřebné. Obyvatelé zámku se věnují výtvarné činnosti, jako je keramika, vázání květin nebo zahradničení ve vlastních zahradách či skleníku. Výrobky ze zámku se prodávají ve vestibulu a lákají k návštěvě nejen obyvatelé Choryně. Kromě samotného zámku se za ním nachází ještě park, který je veřejně přístupný.

MATEŘSKÁ A ZÁKLADNÍ ŠKOLA

V obci se nachází mateřská škola se základní školou do 5. třídy. Školní prostory mimo výuku mohou využívat i obyvatelé pro sport a rekreaci. Lze si zamluvit čas na využívání tělocvičny, nebo venkovního sportovního hřiště. Občas se pořádá společné cvičení v prostorách tělocvičny.

TRADICE, SPOLKY A SDRUŽENÍ

Choryně se pyšní dlouholetými tradicemi, které se každoročně konají za pomoci stále aktivních spolků. Největší tradici zde má sbor dobrovolných hasičů, kteří každoročně pořádají stavění a kácení májky, tradiční pohárové soutěže, podzimní lampionový průvod nebo jarní vodění medvěda. Silné zastoupení má v obci také sdružení myslivců, nebo klub rybářů, kteří každý rok pořádají podzimní vypouštění rybníků, či letní rybí hody.

NAUČNÁ STEZKA CHORYŇSKÁ STRÁŽ A NAUČNÁ STEZKA OBCE CHORYNĚ

Kopec Stráž je hlavní dominantou obce. Jeho úpatí lemuje řeka Juhyně a okolo se rozprostírá v údolí zástavba. Pro zpřístupnění kopce vznikla naučná stezka Choryňská Stráž. Na opačné straně vesnice, na druhém kopci se nachází naučná stezka Choryně, která propojuje dvě části obce. Na stezce je mnoho zastavení. Hlavní dominantou je kaple sv. Jana se studánkou. Občané stezky často využívají pro procházky.

PŘÍRODNÍ PAMÁTKA CHORYŇSKÁ STRÁŽ A PŘÍRODNÍ REZERVACE CHORYŇSKÉ MOKŘADY

Kopec Stráž je i přírodní památkou. Kromě Stráže je dalším chráněným územím přírodní rezervace Choryňské mokřady v severní části obce. Mokřady jsou domovem pro mnoho vzácných rostlin, jako jsou lekníny nebo kosatce. Kromě rostlin nebo hmyzu mokřady přitahují i vzácné druhy ptactva. Choryňské mokřady jsou příkladem, kdy se pro podmáčené zemědělské půdy, kterou bylo nadále nemožné obhospodařovat, našlo nové využití.

ŘEKA BEČVA A ŘEKA JUHYNĚ

Území protíná říční systém, kolem kterého se nachází údolní říční niva, ve které je celá obec umístěna. Vodní toky jsou výrazným liniovým bodem v krajině a podporují její rekreační využití. Kolem vodních toků lze vést pěší cesty a cyklotrasy. Soutok řeky Juhyně a řeky Bečvy je výrazným rekreačním bodem. Kromě vodních toků je zde dále rozsáhlá rybníční soustava, která nabízí příležitosti pro hospodaření místních rybářů.

DOCHOVALÝ SAD V CENTRU OBCE

Uprostřed zastavěné části obce se nachází nezastavěná plocha v podobě ovocného sadu a pastvinou. Toto území slouží také jako spojka dvou částí obce. Hlavním venkovským charakterem je, že se zástavba nachází přímo usazená v krajině s návazností na přírodu. V tomto místě je krajina usazená v zástavbě.

NEZASTAVĚNÉ PLOCHY MEZI STÁVAJÍCÍ ZÁSTAVBOU

V zastavěné části obce se nachází volné parcely pro budoucí rozvoj obce. Zasazením nové zástavby mezi stávající nedojde ke vzniku celých center pro novou zástavbu a tím i k satelitnímu charakteru nové zástavby.

W

NAPŘÍMENÍ TOKU A OHROŽENÍ ZÁPLAVAMI

Napřímený tok Juhyně se v dnešní době ukazuje, jako ne příliš zdárný krok. Velká část obce se nachází v záplavové oblasti Q20. Část obce okolo soutoku potoka Pastevníka s řekou Juhyní se nachází v záplavové zóně Q5. S příchodem přívalových dešťů se řeka Juhyně v této oblasti vyplavuje a působí škody jejím obyvatelům.

NEDOSTATEČNÁ PROSTUPNOST, ŘEKA I JAKO BARIÉRA

Řeku Bečvu je možné překonat pouze v jednom bodě. A to přes most, který je společný i pro motorovou dopravu. Další most se nachází až v Hustopečích nad Bečvou nebo lávka ve Lhotce nad Bečvou. Při procházce po naučné stezky Choryňská Stráž se člověk cítí omezený pouze na jednu stranu obce. Na naučné stezce se nachází ptačí pozorovatelná a od té se lze vydat pouze na kopec.

MONOKULTURNÍ ZEMĚDĚLSKÉ HOSPODAŘENÍ NA VELKÝCH LÁNECH POLÍ

Většinu zemědělské půdy v obci vlastní jedna společnost. Pěstují se každoročně stejné plodiny v monokulturách. Veškerá zemědělská půda je obhospodařována stejným způsobem každý rok. Velké lány polí nejsou nijak odděleny.

OHROŽENOST VODNÍ EROZÍ

S velkými lány polí souvisí také dlouhé nepřerušované odtokové linie. Pomocí těch je voda odplavována z kopcovitých polí do údolí. To způsobuje vodní erozi. Odtokové linie musí mohou být dlouhé maximálně 300 m, a poté být přerušeny, remízem, průlehy nebo zatravnovacími liniemi, které vodu zachytí.

ZASTARALÉ VEŘEJNÉ VYBAVENÍ OBCE

Důležité budovy, jako, kulturní dům nebo restaurace mají zastaralý vzhled i vybavení. Nemají reprezentativní charakter. Obchod často střídá svého majitele.

ŠPATNÝ PŘÍSTUP K REVITALIZACI VEŘEJNÝCH PROSTOR

V obci vznikají projekty, které nesledují požadavky obyvatel. Mezi poli na okraji obce například vzniklo dětské hřiště, které sice je na naučné stezce Choryně, ale mezi poli daleko od zástavby ztrácí smysl. Podobné projekty navíc narušují venkovský charakter. Před kulturním domem vznikají zvláštní záhonky připomínající spíše japonskou zahradu. Vysazování jehličnatých dřevin Historicky ani kulturně na venkov nepatří. Plánování rozvoje obce by měla předcházet participace s občany.

NEJASNÁ DEFINICE CENTRA

Obec má mnoho malých center pro setkávání. Pro různé účely využívá různá centra setkávání. Kulturní akce se pořádají v kulturním domě. Oslavy a hody v restauraci. Každý víkend se v sezóně pořádá fotbalové utkání na hřišti. A v létě se pořádají hody a koncerty v letním restauračním zařízení. Obci však chybí každodenní místo setkávání pro místní obyvatele.

PŘECHOD MEZI OBYTNOU ČÁSTÍ KRAJINY A VOLNOU KRAJINOU

U některých druhů zástavby chybí plynulý přechod do krajiny. Zástavba obce končí pevnou linií, na kterou rovnou navazuje pole. Přímé navázání orné půdy na zastavěnou část zapříčiňuje, že je půda vystavena různým znečišťujícím látkám z domácích zahrad, z dopravy nebo odpadním vodám. Tyto látky pronikají do půdy, znečišťují ji, a to může mít dlouhodobý negativní dopad na její plodnost a schopnost rostlin růst. Přímý přechod zastavěné části do oblasti orné půdy bez jakéhokoli přechodného prvku působí neharmonicky a může snižovat estetickou hodnotu okolní krajiny.

O

DOSTUPNOST VELKÉHO MĚSTA S MOŽNOSTÍ KULTURY, VZDĚLÁNÍ, ZDRAVOTNÍ PÉČE A DALŠÍHO VYUŽITÍ

Obec se nachází v blízkosti města s rozšířenou působností Valašské Meziříčí. Valašské Meziříčí nabízí občanům Choryně pracovní příležitosti, nebo rozšířené kulturní a vzdělávací možnosti.

Mnoho dětí navštěvuje mateřskou školu v Choryni a základní školu navštěvuje již ve Valašském Meziříčí. Valašské Meziříčí je i nejbližší nemocnice, obchody nebo větší sportovní centra, jako plavecký bazén, nebo zimní stadion.

Kromě Valašského Meziříčí je v krátké dojezdové vzdálenosti 20 min automobilem město Hranice na Moravě, kde je dostupnější vlaková doprava na Prahu. Obec Choryně se nachází na konci Zlínského kraje na rozhraní s dalšími dvěma kraji, Moravskoslezským a Olomouckým. To obec staví do výhodné pozice, že se z ní dostanete do center těchto krajů za krátký čas.

NAPOJENÍ NA DÁLKOVÉ CYKLOTRASY A TURISTICKÉ TRASY

Obec protíná cyklotrasa 6214, která je vedena z města Kelč do obce Hostašovice, tato trasa navazuje na významnější cyklotrasu 50, která vede z Tovačova u Prostějova téměř až ke slovenským hranicím a je označena jako Bike trails Valašsko. Cyklisté v letních měsících hojně projíždí přes obec a zastavují se v letní restauraci. Mnoho lidí využívá jinou trasu, než je oficiálně značená. Na Valašské Meziříčí vede cyklotrasa přes Lhotku nad Bečvou, kde je vedena po pravém břehu Bečvy. Ve Lhotce vede pře lávku a dále pokračuje do Valašského Meziříčí po oficiální cyklostezce po levém břehu Bečvy. Většina lidí však jezdí již od Choryně po levém břehu Bečvy po polní cestě.

ODKLONĚNÍ FREKVENTOVANÉ DOPRAVY PO VÝSTAVBĚ RYCHLOSTNÍ SILNICE

Navrhovaná silnice I/35 která vede přes katastrální území sousední obce Lešná bude nabízet další příležitosti v dálkové dopravě pro obyvatele obce Choryně. Dálnice bude navazovat na další silnice přímo navazující na dálnici D1. Obyvatelé se tak dostanou do Ostravy nebo Olomouce ještě rychleji. Tím se rozšíří pracovní příležitosti na větší vzdálenost. Při dostavbě této silnice se navíc sníží vytíženost stávající silnice, která protíná přímo území obce Choryně.

T

PROMĚNA CHORYNĚ V SATELIT MĚSTA VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ

Mnoho lidí se z měst začíná stěhovat na venkov. Ve městech je pracovní příležitost, ale lépe se žije na venkově. Stejný případ je i ve vztahu města Valašské Meziříčí, jako místa s příležitostmi, a Choryně, jako místa pro bydlení. V obci Choryně jsou vytipována místa v územním plánu pro novou zástavbu spolu s regulačním plánem pro zástavbu těchto ploch. Mělo by se předejít satelitnímu charakteru zástavby, jako se tomu například již děje v obci Krhová, která se také stává satelitním místem města Valašské Meziříčí. Vesnice by si měla zachovat venkovský charakter a toho nelze dosáhnout při výstavbě satelitního typu domů.

NARUŠENÍ PĚŠÍ PROPOJENOSTI S OKOLNÍMI OBCE VÝSTAVBOU RYCHLOSTNÍ SILNICE

S výstavbou nové rychlostní silnice I/35 dojde k velkému rozdělení krajiny. Vznikne velká bariéra mezi obcí Choryně a obcí Lešná nejen pro obyvatele, ale i pro migraci zvěře.

SOUČASNÉ BARIÉRY V ÚZEMÍ ZPŮSOBENÉ DOPRAVNÍ SÍTÍ

Katastrální území obce rozděluje 3 liniové bariéry na 4 části. Prvním z nich je řeka Bečva, dále železnice a poté rychlostní silnice pro motorová vozidla. Obec je rozdělena na části, které se pomocí pěší dopravy těžko prochází.

KLIMATICKÁ ZMĚNA

Klimatická změna způsobuje přívalové deště a s nimi bleskové povodně. Oteplování krajiny zapříčiňuje, že některé stávající druhy rostlin nepřežívají v našich podmínkách a nahrazují je teplomilnější rostliny.

NEŠETRNÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

Vlivem sjednocování půdy v 50. letech 20. století a postupnou mechanizací půdy dochází k její degradaci. Půda se stává méně úrodnou,

jednoduše vysílenou, bez živin. Velké lány polí způsobují vodní erozi. Voda se oplavuje z půdy pryč a půda je vysušená. Vlivem používání těžké techniky je půda udusaná a voda se nemůže zasakovat. Pěstování monokulturních plodin v každém roce zapříčinilo, že půda přišla o živiny.

STÁRNUTÍ POPULACE

S touto hrozbou se potýká nejen většina měst v České republice, ale i většina zemí vyspělého světa. Stárnutí populace může mít ekonomické dopady na jednotlivé obce z důvodu poklesu pracovní síly spolu s nárůstem lidí v penzi. Jsou vyžadovány vyšší nároky na zdravotní a sociální péči pro starší obyvatele obce. Starším občanům by se měla zajistit sociální interakce, aby se předešlo izolaci anabídnout jim možnosti využití volného času ve městech i na venkově.

Na základě provedených analýz a průzkumu krajiny obce Choryně lze vyvodit několik důležitých zjištění. Z geologického a pedologického hlediska se v oblasti nachází rozsáhlá říční niva, která je bohatá na zamokřené oblasti. Zejména se jedná o oblast na pravé straně břehu řeky Bečvy. Historicky byly však zamokřené oblasti často přítomny i v okolí řeky Juhyně nebo jsou viditelné dokonce v oblasti zástavby.

Zjištěno bylo, že v Choryni došlo k zániku mnoha historických pěších tras, což výrazně snížilo prostupnost krajiny. Mnoho těchto tras dnes končí bez cíle uprostřed polí. Hlavní příčinou zániku těchto cest bylo sjednocení polí, které vedlo k jejich zrušení. Rada polí je také z tohoto důvodu větší než je povolená plocha 30 ha. Během procesu kolektivizace zemědělství došlo nejen ke zvětšení bloků orné půdy, ale i k napřímení některých vodních toků, především toku Juhyně, kde se v současné době provádí orba i v jejím říčním pásu téměř až ke břehům - Toto napřímení a orba v říčním pásu představují významný problém. Důležité je dále zmínit nevyřešené rozhraní krajiny a zástavby. Orná půda zasahuje téměř až k oplocení zahrad.

Když zmíním řeku Bečvu, jedna část je v současné době téměř v přírodním stavu, do kterého se sama dostala po povodni v roce 1997, avšak její další část je stále zpevněná a regulovaná. Přírodní část je po směru toku od silničního mostu, stále zpevněná část se nachází proti proudu od tohoto mostu. V obci jsou také zatrubněny některé potoky. Když se vrátím k zemědělské půdě a co se týče hydrologických poměrů v této oblasti, voda z polí odtéká rychle pryč, kvůli velkým půdním blokům a tomu, že odtokové linie nejsou nijak přerušeny. Půda je často odkrytá a podléhá vodní i větrné erozi.

Je však důležité zdůraznit, že obec má také hodnotné prvky. Okolo nivy se nacházejí mokřady, které jsou chráněny jako přírodní rezervace Choryňský mokřad a nad obcí se tyčí kopec přírodní památka Choryňská stráž. Kromě toho jsou v obci k dispozici dvě naučné stezky, které poskytují možnosti pro výlety a poznávání okolní krajiny.

Na základě detailní analýzy krajiny okolo vesnice Choryně a výše popsaných zjištěných problémů z analytické části, se další kapitola věnuje návrhové části, která si klade za cíl navrhnout opatření a řešení pro zlepšení prvků, které byly vyhodnoceny, jako problematické. Jedná se o hydrologické poměry, prostupnost krajiny a vytvoření bodů zájmu v krajině, jakož i vylepšení rozhraní mezi zástavbou a okolní krajinou.

Prvním důležitým aspektem návrhu je řešení hydrologických poměrů. Vzhledem k rychlému odtoku vody z polí a nedostatečnému přerušení odtokových linií, je nezbytné navrhnout opatření pro zadržování vody a minimalizaci eroze půdy. To může zahrnovat vytvoření odtokových překážek, jako je výsadba remízků, mezí, biopásů nebo biokoridorů. Návrhu hydrologických poměrů předcházet vytyčení nové říční nivy. Dále bude třeba přemýšlet o vhodných opatřeních pro udržení vlhkých oblastí v říční nivě, například zalesňování nebo obnovu mokřadů a neméně důležitou složkou bude samotná revitalizace vodních toků.

Dalším cílem návrhu bude zvýšení prostupnosti krajiny. Zrušené historické pěší trasy budou obnoveny a propojeny tak, aby obyvatelé měli možnost pohybu a prozkoumávání okolního prostředí. Bude také navrženo vytvoření nových tras, které budou vést k bodům zájmu v krajině, jako jsou přírodní památky, výhledy nebo možnosti odpočinku v krajině. Tím se vytvoří atraktivní turistické trasy a zvýší se také povědomí o přírodních a kulturních hodnotách regionu.

Rozhraní mezi zástavbou a okolní krajinou bude také předmětem návrhu. Budou navrženy strategie pro zlepšení vizuálního a funkčního propojení mezi zástavbou a krajinou. Vytvoření zelených koridorů, jako jsou stromořadí, pásy sadů nebo trvalé travní porosty, můžou sloužit jako přechodové zóny a zlepšit estetický dojem. Návrh si dále pokládá otázku aspektu zelené infrastruktury venkova a naplnění ekosystémových služeb. Návrhová část bude navazovat na zjištění a analýzy provedené v analytické části, aby bylo možné identifikovat oblasti, kde je možné rozšířit a zlepšit existující zelenou infrastrukturu. Důraz bude také kladen na naplnění ekosystémových služeb. To znamená využívání přírodních procesů a prvků ku prospěchu lidem. Jedná se třeba o zajištění kvalitního vzduchu, zlepšení mikroklimatu, zásobování pitnou vodou, rekreační možnosti a estetické přínosy.

Cílem návrhové části je pak dohromady přinést konkrétní a realizovatelná opatření, která budou směřovat k ekologickému hospodaření v krajině, zlepšení hydrologických podmínek, zvýšení prostupnosti krajiny a vytvoření atraktivních bodů zájmu pro obyvatele i návštěvníky. Tato opatření budou navržena s ohledem na přírodní, kulturní a estetické hodnoty regionu a budou sloužit ke zlepšení kvality života v Choryni a k ochraně a udržitelnému rozvoji krajiny.

*Krajina není možná nic víc, než nějaký kousek světa okolo. Krajina je i není, jak chceme, a to je první nepříjemné zjištění. A druhé zjištění je těsně vedle: krajinou se může stát leccos.
- Jiří Sádlo*

KRAJINA, JEJÍ DEFINICE, VNÍMÁNÍ A MÍSTO V PLÁNOVACÍCH PROCESECH

Lidé často vnímají krajinu, jako prostor přírody za městem. Krajina však není pouze příroda, ale veškerý prostor kolem nás. Krajina je město i venkov. Nelze oddělovat přírodní a kulturní složku krajiny. Plánování krajiny v České republice je ovlivněno dohodou Evropské úmluvy o krajině, která definuje krajinu a usiluje o začlenění jejího plánování do stávajících plánovacích politik.

„krajina“ znamená část území, tak jak je vnímána lidmi, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů; (Evropská úmluva o krajině, 2000)

Dále je stanovena cílová kvalita krajiny, která by měla splňovat požadavky a přání lidí na charakter prostředí, v němž žijí. Definuje ochranu krajiny, která by měla sestávat z činností, směřujících k zachování a udržení význačných nebo charakteristických vlastností krajiny, utvářených přírodní konfigurací a/nebo lidskou činností. Nakonec plánování krajiny by mělo být podmíněno cílevědomými činnostmi zaměřenými na zvyšování kvality, obnovu nebo tvorbu krajiny.

Plánování krajiny se zabývá jednotlivými složkami krajiny a vlastnostmi krajiny. V České republice mají jednotlivé složky vlastní plánovací nástroje. Celková vize budoucí podoby krajiny je zpracovávána v územním plánu. Územní plán má však pouze poměrně silné nástroje pro plánování a ochrany krajiny. Celková tvorba a kultivace krajiny je složitější, a vyžaduje participativní plánování a spolupráci s vlastníky pozemků, protože se plánování většinou týká osobního vlastnictví většího množství osob. (Maier, 2012)

K plánování v krajině je nutno využít nástroje komplexních pozemkových úprav. Pozemkovými úpravami se v rámci veřejného zájmu uspořádávají pozemky, dělí, či sjednocují aby se zlepšilo hospodaření v krajině. Pozemkovými úpravami vznikají a zanikají pozemky, a upravují se jejich vlastnická práva. Zajišťují však zlepšení životního prostředí volné krajiny i venkova.

Zdroj poznatků o komplexních pozemkových úpravách: workshop zemědělská krajina - prostor pro život, ze dne 8.2.2023

Z výše zmíněných důvodů týkajících se vlastnictví pozemků u nás proto nemá krajinný plán stejnou váhu jako územní plán, který rozhoduje o využití území. Krajinný plán může být řešen na úrovni územní studie. Zde je možnost vypracovat plán detailně a řešit jednotlivé požadavky na změnu a revitalizaci krajiny. Tento dokument však může být brán pouze jako podklad pro následný územní plán, a není to závazný dokument.

Geomorfologie, hydrologie, využití krajiny a sídelní struktura jsou složky krajiny, jejichž řešením se zabývá krajinný plán ve vzájemných souvislostech. Následují obecné definice popisující některé z těchto složek na které je diplomová práce při tvorbě krajinného plánu zaměřena.

VODA V KRAJINĚ

Voda je patrně nejrozšířenější složka na planetě. Bez vody by zde nebyl život a i my samotní jsme z velké části tvořeni vodou.

Voda měla vždy velký význam hlavně při umísťování sídel. To dokazuje, že se bez vody zkrátka neobejdeme. Mnoho sídel na planetě vznikalo v blízkosti řek. Vzpomeňme si na Mezopotámii, která se rozprostírala mezi dvěma řekami Eufrat a Tygris. I v České Republice vznikala většina měst či sídel v blízkosti řek. To dokazují některé názvy, jako je v blízkosti Choryně třeba Lhotka nad Bečvou, nebo Valašské Meziříčí. Choryní samotnou protékají dvě řeky, Bečva a Juhyně, které se v obci i stékají.

Přesto, že je voda důležitým zdrojem života, lidé k ní měli v různých dobách různé přístupy. Od důležitosti vody při umísťování sídel po dobu, kdy se lidé obávali síly vody a snažili se ji zkrotit. V novodobé historii ve druhé polovině 19. století byla česká krajina vlhká a sužovaly ji povodně. Lidé začali toky regulovat, a odvádět vodu pryč, aby jim svou silou nesebrala sídla. Poté nastala ve 20. století další vlna regulování potoků a řek z důvodu navýšení zemědělských ploch. Spolu s tím přišlo také odvodňování, vlhkých luk a některých polí.

Dnes se potýkáme s opačnými problémy, jako je naopak suchá krajina, nebo fakt, že regulace a napřimování řek v minulosti, která měla předejít povodním v současnosti povodně v našich sídlech způsobuje.

Součástí návrhu celkové revitalizace krajiny a navrácení jejich přirozených procesů je také úprava vodních toků a jejich niv, tak aby se předešlo současným problémům sucha a hrozeb při přívalových deštích. Navíc vitalita vodní krajiny závisí také na tom, jak se hospodaří v jejím povodí, proto návrh zohledňuje všechny prvky, které by mohly ovlivnit ekologickou stabilitu a funkci procesů vody.

DĚLENÍ VODNÍCH TOKŮ DLE ÚPRAV

Vodní tok přírodní (z věcného hlediska) – ideálně vodní tok neovlivněný působením člověka, tekoucí v přirozeném korytě; jelikož takový vodní tok se v naší kulturní krajině nevyskytuje, spokojujeme se s tím, že za přírodní pokládáme vodní tok, který nebyl postižen technickou úpravou nebo vzdušným vlivem příčné stavby.

Vodní tok s přirozeným korytem (ve smyslu zákona o vodách) – vodní tok, který není zatížen vodoprávně a majetkově evidovanou stavbou, vodním dílem; tento pojem se může vztahovat jak na skutečně přírodní vodní tok dle předcházejícího odstavce, tak na vodní tok, který byl v minulosti postižen nějakou úpravou, ale v současnosti na něm žádné vodní dílo vodoprávně neexistuje a

úprava není nadále vedena v majetkové evidenci (stará úprava se ani nemusela vodním dílem ve vodoprávním smyslu stát nebo vodní dílo přestalo vodoprávně existovat, nejspíše zrušením vodoprávním rozhodnutím, nebo tím, že je vodoprávní úřad pokládá za zaniklé); takový vodní tok je spravován jako tok přírodní.

Vodní tok přírodě blízký – vodní tok, který si přes jistou míru technického, resp. kulturního ovlivnění převážně zachovává přírodní vzhled a funkce; za přírodě blízké jsou obvykle pokládány také toky revitalizované nebo renaturované.

Vodní tok revitalizovaný – vodní tok, v minulosti technicky upravený, který byl uveden zpět do stavu bližšího přírodě revitalizační stavbou; vodoprávně může být určeno, zda produkt revitalizace bude pokládán za vodní dílo, nebo za přírodní koryto, a podle toho se s ním bude dále zacházet.

Vodní tok renaturovaný – vodní tok, v minulosti technicky upravený, který opět nabyl přírodě blízkého rázu působením přirozených renaturačních procesů, případně jen dílčím způsobem podporovaných záměrnými vodohospodářskými opatřeními.

Vodní tok technicky upravený – ve věcném (a širším) smyslu vodní tok změněný technickou úpravou, ve vodoprávním smyslu vodní tok pozměněný technickou úpravou, která vodoprávně existuje jako vodní dílo. (AOPK ČR, 2022)

ROZDÍL MEZI REVITALIZACÍ A RENATURACÍ

Revitalizace je doslova označována jako obnova po nějaké krizi. Je to opět zásah člověka, který něco upravuje. Revitalizace může probíhat i na technicky upravené řece. Může se jednat třeba o novou výsadbu nebo úpravu jezu. Revitalizací řeky se rozumí, že člověk opět mechanicky navrácí koryto do původního stavu pomocí techniky, stejně tak, jako koryto řeky původně napřímil. Renaturace je naopak navrácení do původního stavu silou přírody samotné. Proces renaturace člověk spíše pozoruje. Pozoruje, jak si řeka opět bere svůj prostor. To se může někdy dít i za pomoci bobra nebo člověka, pokud tedy člověk pouze rozebere své původní dílo, které tok regulovalo a zbytek samovolné obnovy nechá na vodě. - Revitalizace znamená projekt, kdežto renaturace proces. (Cílek, 2017)

Proces renaturace můžeme pozorovat dokonce i na samotné řece Bečvě nedaleko katastru obce Choryně. Tok řeky byl napříměn na základě map pravděpodobně na konci 19. století. Řeka vydržela téct v určeném korytě až do povodně v roce 1997. V této době si síla vody našla novou cestu v oblastech kudy tekla dříve, tím, že utrhla zpevněné břehy a prorazila do okolní krajiny. Po opadnutí povodně se přemýšlelo jak navrátit tok podobně, jako byl napříměn předtím. Nakonec se od toho upustilo a rozhodlo se nechat téct řeku, tak jak si sama našla cestu. Dnes tedy můžeme na tomto místě vidět tok, který je samovolně renaturován a tím pádem je tato část téměř přírodní.



Obr.142: Letecký snímek z roku 1975 zobrazuje část řeky Bečvy v napřiměné podobě
zdroj: ags.cuzk.cz/archiv/



Obr.143: Letecký snímek z roku 1997 zobrazuje zrovna období velkých povodní toho roku
zdroj: ags.cuzk.cz/archiv/



Obr.144: Letecký snímek z roku 2003 zaznamenává, kudy si řeka vybojovala cestu během povodně
zdroj: ags.cuzk.cz/archiv/



Obr.145: Letecký snímek z roku 2020, řeka je ponechána tak, jak si cestu našla během povodně, na tomto místě proběhla renaturace
zdroj: google.com/maps

ZELENÁ INFRASTRUKTURA VENKOVA

Častěji se učíme o tom, co je zelená infrastruktura v zastavěné části měst. Již méně se mluví o zelené infrastruktuře venkova.

Mohlo by se zdát, že zelená infrastruktura je veškerá nezastavěná krajina kolem nás. Pojem zelená infrastruktura jak jsem již zmínila je častěji vnímána v prostředí města. Je to viditelná struktura, která protíná takzvanou šedou infrastrukturu města v podobě zelených linií, nebo bodů popřípadě shluků propojených menšími liniemi.

Jak je to ale se zelenou infrastrukturou venkova? Tak jako si představíme narušenou šedou infrastrukturu města, která převažuje, protkanou menšími liniemi a shluky zelené infrastruktury, tak si představíme i velkou zelenou infrastrukturu protkanou liniemi dopravní infrastruktury a zástavbou.

Na venkově vizuálně zelená infrastruktura dominuje, ve městě naopak ta šedá. Nevnímáme-li však jako šedou infrastrukturu pouze zástavbu a prvky tvořené člověkem v intravilánu, dalo by se do šedé infrastruktury zahrnout také technická opatření, jako jsou protipovodňové zábrany na řekách regulované toky i meliorace polí. Tím se nám i na venkově zelená infrastruktura zredukuje.

Definice zelené infrastruktury dle komise Evropského parlamentu

Zelená infrastruktura dle komise evropského parlamentu je strategicky plánovaná síť přírodních a polo přírodních oblastí s rozdílnými environmentálními rysy, jež byla navržena a je řízena s cílem poskytovat širokou škálu ekosystémových služeb. Zahrnuje zelené plochy (nebo modré plochy, jde-li o vodní ekosystémy) a jiné fyzické prvky v pevninských (včetně pobřežních) a mořských oblastech. Na pevnině se zelená infrastruktura může nacházet ve venkovských oblastech i v městském prostředí. (Evropská komise, 2013)

Definice dle § 10 Veřejná infrastruktura zákona č. 283/2021 Sb. Stavební zákon

Zelená infrastruktura, je plánovaný, převážně spojitý systém ploch a jiných prvků vegetačních, vodních a pro hospodaření s vodou, přírodního a polo přírodního charakteru, které svým cílovým stavem umožňují nebo významně podporují plnění široké škály ekosystémových služeb a funkcí; součástí zelené infrastruktury je také územní systém ekologické stability krajiny.

Zelená infrastruktura venkova může být vnímána, jako síť přírodních a lidských prvků ve venkovském prostředí, které jsou navrženy

a spravovány tak, aby podporovaly udržitelnost a ekologickou rovnováhu. Může se jednat o plánování a rozvoji venkovských oblastí s důrazem na ochranu přírody, zlepšení kvality životního prostředí a podporu ekonomického a sociálního rozvoje.

Zelenou infrastrukturou venkova mohou být přírodní prvky, jako lesy, mokřady, řeky, rybníky, louky nebo přírodní rezervace. Mimo přírodní prvky se může jednat i o zemědělskou krajinu, na které by se mělo podporovat ekologické zemědělství, ochrana půdy a vodních zdrojů, dále pak podpora biodiverzity. Součástí zelené infrastruktury může být i ekologické hospodaření s obnovitelnými zdroji přímo na zahradách obyvatel ve formě zadržování dešťových srážek, používáním solárních panelů. Podpora zelené infrastruktury na venkově může být podtržena i formou dopravy, více pěších, cyklistických tras, ekologická veřejná doprava, která sníží využívání automobilů.

Na základě těchto poznatků docházím k tomu, že si zelenou infrastrukturu venkova stále představuji, jako něco co převyšuje. Na rozdíl od zelené infrastruktury měst, kde pouze prochází zastavěnou částí a doplňuje šedou infrastrukturu vnímám tu venkovskou jako dominantní, ve které je ostrůvek zástavby s obyvateli, kteří však tu zelenou infrastrukturu doplňují svým přímým hospodařením v krajině.

„Venkov jsou člověkem přetvořené a v mnoha případech dotvořené ekosystémy, které s aktivní rolí člověka a také i jím pozmeněných, domestikovaných rostlin a živočichů počítají a neobejdou se bez nich. Venkov je úplnější označení pro kulturní krajinu, ...“

Protože venkov není pouze zdrojem obživy, ale zachycuje hospodaření člověka v krajině a jeho ducha v ní. Navíc se zemědělská produkce na českých polích postupně upozaduje a lidskou prioritou začíná být hospodaření v krajině, jako obnova půdy a vody. Venkov se stává místem úniku před městem, místem odpočinku a na místo farmářů a zemědělců se na venkov přesunují chataři či zahrádkáři. Krajina se stává více než zemědělskou, rekreační krajinou. (Blažek, 2014)

EKOSYSTÉMOVÉ SLUŽBY

Ekosystémové služby jsou přínosy, které lidé od ekosystémů získávají a které mají pozitivní vliv na jejich životní úroveň (blahobyť).

Ekosystémové služby ovlivňují jednotlivé složky lidského blahobytu, které mohou sloužit jako měřítko k posouzení kvality lidského života. Jedná se např. o provázanost ekosystémových služeb a složek blahobytu jako jsou například zdraví, přístup k čistému vzduchu a přírodě, bezpečí apod. (Macháč, 2019)

Zásobovací nebo také produkční služby jsou jedny z těch viditelných a vyčíslitelných. Jedná se o produkty z orné nebo lesní půdy v podobě potravin nebo dřeva. Kromě těchto zmíněných je důležitá také voda a její produkce ryb. Výše produkce ovšem závisí na funkci a schopnosti krajiny tyto služby produkovat a nejde čerpat do nekonečna. Vysílená krajina bez vody a živin neposkytne takovou výši produkce, jako krajina zdravá s bohatou biodiverzitou. Člověk se přestěhovává do měst a ztrácí vztah k půdě. Často si neuvědomujeme, odkud pochází potraviny, které si kupujeme. Péčí o krajinu však můžeme podpořit produkční služby a zachovat tyto hodnoty i pro budoucí generace.

Podobně, jako zásobovací služby jsou hmatatelné i kulturní služby. Člověk vidí v krajině estetické hodnoty, známou krajinu považuje za bezpečné útočiště. Za krajinu rekreační nemusí být považovány pouze národní parky a chráněná krajina. Krajina ve které se dá relaxovat by měla být všude přístupná. U venkova je krajina specifická v tom, že k ní má člověk konkrétní vztah i na základě toho, že přímo přichází do styku s produkční složkou a vnímá, co důležitého z krajiny získáváme. I když se individuální zemědělství vytrácí, lidé na venkově stále obhospodařují menší pozemky, nebo své vlastní zahrádky.

Často lidé chodí také na odpolední procházky. Výhodou venkova je, že je možnost rekreace v krajině blíže přístupná. Krajina by měla být přístupná lidem, ale zároveň by měla být zachována její přirozená funkce.

Regulační služby jsou založeny na vlastní funkci krajiny předcházet negativním vlivům, které mohou dopadat na lidská sídla i na krajinu. Regulační služby jsou v dnešní době často docela narušené člověkem, přitom příroda sama dokáže nepříznivým vlivům předejít. Regulační služby zahrnují schopnost krajiny udržovat podnebí v rovnováze, ale i předcházet povodním či erozím. Člověk svými činy tyto schopnosti krajiny v minulosti narušil třeba zmiňovaným intenzivním zemědělstvím, kdy je půda odhalená

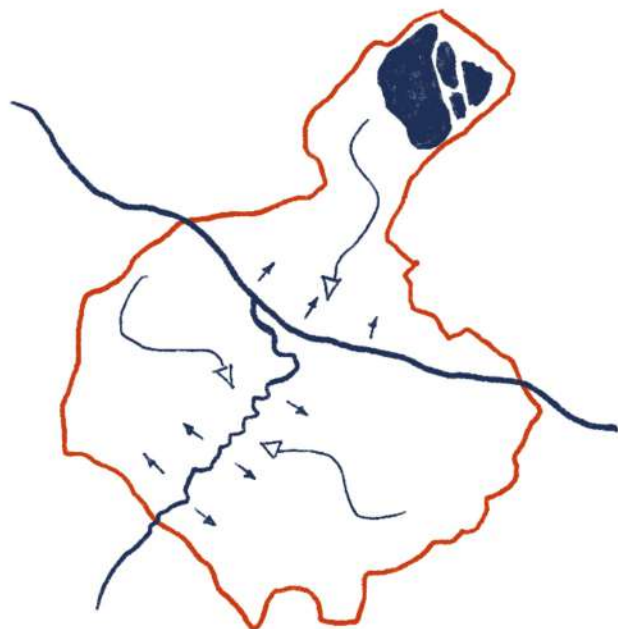
a vystavená tím silnému slunečnímu záření nebo přívalovým deštům. Deště půdu zaplavují a její částičky pak zanášejí vodní toky. Ty jsou navíc napřimované, a odvádí vodu pryč z území. To, je jen jeden z více příkladů, kdy jsou regulační služby narušeny. Součástí péče o krajinu bychom se měli pokusit navrátit ji do jejího přirozeného stavu a obnovit tak její samoregulační procesy.

Podpůrné služby doprovázejí tři výše zmíněné služby. Obnovou a podporou těch předchozích dojde i k posílení podpůrné služby. Součástí podpůrné služby je například koloběh živin, koloběh vody nebo schopnost půdy obnovovat živiny. Tomu člověk dokáže i pomoci výsadbou specifických rostlin. Stejně tak podpůrné služby zahrnují opylovače, díky kterým ovocné stromy produkují plodiny.

Cílem návrhu je podpořit ekosystémové služby a nalézt mezi nimi rovnováhu pomocí celkové revitalizace extravilánu obce.

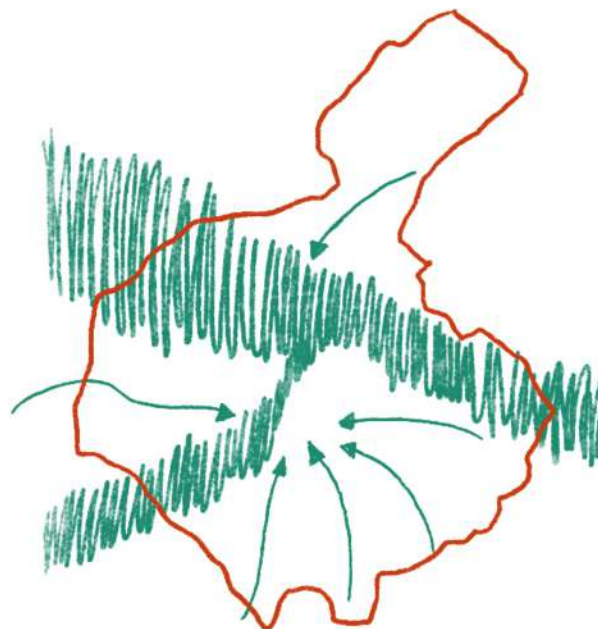
VIZE KRAJINY OBCE CHORYNĚ

Zlepšení hydrologických poměrů krajiny



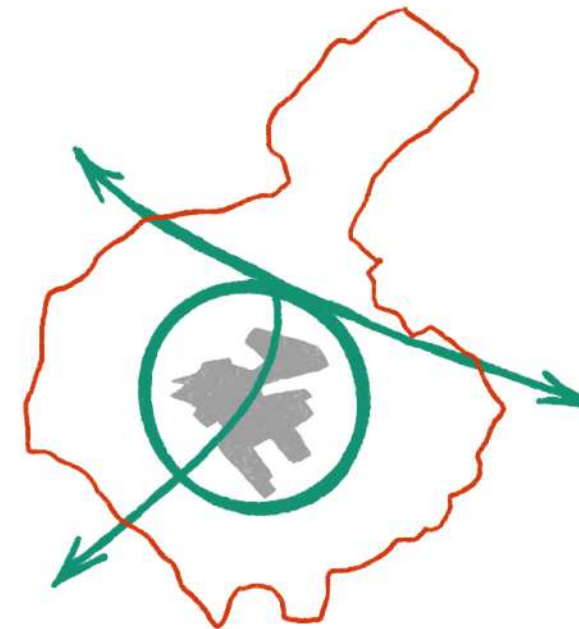
Cílem je rozvolnit vodní toky a vymezit pásmo, ve kterém není možné intenzivně zemědělsky hospodařit. Dát prostor řece. Zároveň návrh pracuje s okolní krajinou tak, aby nebyly narušeny hydrologické poměry a aby se podpořila přirozená funkce vodních systémů.

Říční niva, jako zelená infrastruktura



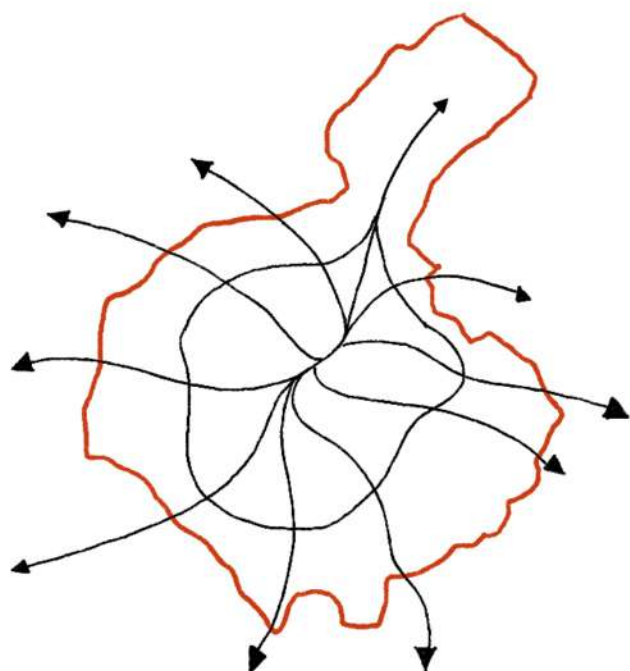
Prostor kolem řeky bude přírodního charakteru. Nesmí se v něm zemědělsky hospodařit, aby se zamezilo orbě a používání hnojiv v těsné blízkosti vodních toků. Vznikne páteř vedoucí skrze celou obec, která bude mít charakter biokoridoru s plochami biocenter.

Zelený pás kolem zastavěné části



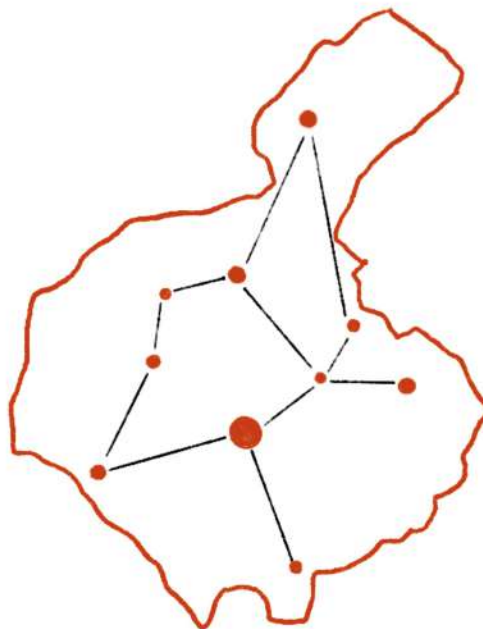
Zelenou infrastrukturu podél toků, která prochází skrze zastavěnou částí doplní zelený prstenec obklopující zástavbu. Zeleně kolem zástavby bude přechodným rozhraní mezi zastavěnou částí a volnou krajinou, aby nedocházelo k tomu, že se orá na zemědělské ploše až v bezprostřední blízkosti zástavby. Zelený pás bude vytvořen pomocí trvalých travních porostů, nebo sadů.

Zpřístupnění krajiny



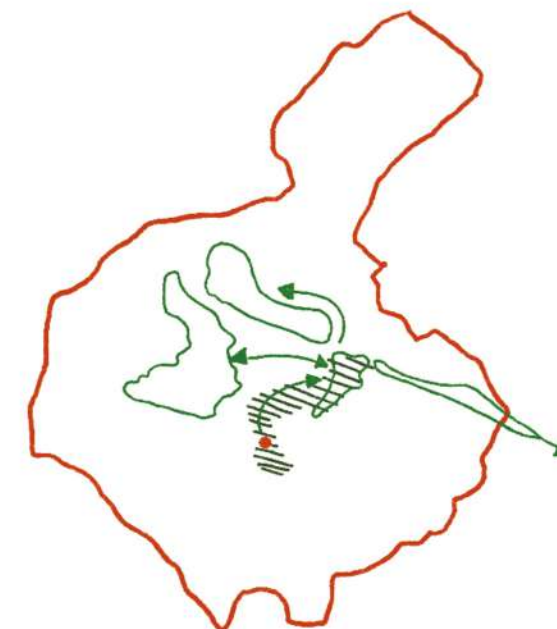
Krajina bude zpřístupněna pomocí nově navržených stezek a obnovou těch zaniklých. Podpoří se stezky a cesty vedoucí z centra obce do krajiny. Nově v projektu vznikne okružní stezka, která bude procházet kolem celé obce.

Propojení center s body zájmu

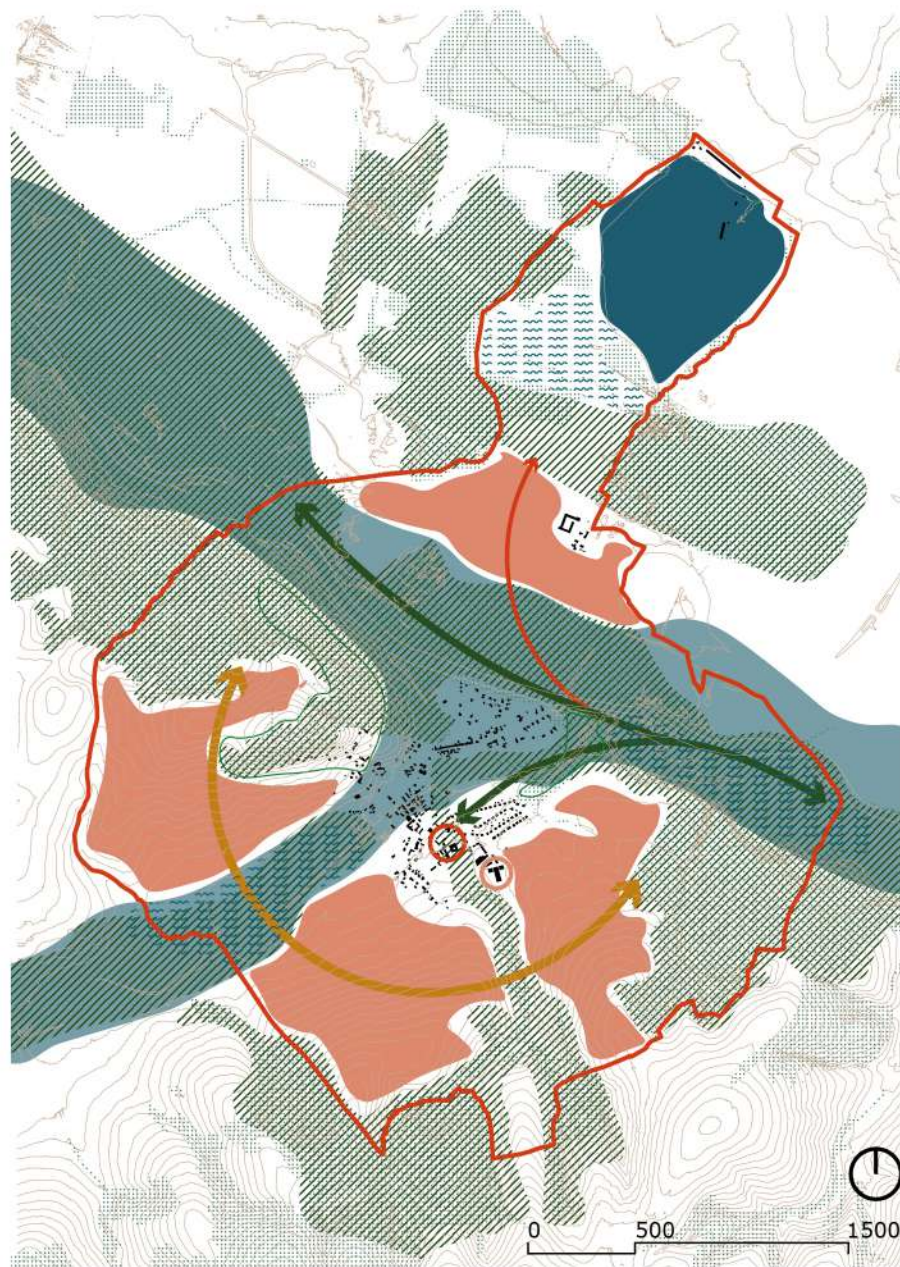


Obec má v současné době více center. Jedná se třeba o zámek, fotbalové hřiště, hospodu, nebo kulturní centrum s autobusovou zastávkou. Tím hlavním centrem vnímám zámek, který propojuje s ostatními body v obci, ale i stávajícími nebo nově vzniklými body zastavení v krajině.

Naučné stezky Choryně



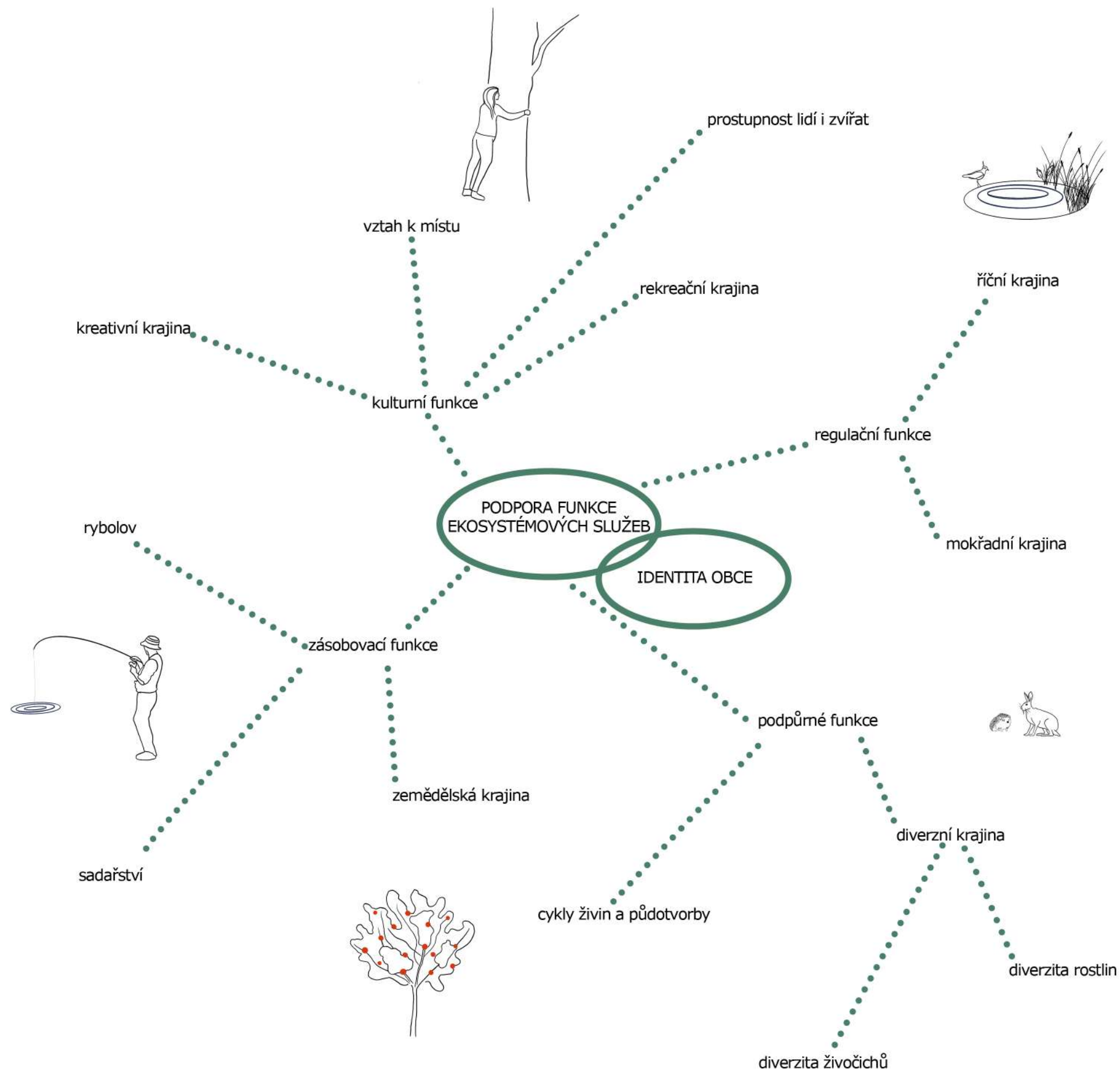
V současné době má obec dvě naučné stezky. Jednou z nich je naučná stezka Choryňská stráž, tou druhou je Naučná stezka Choryně. Naučné stezky doplňují o novou stezku, která pojednává o vodní krajině. Nová stezka bude situována v oblasti lužního lesa na pravém břehu řeky Bečvy.



Obr.146: schéma konceptu

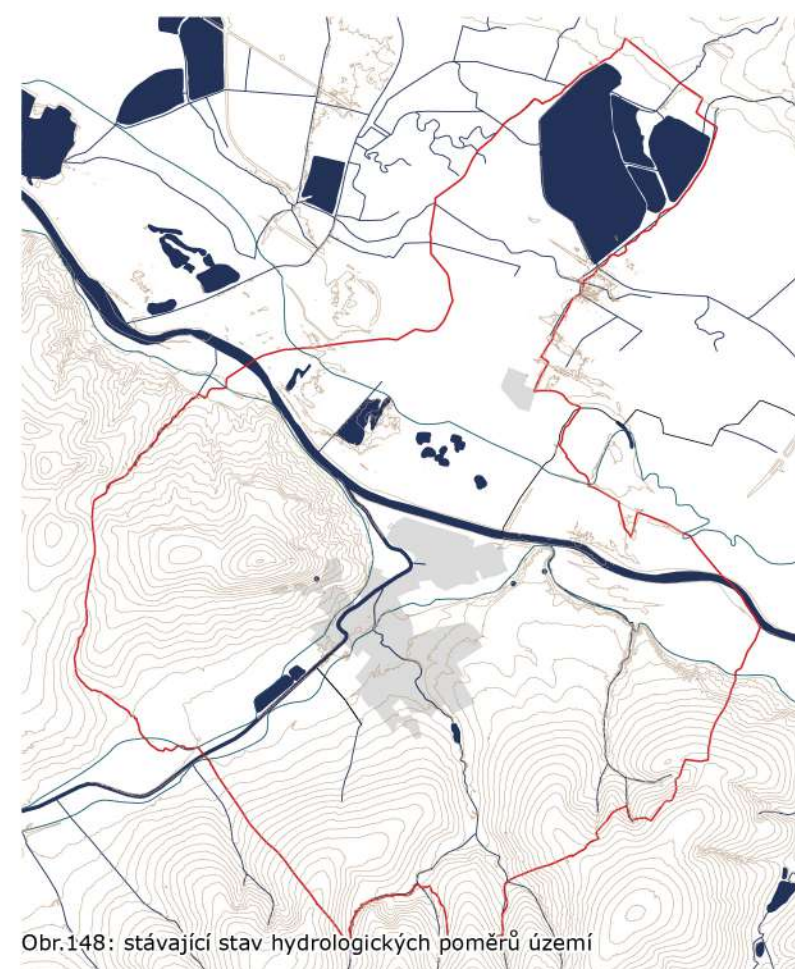
Na schématu celkové koncepce jsou vyznačeny dvě centra. Choryňský zámek je kulturním centrem a výchozím bodem pro obyvatele i návštěvníky obce, kteří se vydají do krajiny pěšky. Druhým vyznačeným centrem je hospodářský areál, který obsluhuje pole v obci. Nová cestní síť zohledňuje prostupnost krajiny pro pěší i pro obsluhu polí zemědělskou technikou. Nově vzniklými stezkami mezi poli může nejen projíždět technika kolem obce, ale mohou jimi procházet i lidé. Cílem návrhu je kromě radiálních cest vedoucích z okolních obcí do centra řešeného území, vytvořit okružní cestu kolem obce. Dalším prvkem prostupnosti je zpřístupnění zelené dvoj osy protínající obec souběžně s toky řek. Zelená osa vytváří písmeno T, a je spojujícím prvkem mezi zastavěnou částí a současně špatně přístupnou částí s mokřady a rybníkem. Schéma naznačuje, jak se člověk ze zámku může přes zelenou osu k těmto nedostupným oblastem dostat.

Koncept všechny otázky řešení propojuje s funkčností ekosystémových služeb a řešením jednotlivých problémů řeší také mezery ve funkci ekosystémových služeb a podporuje jejich výnosy.

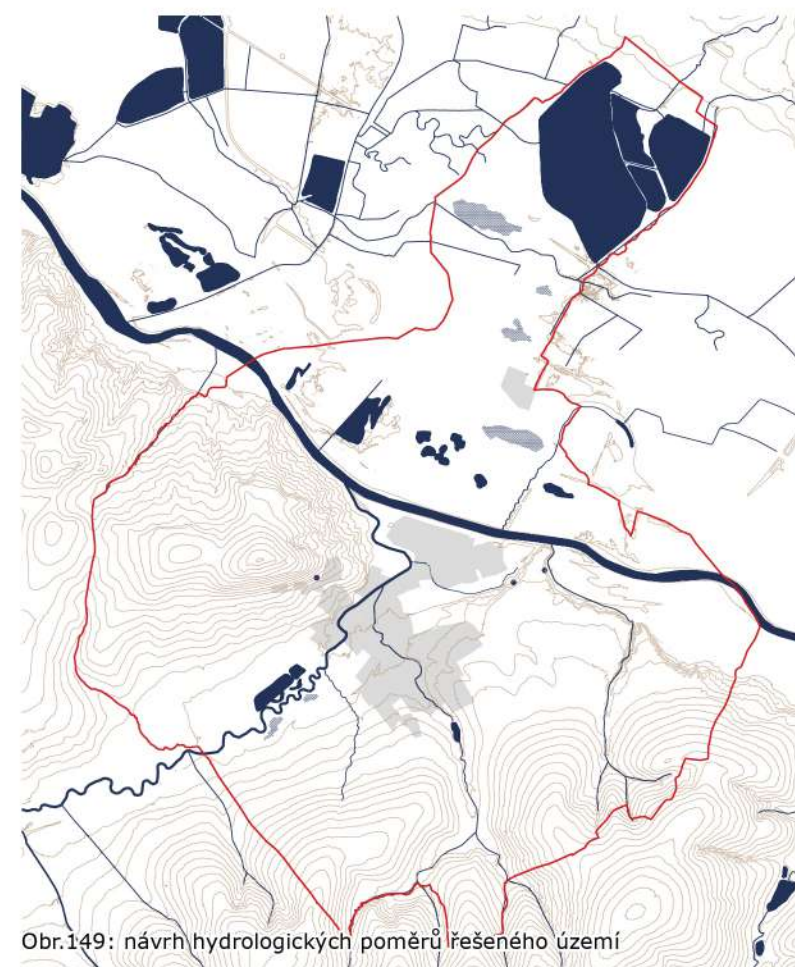




Obr.147: vizualizace obnověného zatrubněného potoka



Obr.148: stávající stav hydrologických poměrů území



Obr.149: návrh hydrologických poměrů řešeného území

Vodní krajina - stávající stav

Územím protéká řeka Bečva a řeka Juhyně. V katastru obce se tyto řeky i stékají. Juhyně byla v 70. letech 20. století regulována a celý její tok na území choryně byl narovnan. Bečva dříve také meandrovala územím, v historii se v okolí dnešní zástavby větvalo několik slepých ramen a Bečva měla charakter větvičho se toku. Její tok byl napřiměn na konci 19. století. Od té doby řeka teče v této regulované podobě avšak začíná si vymýláním břehů razit vlastní přirozenější cestu. V první polovině 20. století vznikl v obci velký Choryňský rybník. Později po jeho vzniku byly vybudovány Choryňské mořady na území odvodňovaných luk. Dnes jsou mokřady evropsky významnou lokalitou. Díky rozsáhlé geologické nivě je celá oblast pravého břehu řeky Bečvy vlhká a objevuje se zde nemálo přirozených mokřadů.

Vodní krajina - návrh

Návrh počítá s úpravou regulovaného toku Juhyně. Řeka je revitalizována a je jí navrácena původní podoba meandrujícího toku. V původním toku, kudy tekla se objevily obecní rybníky, které návrh ponechává a odkloňuje tok Juhyně o kousek dál, ve zbytku toku řeka kopíruje svou historickou podobu. Rozvolnění toku Juhyně nastává i v blízkosti soutoku s Bečvou. V rámci revitalizace vodní krajiny jsou odtrubněny zatrubněné potoky v obci. Na plochách orné půdy, kde se ruší meliorace vzniknou po jejím ucpání vlhké louky s mokřady.

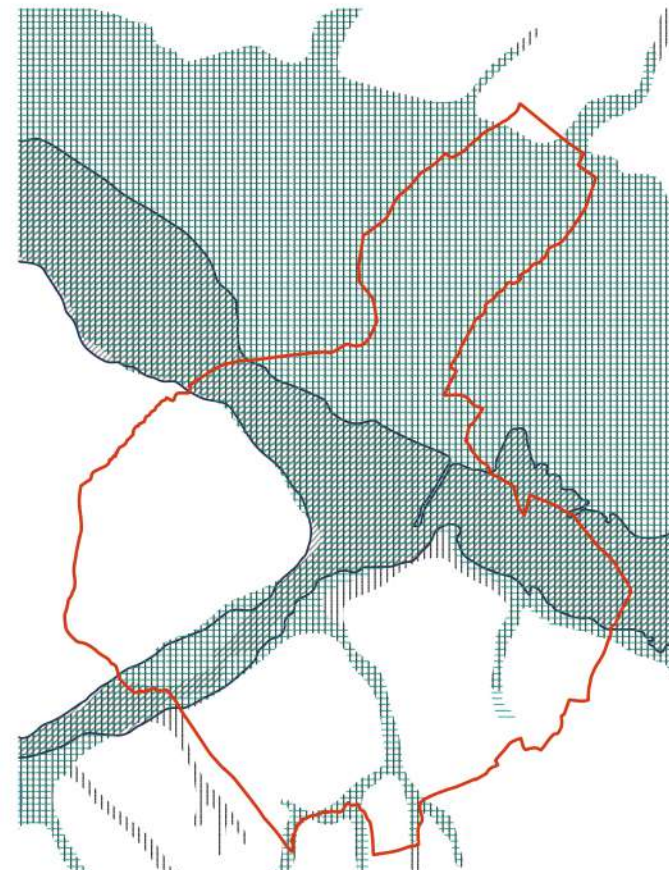
ŘÍČNÍ NIVA

Pojem „údolní niva“ není legislativně definován. Z geomorfologického hlediska je údolní niva rovinným údolním dnem aktivovaným při povodňovém stavu vodního toku; tvoří ji štěrkovité, písčité, hlinité nebo jílovité naplaveniny, jejichž úložné poměry často vykazují nepravidelnosti způsobené větvením toku, vznikem ostrovů, meandrů, náplavových kuželů a delt, sutí, svahových sesuvů apod. (MŽP, 2007)

Definování nivy je možné z geologických map na základě podloží společně s terénním průzkumem na základě morfologie terénu. Choryně má rozsáhlou geomorfologickou nivou určenou na základě rozsáhlých nivních sedimentů. Podobně o říční nivě vypovídá pedologický přístup, kdy jsou pro nivou typické fluvizemě. Konkrétně v případě řešené obce se jedná o fluvizemě modální a glejové, kopírující nivní sedimenty. Říční niva je dále definována hydrologií, kdy se vymezuje na základě rozsahu záplavových zón, konkrétně v tomto případě Q100. Což naznačuje povodně opakující se přibližně po 100 letech.

Definice vodní nivy dle zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny je údolní niva definována, jako významný krajinný prvek: „významný krajinný prvek jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. Významnými krajinnými prvky jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy. Dále jsou jimi jiné části krajiny, které zaregistruje podle § 6 orgán ochrany přírody jako významný krajinný prvek, zejména mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy.; ...“

Záplavová území jsou administrativně určená území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. Jejich rozsah je povinen stanovit na návrh správce vodního toku vodoprávní úřad. Vodoprávní úřad může uložit správci vodního toku povinnost zpracovat a předložit takový návrh v souladu s plány hlavních povodí a s plány oblastí povodí. V aktivní zóně záplavových území se nesmí umísťovat, povolovat ani provádět stavby s výjimkou vodních děl, jimiž se upravuje vodní tok, převádějí povodňové průtoky, provádějí opatření na ochranu před povodněmi nebo která jinak souvisejí s vodním tokem nebo jimiž se zlepšují odtokové poměry, staveb pro jímání vod, odvádění odpadních vod a odvádění srážkových vod a dále nezbytných staveb dopravní a technické infrastruktury. V aktivní zóně je dále zakázáno těžit nerosty a zeminu způsobem zhoršujícím

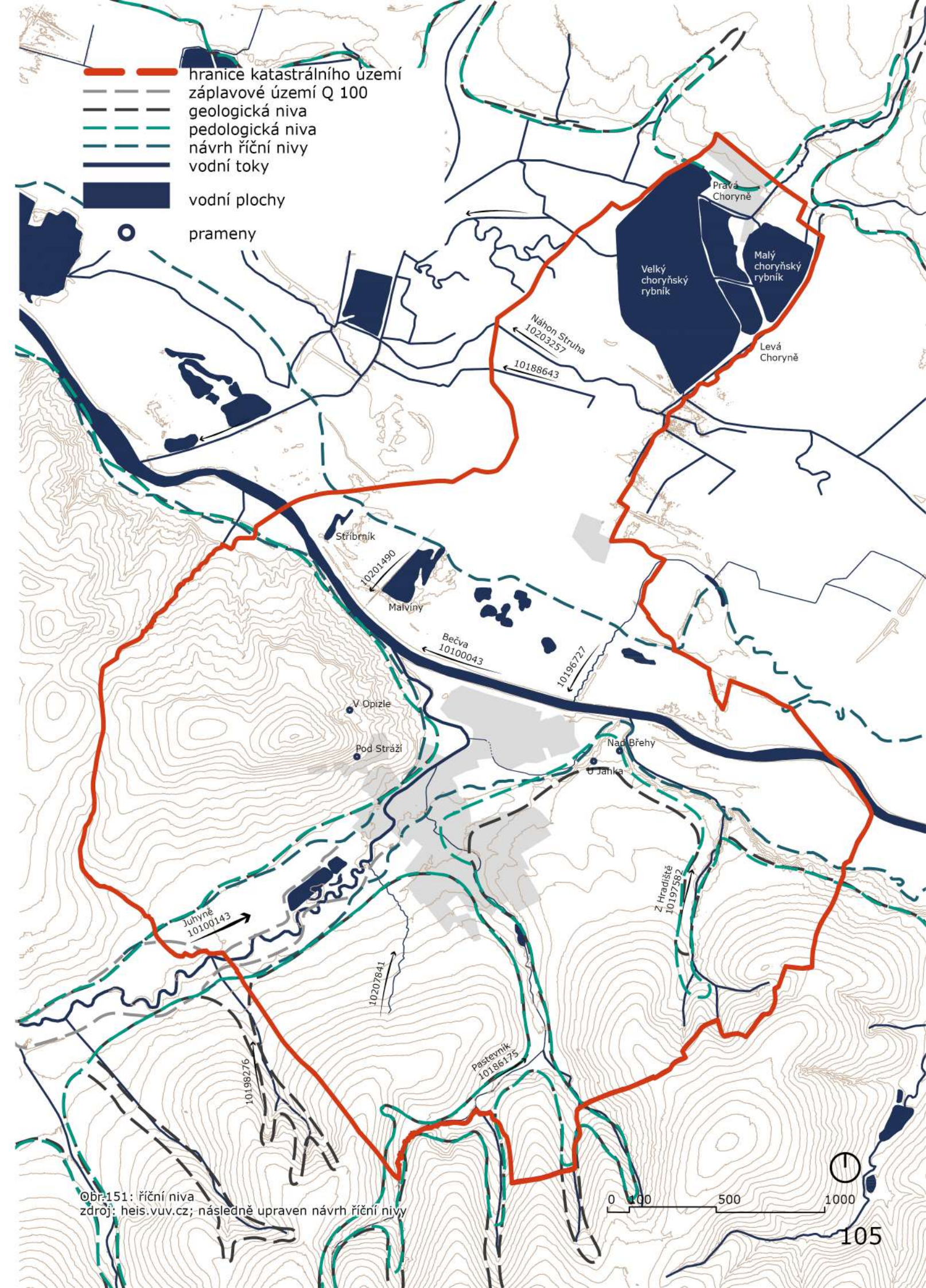


Obr.150: schéma říční nivy zdroj: heis.vuv.cz; následně upraven návrh říční nivy

- hranice řešeného území
- výsledný návrh říční nivy
- /// záplavové území Q 100
- pedologická říční niva
- ||| geologická říční niva

odtok povrchových vod a provádět terénní úpravy zhoršující odtok povrchových vod, skladovat odplavitelný materiál, látky a předměty, zřizovat oplocení, živé ploty a jiné podobné překážky. - Zákon č. 254/2001 Sb. - o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), § 66 a § 67.

Při úpravě vodních poměrů je navržena nová údolní niva. Její návrh vychází z analytických podkladů. Výsledný návrh říční nivy vychází převážně ze záplavových zón Q 100. Nejedná se konkrétně o nivou jakožto spíše o ochranu zónu vodních toků, ve kterých není možné nejen stavět novou zástavbu, ale také hospodařit na orné půdě s těžkou zemědělskou technikou. Proto je navrženo přeměnit orná půda v této oblasti na trvalé travní porosty. Do nivy je v projektu dále zahrnut i retenční prostor pro rozliv povodně, trvale zamokřené louky nebo některé historicky vlhké louky. Kdybychom chtěli definovat celou říční nivou jednalo by se spíše o rozsáhlou geologickou, která je popsána výše.



Obr.151: říční niva zdroj: heis.vuv.cz; následně upraven návrh říční nivy

RYBNÍK

Rybníky jsou uměle vyhloubené mělké periodické nádrže. Které vznikly v krajině kvůli chovu ryb. Když se člověk podívá a vidí v krajině rybník, automaticky ho napadne, že je krajina bohatá na vodu a biodiverzitu, tak tomu ale u hospodářských rybníků nemusí často být.

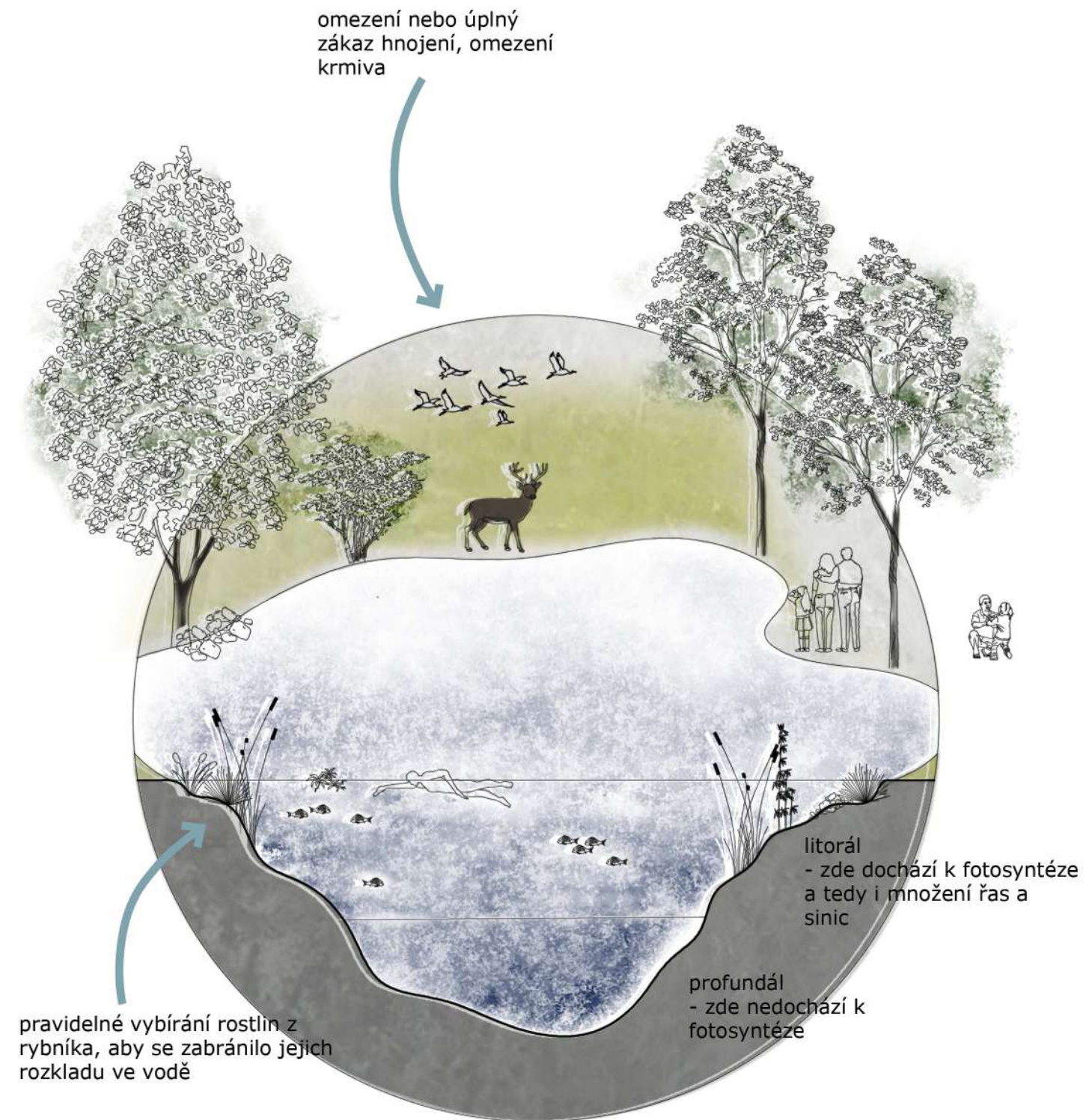
Hlavní jejich problém je v mělkosti a celkovém hospodaření za vyššími výnosy. Malá hloubka u těchto vodních nádrží zapříčiňuje, že se světlo dostane až na dno a díky tomu dokáží rybníky rychle zarůst rostlinami. Růst rostlin je navíc podpořen krmivem pro ryby a hnojením rybníků, aby byly produktivnější. Díky množství rostlin každoročně v rybnících odumírá i velké množství biomasy a to způsobuje, že se mělké vodní nádrže mohou rychle zazemnit.

Zazemňování není jediným problémem. S přísunem živin do vody pomocí krmiv nebo hnojením se sice rozmnoží v rybníce plankton, který složí jako krmivo pro kapry, ale ve vodě se potom navíc přemnoží sinice a řasy, které začnou živiny spotřebovávat. Přemnožené řasy a sinice se rozkládají a při tom spotřebovávají velké množství kyslíku, který potom chybí rybám a dalším živočichům obývajícím vodu. Sinice a řasy jsou navíc nebezpečnými pro lidi, a rybníky ztrácí svojí funkci jako rekreační plochy. Hlavním kritériem pro revitalizaci rybníků však není jejich rekreační složka. Revitalizaci rybníků se může napomocť také hospodářským výnosům, protože zbavíme-li se sinic a řas, zůstane více kyslíku pro ryby a jiné živočichy. V rybníce se kromě ryb nacházejí i další živočichové, jako jsou žáby nebo škeble rybníčná. Škeble je indikátorem čisté vody a často ji můžeme vidět při vypuštěném stavu rybníka. Rybáři se ostatních živočichů snaží zbavovat kvůli tomu, že mohou na ryby přenášet různé nemoci.

V rámci obnovy krajiny obce se zabývám také otázkami, jak na rybnících začít hospodařit ekologicky. V první řadě by se mělo uvažovat o jejich vyhloubení. Zamezí se tak hrozbě postupného zazemňování a navýší se tak i objem vody v rybníce. Vyhloubením vznikne v nádrži nový prostor, kam nedosáhnou sluneční paprsky a nebudou tam také moct růst rostliny, které by opět přispěly k zarůstání a rozmnožování řas. Pro prevenci množení řas bude také potřeba omezit, nebo zcela přestat s hnojením rybníků a omezit krmění. Možná se nejprve sníží produkce ryb, ale hospodaření na rybníce tak bude udržitelnější a dlouhodobější. Součástí péče o rybníky by mělo být i pravidelné zbavování se vodní vegetace. Ta se potom nebude rozkládat na dně nádrží. Ne každý rybník musí být nutně vysoce hospodářsky využíván, měl by se najít v krajině určitý balanc. Protože samotný chov kaprů také není úplně ekologický. V rybníce, kde se chovají jenom kapři

pak málokdy dokáže přežít něco jiného, protože kapři vyžerou veškerý plankton.

Zpracováno dle publikace: Voda a krajina, 2017.



Obr.152: schéma problematiky revitalizace rybníční sousatvy

MOKŘAD

V Choryni se nachází biodiverzitně hodnotné území Choryňský mokřad, který je součástí Natura 2000. V závislosti na rozsáhlé geologické nivě, která zasahuje téměř celou severní oblast katastru je území velmi vlhké. Na pravé straně řeky Bečvy se nachází území s přirozenými drobnými mokřady. Historicky bylo území kolem Velkého choryňského rybníka a mokřadu vlhká a nacházely se zde zamokřené louky, které byly odvodněny. Kromě těchto bývalých luk bylo odvodněno i mnoho dalších ploch kolem zastavěné části, aby tyto plochy mohly být využívány jako orná půda. V současné době se meliorace ukazuje jako nešťastné řešení, kdy je v důsledku odvodňování krajina vyschlá.

V rámci celkové revitalizace obce se počítá s řešením, jak navrátit odvodňovaným plochám jejich ztracenou vlhkost a navrátit tak vláhu do krajiny. Nabízí se několik otázek, jak se meliorace v krajině zbavit. Odstranění meliorace vyjmutím potrubí je velmi nákladná věc. Vyjmutím potrubí je také ohrožena půda, která by byla při výkopech opětovně narušována.

Vhodnějším řešením může být ucpání meliorace. Voda, které bude zamezeno odtékat musí ale někde prosakovat. Tím vzniknou dočasné mokřady v polích. Tyto mokřady poskytnou útočiště například ptactvu, které hledá v polích své útočiště. Jedná se třeba o čejku chocholatou, si staví svá hnízda kde klade vejce přímo v orné půdě, a je tak vystavena ohrožení zemědělskou technikou.

Stávající mokřady v části lužního lesa na pravém břehu řeky Bečvy budou v rámci návrhu Naučné stezky slepého ramena řeky Bečvy revitalizovány a zpřístupněny. Dále budou mokřady doplněny o podporovanou mokřadní vegetaci, viz: rákosiny eutrofních stojatých vod, mokřadní vrbiny a vegetace vysokých ostřic.

V mokřadech roste rozličná vegetace v závislosti

na tom, jestli je pro ní vhodné vlhké nebo suché prostředí. Vegetace musí být schopná růst ve stále zamokřené zemině, zemině proměnlivě vlhké nebo stále suché, jelikož hladina mokřadů se stále mění, stejně tak jako doby dešťů a doby sucha.



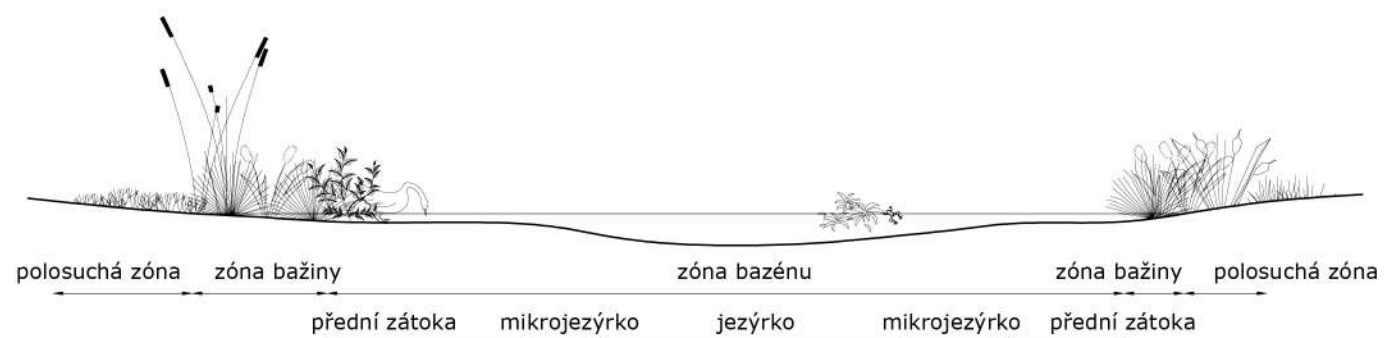
Obr.153: kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*)
zdroj: megapixel.cz/foto/508791



Obr.154: závitka mnohokořenná (*Spirodela polyrhiza*),
zdroj: cs.wikipedia.org/



Obr.155: vizualizace mokřadu, který vznikl na orné půdě po přerušení melioračního potrubí



ŘEKA

Potok nebo řeka si průtokem podmaňuje určitý prostor v krajině, zvaný říční prostor. Průtok modeluje koryto. Koryto je členěno na kynetu, trvale zaplavenou prohlubeň toku. Výše ležící části koryta jsou nazvané berma, která bývá zatopena při vyšších průtocích. Vlnění koryta či jeho morfoloogicky dokonalá podoba, meandrace a časté rozlivy menších povodní vymezují pás v ploše údolí, který zarůstá suchozemskou bylinnou a dřevinnou vegetací, ale je tokem výrazně kontrolován a prakticky by měl být z funkčního hlediska pokládán za jeho součást. Jedná se o říční či potoční pás. V případě meandrujícího toku se tento říční pás nazývá meandrační pás, a je tím území uvnitř půdorysné obálky oblouků či meandrů koryta.

Říční niva je také součástí říčního prostoru. Je to ploché údolní dno zasahované, ovlivňované a modelované povodňovými průtoky. (Just, 2017)

Kyneta - Prohloubená, trvale zatopená část ve dně koryta řeky, kde dochází k průtoku.

Berma - Část koryta, zaplavovaná při vyšších průtocích. V době běžných průtoků se jedná o plošinu, která probíhá podél hrází a může být používána za určitých podmínek jako provozní cesta.

Říční koryto - Je to ta část, kterou protéká voda, . Říční koryto může být přirozené, upravené, nebo umělé.

Říční pás - Prostor kolem toku, ve kterém tok přirozeně meandruje.

Říční niva - Je prostor kolem toku, který je přirozeně zaplavován při přívalových deštích. Zahrnuje tedy záplavové zóny až stoletou vodu. Může být vymezena geologickými i pedologickými sedimenty nebo morfoloogií terénu.

Zdroj: <http://www.pmo.cz/cz/>

ŘÍČNÍ KRAJINA OBCE CHORYNĚ

Řeka sebou přináší důležitou biodiverzitu v krajině. Hydrologický režim byl člověkem velmi silně ovlivněn a vodní systém je nejen v této obci narušen. Zadržování vody v krajině nepodporuje pouze biodiverzitu, ale hlavně předchází povodním v obcích. Součástí návrhu není pouze úprava povrchových vodních toků, ale i úprava vodní nivy, hledání míst pro rozliv vody při vytrvalých srážkách nebo hledání nových míst pro mokřady i lužní lesy.

KORYTO ŘEKY BEČVY

Koryto řeky Bečvy je v některých částech zpevněno velkými navezenými kameny. Jeho břehy jsou přirozeně písčité, zpevněné kořeny stromů na březích. Písčité břehy jsou vymývány vodou. Navrhují v některých zpevněných částech

rozšířit koryto řeky a rozvolnit břehy.

Člověk nemá na území obce skoro žádný kontakt s řekou. Cesty jsou od řeky odděleny hustým porostem a koryto má příliš vysoké břehy. V zastavěné části, je navíc kontakt přerušen ještě protipovodňovými valy. Navrhují rozšířit a rozvolnit koryto v oblasti před zastavěným územím. Navíc zde po obou stranách vznikají prostory pro přirozený rozliv při vydatných srážkách. V rámci návrhu bude revitalizována břehová vegetace.

REGULOVANÁ ŘEKA JUHYNĚ

Kvůli zemědělství byl v 70. letech ztracen nejen mlýnský náhon, byla i silně regulovaná meandrující řeka Juhyně. V rámci úprav vodního režimu v obci se návrh zabývá i obnovou meandrů a rozvolnění řeky Juhyně. Meandrující řeka zpomalí svůj tok a zadrží více vody v krajině. Tímto krokem, kdy se upraví napřímený tok řeky se také významně předejde povodním v záplavových oblastech v obci. Kolem Juhyně jsou další plochy vhodné pro přirozený rozliv řeky.

MLÝNSKÝ NÁHON

Z historických map lze vyčíst, že se zde nacházel mlýnský náhon, který byl slepým ramenem řeky Juhyně. V 70. letech byl tento náhon z důvodu zemědělského hospodaření zrušen. V rámci revitalizace krajiny lze tyto historické stopy vodních toků obnovovat a podpořit tak biodiverzitu v území. Já navrhují v projektu mlýnský náhon připomenout stezkou, která vede v jeho stopách.

ZAMOKŘENÉ OBLASTI

Návrh vychází mimo jiné z mapy povinných cisařských otisků stabilního katastru, kde jsou pečlivě znázorněny oblasti, které byly v 19. století trvale zamokřeny. Tyto trvale zamokřené louky nám napoví, kde by se mohla voda v případě vytrvalých deštů a jejího většího množství rozlévat. Zároveň na některých zamokřených plochách vidíme místo pro rozšíření nebo založení mokřadu. Choryňský mokřad, který je evropsky významnou lokalitou vznikl také na trvale vlhkých loukách.

Součástí hydrologického režimu v obci je i úprava zemědělského hospodaření. Zrušení meliorace polí přispěje k vyšší úrodě a zabrání erozi půdy. Ztravněním údolnic se zamezí rychlému odtoku vody z polí. Podpora udržování vody v kopcích mezi ornou půdou bude provedena realizací remízků, mezí, ...

Dalším prvkem je vymezení lužních lesů.

Když se vrátíme zpátky k říční nivě, tak bych ještě chtěla zmínit, že v rámci výzkumu Roberta Costanza byla vyhodnocena niva řek spolu s bažinami za druhou nejvýnosnější. Jedná se o publikaci „The value of the world's ecosystem services and natural capital“ a je zaměřená na hodnocení a kvantifikaci ekosystémových služeb poskytovaných přírodními prostředími. Říční niva má v přepočtu na peníze roční globální výnos 19,5 dolarů.

Při hodnocení ekosystémových služeb se bere v úvahu široké spektrum přínosů, které revitalizace nivy může mít na ekonomiku a společnost jako celek.

A proč je tedy důležité revitalizovat říční nivy?

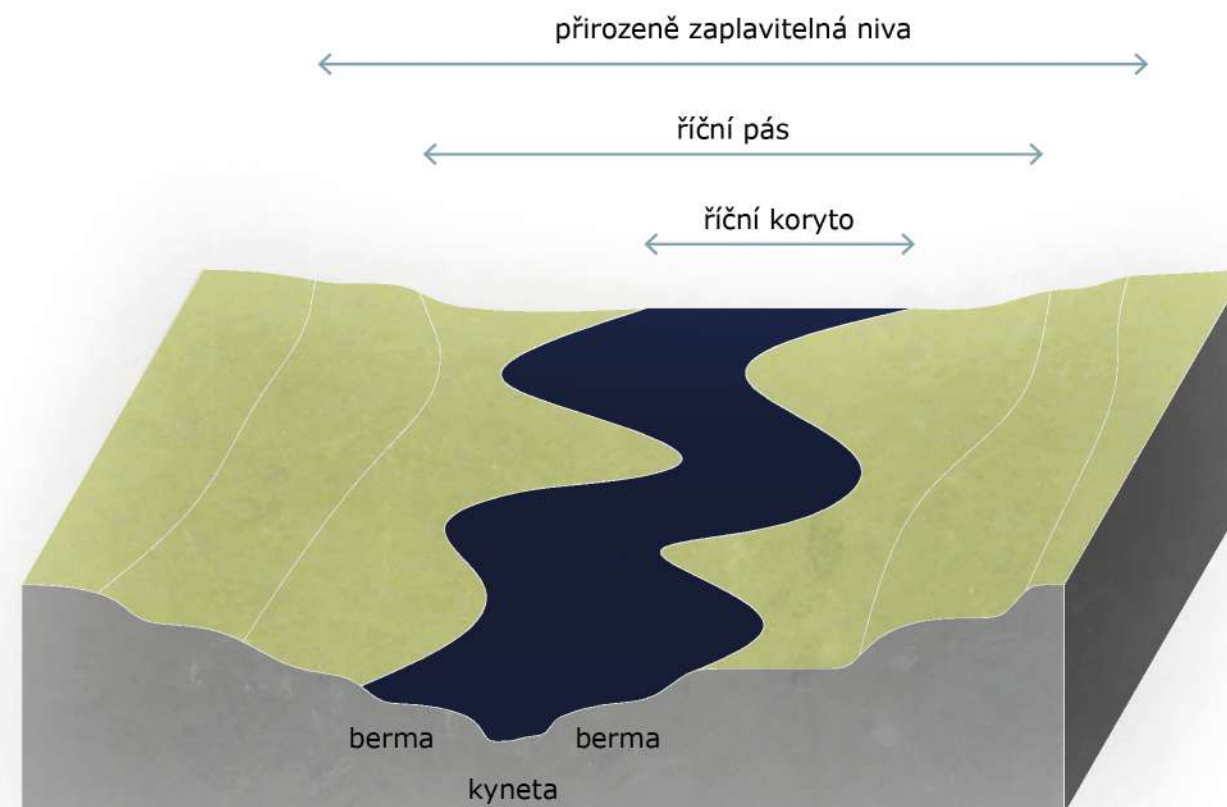
1) Revitalizace nivy může pomoci snížit znečištění vody a zlepšit její kvalitu. Čistší voda je důležitá pro lidské zdraví, zemědělství a průmysl.

Přirozeně čistá voda snižuje náklady na její dodatečné čištění.

2) Revitalizace nivy může přirozeně snižovat povodňové riziko tím, že zvyšuje absorpční kapacitu půdy a zpomaluje odtok vody. Je to přirozená ochrana před povodněmi, čili sníží náklady na budování protipovodňových opatření na opravu škod, které by záplavy napáchaly.

3) Přirozená říční je skvělým místem, kde se vyskytuje přirozená biodiverzita. Revitalizací se biodiverzita obnoví, a pomůže třeba se záchranou ohrožených druhů. Biodiverzita pak láká turisty tím se podporuje ekotruismus, který do obce přinese další finanční prostředky.

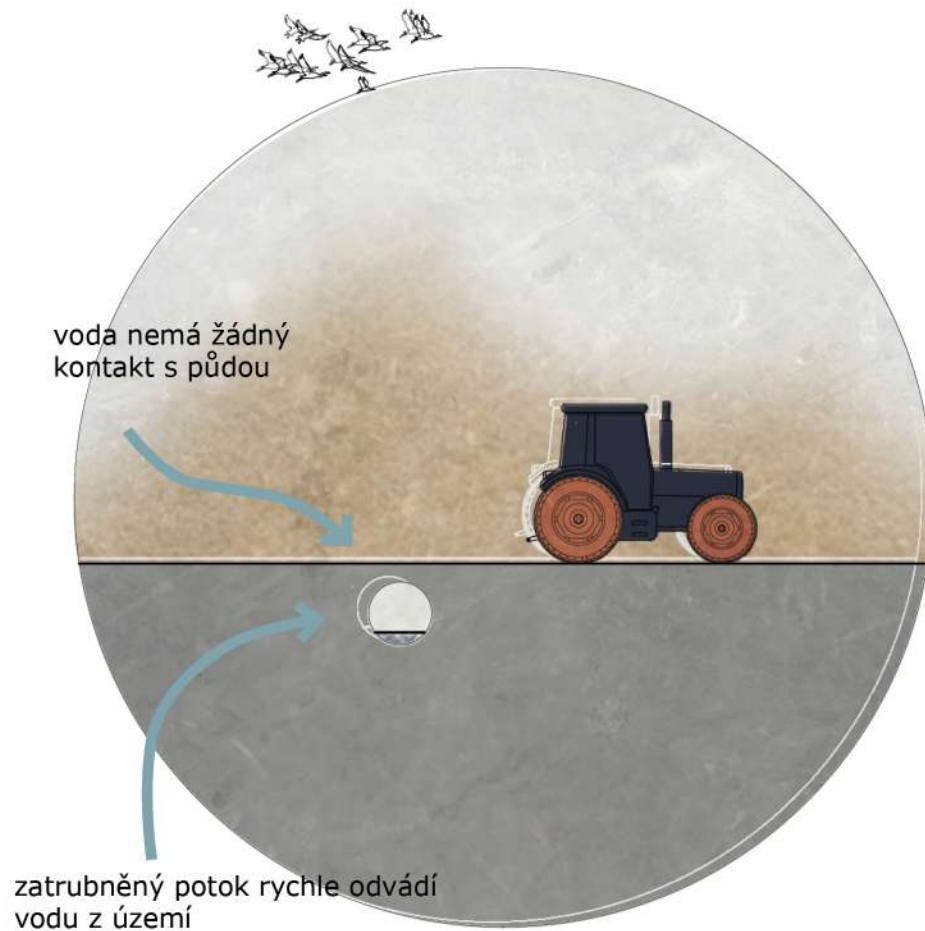
4) Zdravá říční niva pomůže zajistit i zdravou půdu a zdravou vodu. Tyto složky obhospodařuje člověk a může z nich získat více výnosů. Protože ve zdravé vodě je více ryb a na zdravé půdě rostou lepší rostliny.



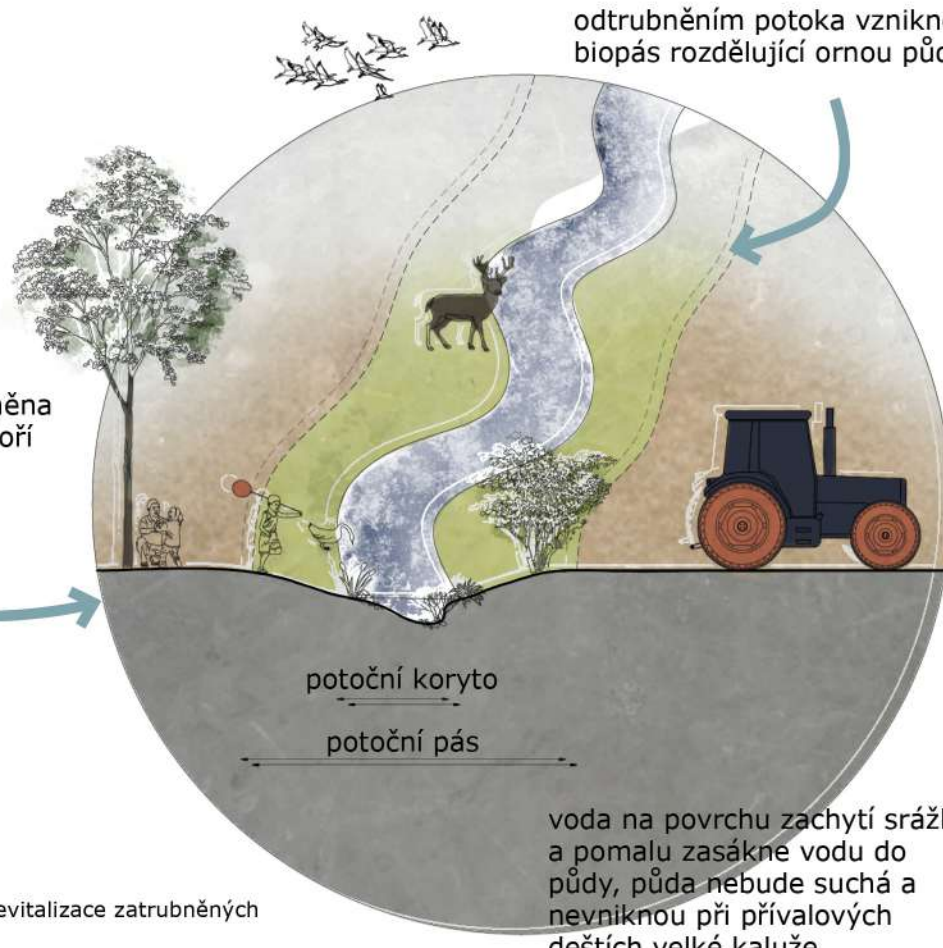
Obr.156: schema ideální říčního prostoru

ZATRUBNĚNÉ POTOKY

Na řešeném území obce nalezneme několik zatrubněných potoků. Ty jsou problematické, protože potok ztrácí své přirozené schopnosti. Zatrubněný potok nemá téměř žádný kontakt s půdou a nemůže ovlivnit hydrologické chody v území. Kvůli zatrubněným potokům je oblast více ohrožena povodněmi, protože přirozené toky mají schopnost absorbovat nadbytečnou vodu. Zatrubněný potok nemůže poskytnout útočiště žádným živočichům. Snižuje se ekologická rovnováha v území. I kvalita vody je ohrožena. V betonové trubce se voda nemá sama jak čistit. Návrh počítá s odtrubněním těchto potoků a návratem do jejich přirozeného stavu.



linie potoka je doplněna stezkou, která podpoří prostupnost území

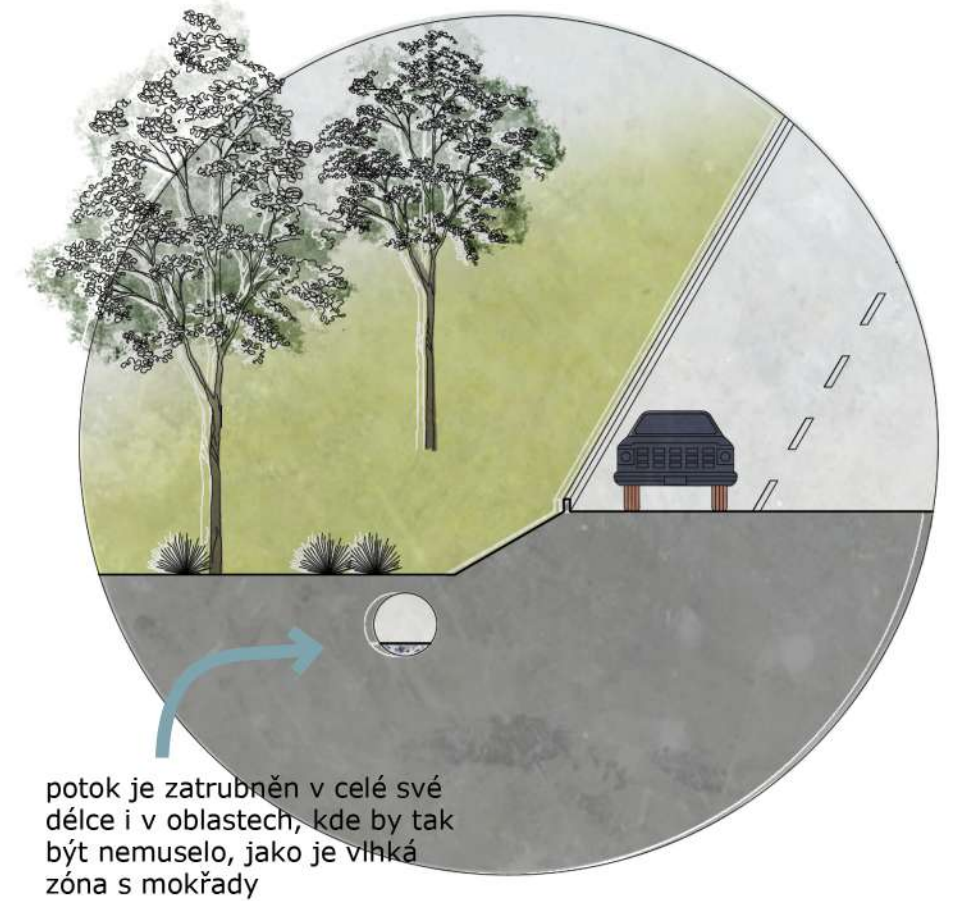


voda na povrchu zachytí srážky a pomalu zasákne vodu do půdy, půda nebude suchá a nevniknou při přivalových deštích velké kaluže

Obr.157: schémata problematiky revitalizace zatrubněných potoků na orné půdě

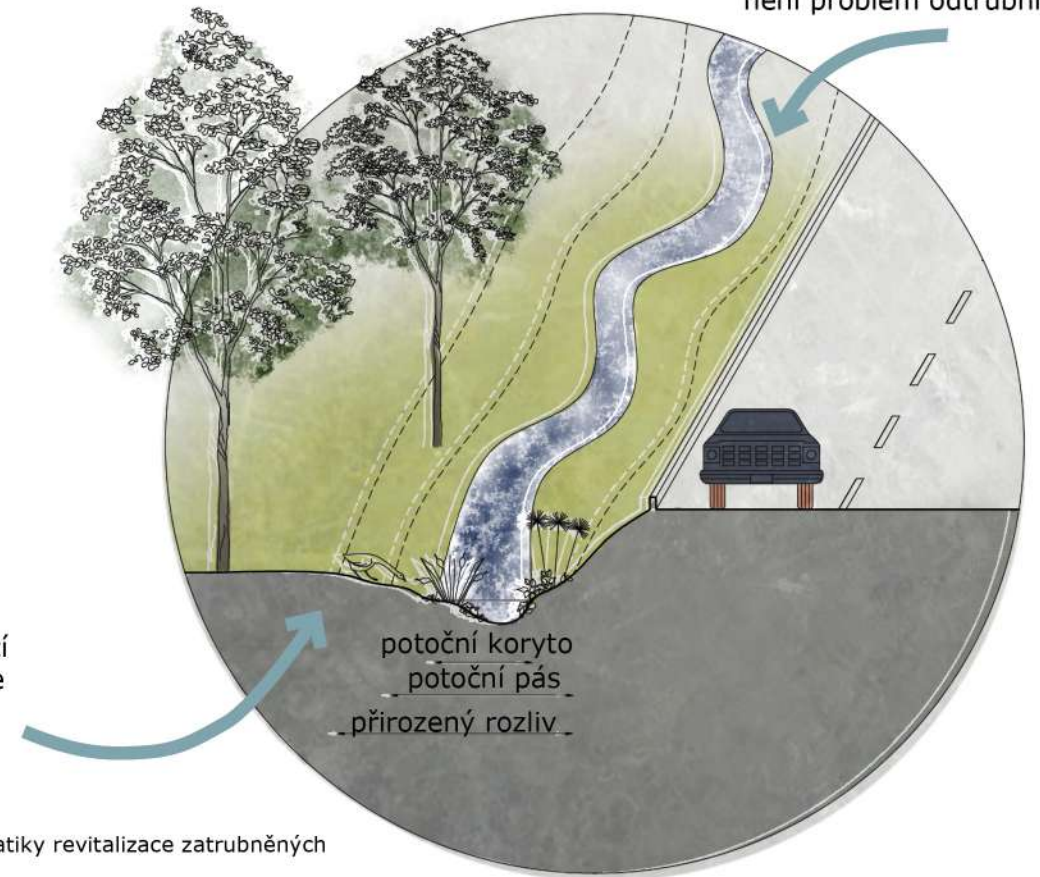
Potoky na území jsou zatrubněny pod ornou půdou, a dále pod cestami ale i podél cest. Potok zatrubněný podél cesty může být také odtrubněn. Potok podpoří samočistící schopnost vody, která zde ztéká ze silnice. Voda v potoce se čistí o členité dno doplněné o kameny a vodní rostliny.

Odtrubněním potoků se obnoví jejich přirozený tok a funkce. Jsou to jejich samočistící schopnosti, schopnosti předcházet povodním pomocí čištění vody, zpomalení odtoku a postupného zasakování vody do půdy.



potok vzhledem k vlhké okolní oblasti není problém odtrubnit

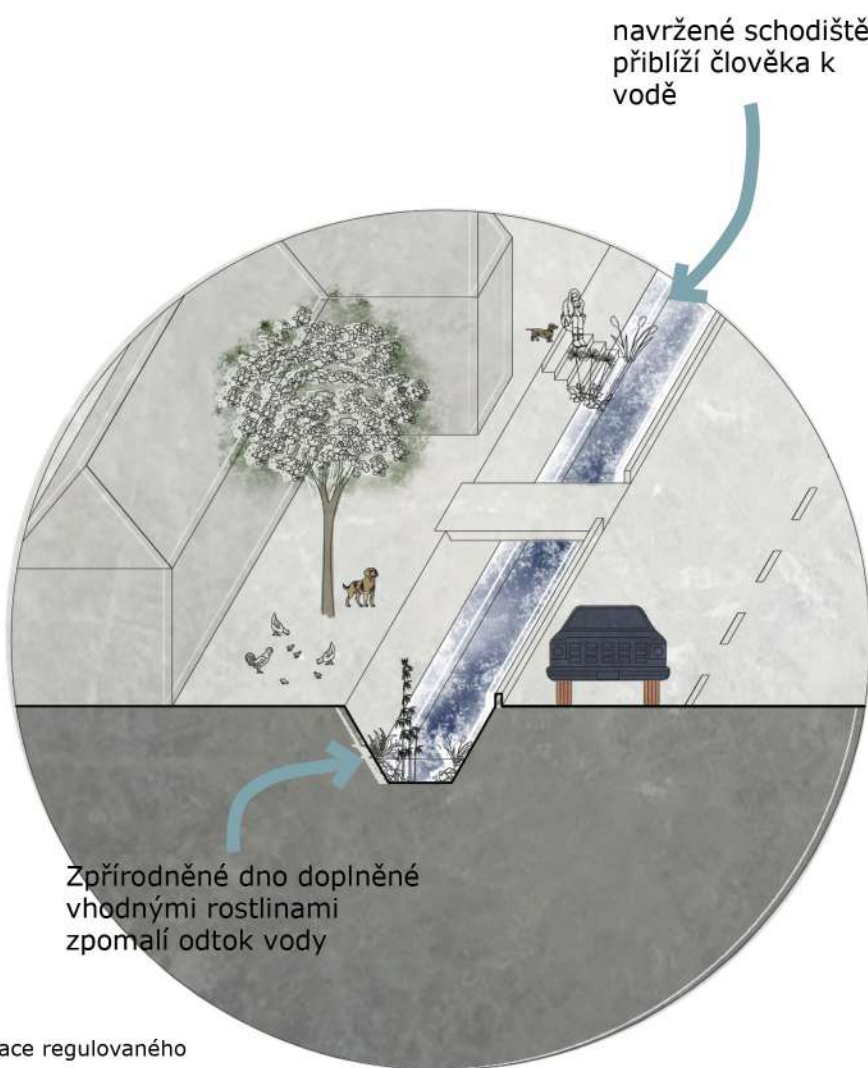
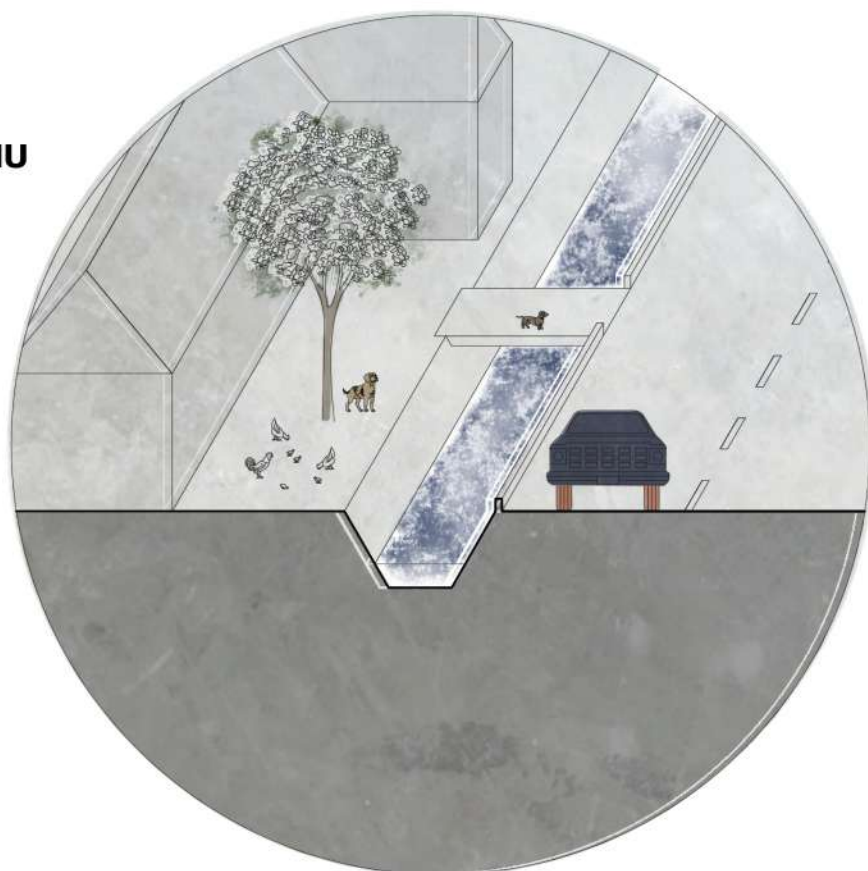
dalo by se říct, že by potok mohl být znečištěn látkami stékajícími ze silnice, podzemní voda může být znečištěna i tím, že se voda zasákne do půdy, v potoce budou vysázeny rostliny čistící vodu, voda v potoce se bude pomalu vsakovat do podzemí



Obr.158: schémata problematiky revitalizace zatrubněných potoků podél cest

PASTEVNÍK V INTRAVILÁNU

Potok je v zastavěné části regulován a protéká v betonovém korytě. S tím se nedá moc dělat jelikož není prostor pro přirozený rozliv vody rozšířením potočního koryta a potočního pásu kvůli blízkosti silnice a zástavby. Betonové obezdění potoka musí být zachováno kvůli okolní zástavbě. Navrhují potok zbavit betonového dna a doplnit jej vhodnými rostlinami. Dno by pak mělo být přirozeně členěno, doplněno o kameny a překážky. Přirozené překážky zlepšují proudění vody a poskytnou prostor pro úkryt živočichů.



Obr.159: schémata problematiky revitalizace regulovaného potoka v zastavěné části

PASTEVNÍK V EXTRAVILÁNU

Proti proudu potoka Pstevníka, na jedné větvi téměř až u jeho pramene se nachází drobné tůňe. Potok teče ve svém korytě, voda se hromadí v tůňích a přepadává do další tůňe. Je zde v drobnějším měřítku znázorněná funkce přehrad. Tato oblast se nachází mimo katastrální území a zmiňuji to zde, jako příklad, jak revitalizovat některé drobné potoky i na území katastru obce. Pomocí tůň se nejen zachytí voda při přívalových srážkách. Zpomalí se i odtok vody a zasakuje se v krajině. Tůňe pak slouží i jako útočiště různým živočichům.

Nejlepší způsob, jak zachytit vodu z přívalových srážek, je systém nádrží s přepady. Tento princip známe z českých renesančních rybníčních soustav, ... (Cílek, 2021)



Obr.160: kaskády na potoce Pstevníku, před tím než doteče do oblasti katastru řešeného území

RYBÍ PŘECHODY

Na toku řeky Juhyně se nachází jeden kamenný stupeň na hranici řešeného katastrálního území. Kamenný stupeň brání průchodu vodních živočichů. Stupeň je vysoký jeden metr.

Na vodních tocích by měla být zajištěna přirozená prostupnost: Ryby a jiní živočichové putují za potravou nebo za účelem rozmnožování. Prostupnost je také důležitá pro znovu osidlování míst toků, kde byl život odplaven povodněmi.

Kamenný stupeň na řece Juhyni se objevuje před navrženou retenční plochou. Tento stupeň by omezoval rozliv vody do plochy, která je k tomu vymezená.

Bečva je v tomto území dokonale prostupná, v řešeném území se nachází pouze balvanité skluzy, které se nabízejí, jako vhodné objekty pro migraci živočichů. Balvanité skluzy jsou vhodným řešením migrační prostupnosti v lososových vodách. Tomu odpovídá i řeka Juhyně.

Zpracováno dle publikace: Voda a krajina, 2017



Obr.161: současný kamenný stupeň na řece Juhyně omezuje migraci živočichů vyskytujících se v řece, někteří živočichové nejsou schopni přeskočit stupně vysoké 1m

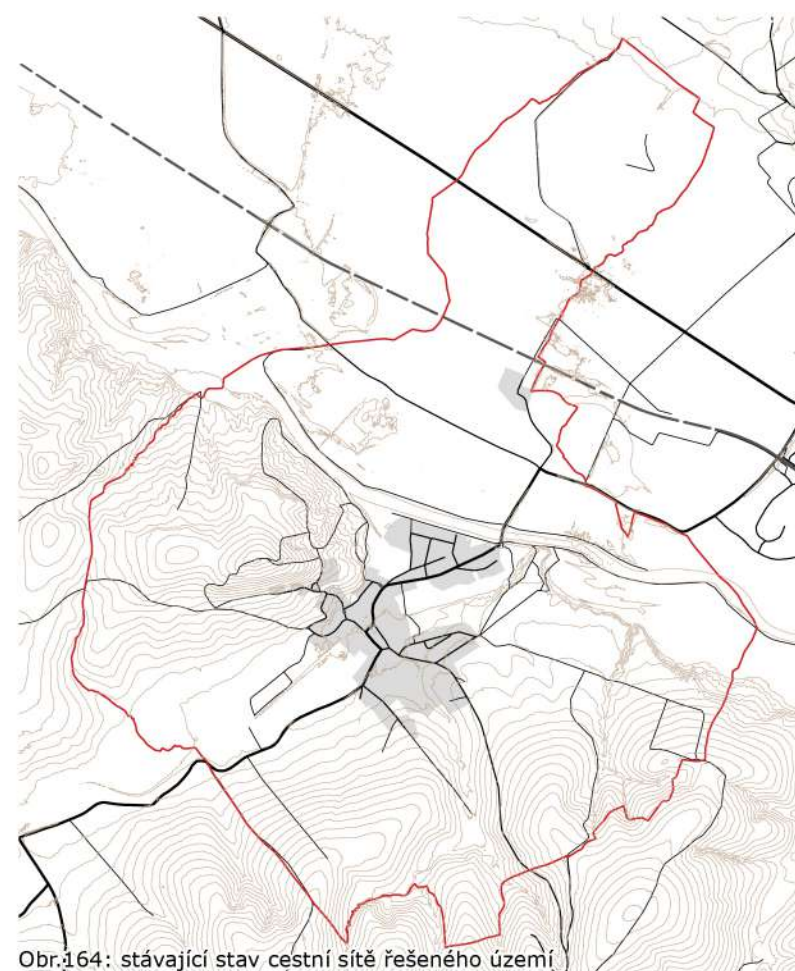


Obr.162: balvanitý skluz, příklad řešení ostatních míst, kde je potřeba zpomalit proud vody, zajistit prostupnost živočichů, navržené řešení místo kamenného stupně

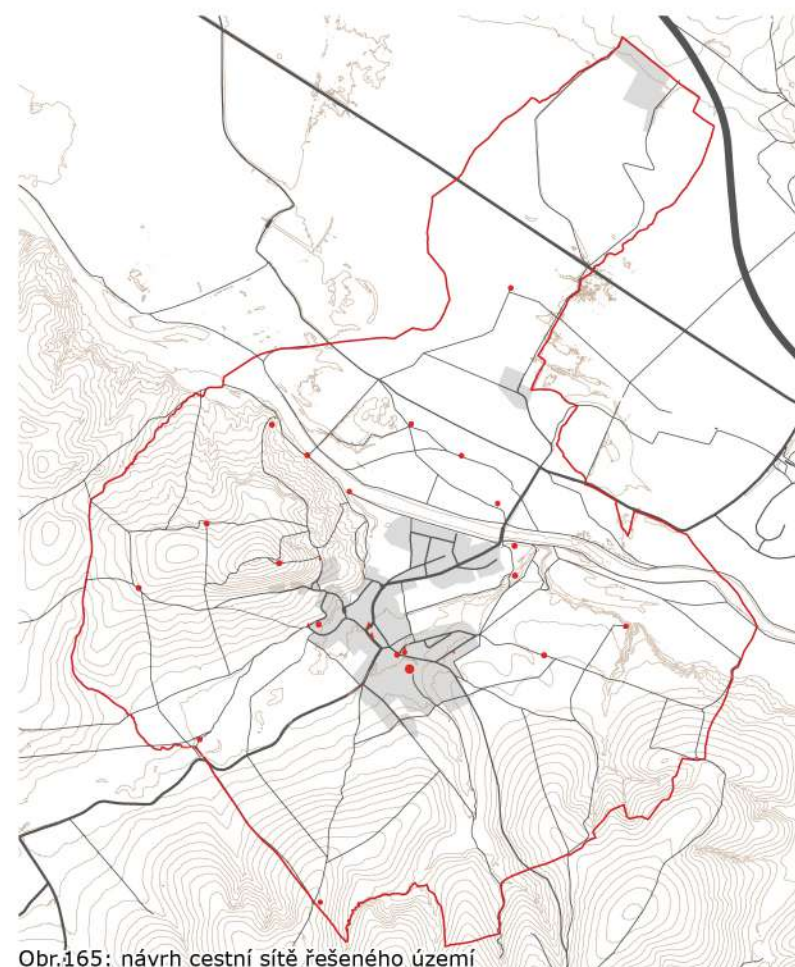
PROSTUPNOST KRAJINY A BODY ZÁJMU



Obr.163: vizualizace stezkou v krajině s vyhlídkovou věží



Obr.164: stávající stav cestní sítě řešeného území



Obr.165: návrh cestní sítě řešeného území

Cestní síť - stávající stav

Cestní síť v obci není chudá, avšak převažují cesty pro motorová vozidla. Mnoho pěších stezek zaniklo a do obce teď mimo silnice vedou cesty pouze radiálně. Spousta stezek je pozůstatkem bývalých cest avšak dnes končí uprostřed ničeho, bez cíle.

Katastrální území protíná rušná silnice pro motorová vozidla a železnice.

V katastru se nachází pouze jeden most přes řeku Bečvu, další nejbližší lávka je 2 km daleko. V zastavěné části katastru jsou 3 lávky přes řeku Juhyni, kdežto ve volné krajině žádná.

Cestní síť - návrh

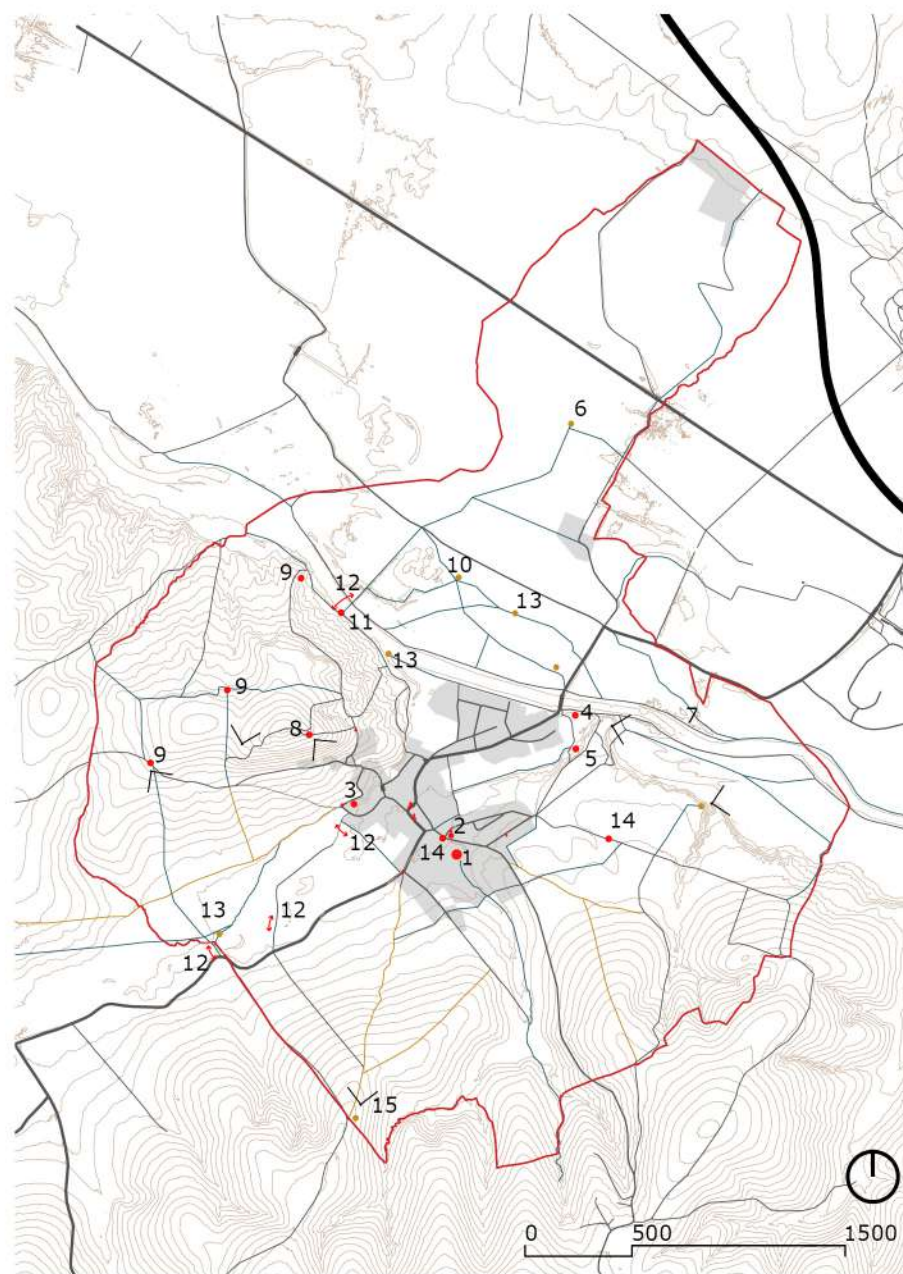
Nově navržená cestní síť dokončuje neukončené stezky. Je navržená obnova některých historických cest. Některé byly v historii dominantní, avšak dnes budou pouhou připomínkou a usnadněním při procházení územím. Obnovené historické trasy jsou doplněny trasami novými v závislosti na říční síti. Mnoho nových cest vede podél toků, nebo mokřady. Stezky nejsou bez cíle a na jejich konci procházejícího čeká nějaké zastavení, nebo vyhlídka. Další hodnotou nové cestní sítě je navržený a doplněný okruh kolem zastavěné části, aby se pohodlně dala celá vesnice obejít. Člověk si tak může při nedělní procházce vybrat velikost okruhu a tím i ušlou vzdálenost.

NOVÉ STEZKY A PRVKY KRAJINY

Mapa detailněji znázorňuje které stezky jsou nově navrženy a které opisují kudy vedly v historii. Historické cesty stejně tak jako stávající vedly radiálně do centra obce, proto jsou doplněny o nově navržené cesty, které vedou kolem zastavěné části. Dále jsou vidět body pro zastavení v krajině se znázorněnými stávajícími důležitými místy, jako je zámek, mlýn nebo občerstvení. V krajině okolo obce vzniknou kromě stávajících posedů, pomníků a křížků další body zájmu v podobě pozorovatelů nebo nových posezení.

Pro podporu pěší dostupnosti je krajina doplněna novými pěšími lávkami jak přes řeku Bečvu, tak Juhyni.

V rámci návrhu dostupnosti jsem vybrala některé příklady již realizovaných projektů, abych nastínila představu o funkci a podobě některých zastavení. Na této stránce jsou vyobrazeny dřevěné lávky. Jeden příklad je z České republiky a vede přes řeku Sázavu, druhý příklad se nachází ve Slovinsku. Pro přechod přes řeku Bečvu bych volila podobný typ dřevěné lávky s vertikálními dřevěnými latěmi coby zábradlí. Lávka musí být zkonstruována, aby odolala i přívalovým deštům a s nimi i



Obr.166: schéma vzniku nových tras s body zájmu v krajině

1. zámek Choryně
2. kostel sv. Barbory
3. Choryňský mlýn
4. letní občerstvení Podhrázka
5. kaple sv. Jana
6. navržená vysoká vyhlídka
7. navržená vyhlídka na útesu
8. kříž na Choryňské stráži
9. myslivecké posedy
10. pozorovatelna mezi mokřady
11. stávající ptačí pozorovatelna
12. lávky/most
13. zastavení s posezením
14. historické pomníky
15. posed pro návštěvníky s výhledem na Choryni

- hranice řešeného území
- historicky obnovené stezky
- nově navržené stezky
- stávající dostupnost
- vrstevnice po 2 m
- ⊕ kostel
- ⊕ kapličky
- ⊕ křížky
- stávající body zájmu
- navržené body zájmu
- └─ výhledy

zvednuté hladině řeky. Lávky přes řeku Juhyni budou vizuálně sjednoceny s větší lávkou přes Bečvu, společným prvkem bude dřevo a zábradlí z vertikálně položených latí.

Kromě nových lávek navrhuji v krajině zastavení v podobě pozorovatelů nebo vyhlídek. Vyhlídka označená v mapě 6 by měla být vyšší věží, podobně jako Rozhledna akátová věž Výhon. Z této vyhlídky bude mít člověk výhled na okolní mokřady a z výšky může pozorovat veškeré dění. Vyhlídka 7 se nachází na útesu nad roklí s potokem. Tato vyhlídka bude podobná vyhlídce na stráži v závislosti na umístění v terénu. Z této vyhlídky bude výhled na nivu řeky Bečvy a cyklostezku vedoucí podél řeky.

Pozorovatelna s označením 10 se nachází v mokřadní oblasti, kde vede dřevěná lávka přes zamokřené území. Pozorovatelna bude zároveň poskytovat i místo k odpočinku. Inspirace k této pozorovatelně pochází z Malých Karpat na Slovensku. Některé posedy na území chátrají a měly by být nahrazeny. Posedy by měly být pro myslivce navrženy i s přístřeškem, aby zde mohli pobývat i za nepříznivého počasí a zároveň byli maskováni před zvěří. Na historicky obnovené cestě, která vedla do Branek vznikne posed nemyslivecký, pro veřejnost. Na mapě označen číslem 15. Z tohoto posedu bude člověk most vyhlížet na obec Choryně přes pole, na kterém se může objevit divoká zvěř.

Obr.167: Lávka nad řekou Sázavou ve Zďáře nad Sázavou, od studia Refuel s.r.o. (Zbyněk Ryška, Jan Skoupý) zdroj: refuelworks.com

Vztahuje se k bodům 12



Obr.171: Pozorovatelna Radovič - Velvary, Ing. Arch. Jan Červený zdroj: jancervený.cz/

Vztahuje se k bodu 15



Obr.168: Most přes řeku Sava v Bohinjske Bistrici-Slovinsko, od studia dansk architekti zdroj: divisare.com

Vztahuje se k bodům 12



Obr.172: Vyhlídka na stráži, Rokytnice nad Jizerou, atelier Mjolk zdroj: mjolk.cz

Vztahuje se k bodu 7



Obr.169: Rozhledna Akátová věž Výhon v Židlochovicích, od architekta: Ing. arch. Pavel Jura zdroj: zidlochovice.cz

Vztahuje se k bodu 6



Obr.170: Pozorovatelna Vydrice - Malé Karpaty - Slovensko, Office110 zdroj: office110

Vztahuje se k bodu 10



Na mapě je dominantně vidět nová rychlostní silnice I 35. Kvůli její výstavbě vznikne nová bariéra v krajině, která ztíží pěší prostupnost z Choryně do obce Lešná, nejen lidem, ale i ostatním živočichům. Navíc v oblasti vzniku nové dálnice vede stávající biokoridor velkých druhů savců. Z tohoto důvodu by měly být v rámci projektu navrženy ekodukty nebo biokoridory v závislosti na terénu okolo silnice.



Obr.173: Ekodukt přes rychlostní silnici



Obr.174: Biokoridor pod rychlostní silnicí

MATERIALITA CEST

Cesty budou pojaty venkovsky, materiály jsou přírodní vyšlapané v travnatém porostu nebo zpěvněné zeminou či štěrkem. Hliněné cesty jsou špatně schůdné za deště, takže ty budou méně frekventované. Frekventovanější budou naopak právě štěrkové. Nově vzniklé cesty budou podpořeny vegetací, a to tromořadím nebo květnatými pásy. Špatně prostupný terén bude zpřístupněn dřevěnými stezkami. V tomto případě se jedná například o mokřadní stezky.



Obr.175: Travnatá cesta, v trávě poze vyšlapané nebo vyježděné kolejnice



Obr.176: Hliněná cesta s příměsí štěrku



Obr.177: Dřevěná stezka



Obr.178: Hliněná cesta



Obr.179: Štěrková cesta

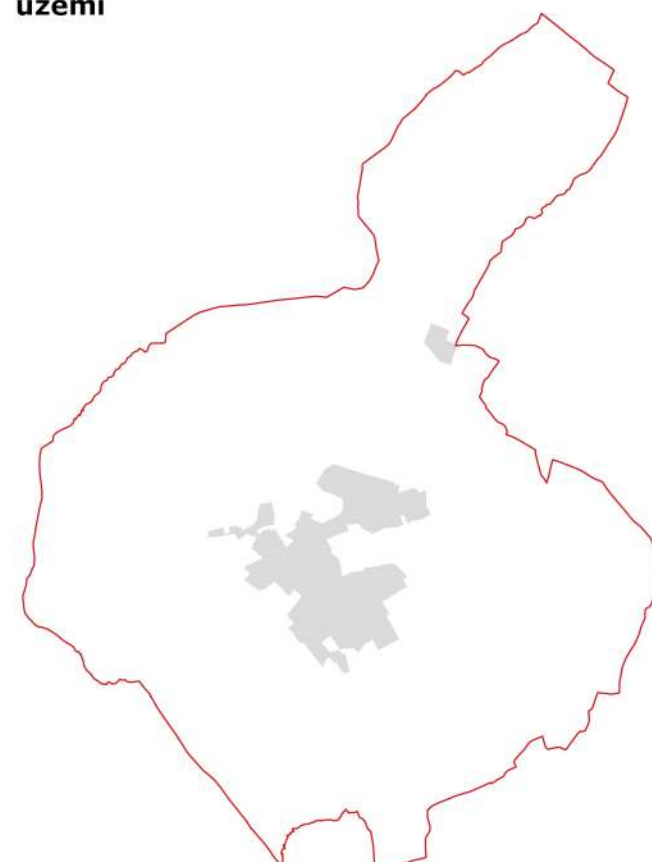


Obr.180: Štěrková cesta podpořená alejí z ovosných dřevin a květnatými pásy.

ROZVOJ ZÁSTAVBY A KRAJINNÉ ROZHRAŇÍ

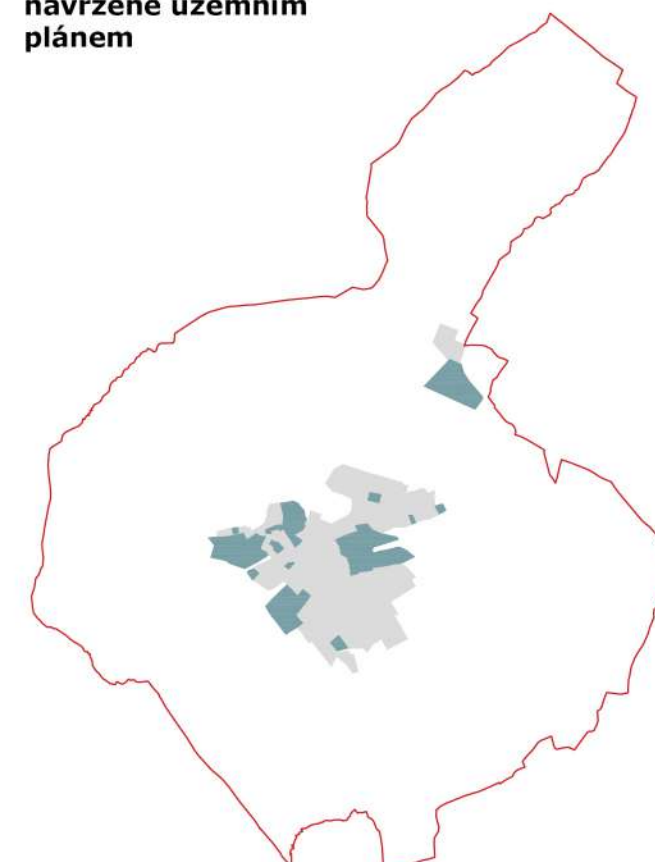
„Jedním z velkých u nás přehlížených, dlouhodobých problémů je opouštění venkovského prostoru a odchod do měst se všemi problémy týkajícími se dostupnosti vody, mikroklimatu během letních vln veder, možnosti epidemií apod. Do určité míry se tomu dá předejít plánováním venkova, který by měl být propojen veřejnou dopravou, mít školy, obchody a nemocnice.“ - Václav Cílek

Současné zastavěné území



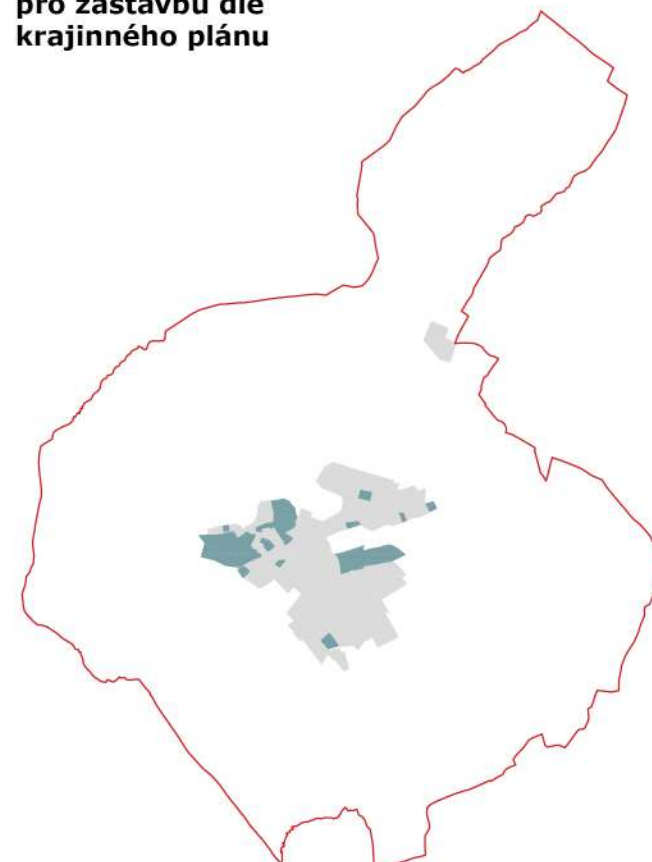
Obr.181: současné zastavěné území

Plochy pro zástavbu navržené územním plánem



Obr.182: návrh ploch pro zástavbu dle ÚP

Navržené plochy pro zástavbu dle krajinného plánu



Obr.183: návrh ploch pro zástavbu dle krajinného plánu

Obec se historicky rozrůstala kolem návsi. Je tedy návsiho typu. Dále se zástavba rozrůstala podél cest. Detailně je vývoj zástavby popsán na historické vývojové mapě 23.9.

Problémem současné zastavěnosti území je, že se většina nachází v údolní nivě řek a hrozí zde rizika záplav. Velká plocha území se nachází v zóně Q 100. Ze schématu zástavby je vidět, že nejhustší zástavba je jižně v úpatí kopce Choryňské Lhoty. Naopak úpatí kopce Choryňské stráže není tak hustě zastavěné a nachází se zde mezery.

Územní plán navrhuje mnoho mezer v současné zástavbě zastavět. Jedná se o plochy, které slouží v současné době jako zahrady, nebo sady. Navrženou zástavbu územním plánem upravují. Úpravy spočívají převážně v rušení některých ploch navržených pro zástavbu. Plochy ruším z důvodu toho, že se některé nacházejí na vlhkých plochách a jsou ohroženy záplavami. Jedná se o navrženou zástavbu za hospodou. Další plocha, která na rozdíl od územního plánu zmizela, je plocha u statku mimo zastavěnou část obce. Tuto plochu ruším, jelikož statek je hodnotný historicky i architektonicky, právě díky jeho malé rozloze a také tím, že je obklopen zemědělskými plochami. Navíc z analýzy vody dle mapy 23.4. vyplývá, že je tato plocha vlhká a často zamokřená.

Redukuji navrženou zástavbu v oblasti dnešního „Plázova“, což je nezastavěná část obce. V současnosti se zde nacházejí sady a tuto nezastavěnou plochu vnímám, jako hodnotnou

právě proto, že je nezastavěná. Jakožto zelená plocha propojuje zelenou infrastrukturu podél vodních toků se středem obce, konkrétně zámekem coby centrem obce. Od řeky Bečvy skrze rekreační lesní plochu Malý Hradišť tato plocha se sady pokračuje až k zámku a přes zámecký park dotváří další zelenou osu, která vede podél potoka Patevníka až na Lhotu u Choryně.

Nejvhodnějším místem pro rozvoj zástavby obce jsou vynechané plochy okolo kopce stráže. Zástavba bude více kompaktní a za touto plochou se bude nacházet vegetační rozhraní mezi krajinou a zástavbou v podobě sadů, alejí nebo trvalých travních porostů.

Některé plochy pro novou zástavbu se nachází stále v záplavové zóně Q 100. Tyto plochy pro zástavbu ponechávám z důvodu, že se v současné době v okolí těchto ploch staví nové objekty, a pro další lze právě z důvodu okolní zástavby udělit výjimku. Tyto stavby by však měly být stavěny v určité výšce nad terénem, aby byly co nejméně ohroženy. Navíc návrh revitalizace říční soustavy zohledňuje rizika povodňových hrozeb a řešením problémů říční soustavy se snaží těmto rizikům předejít.

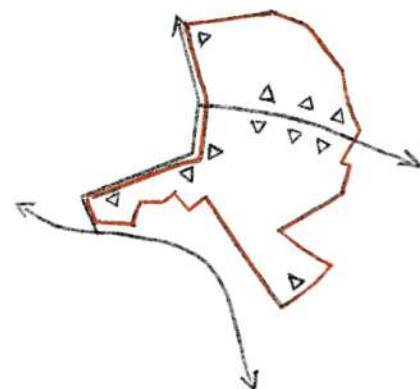
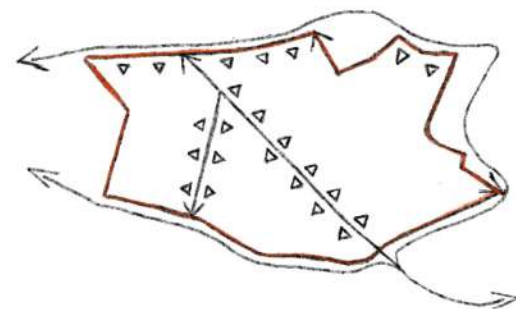
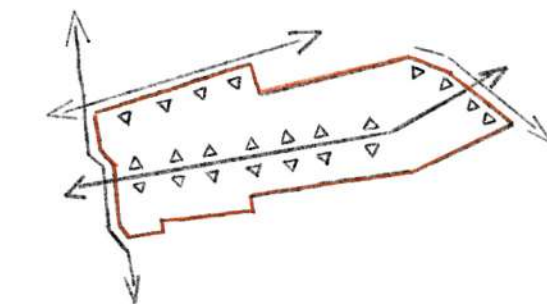
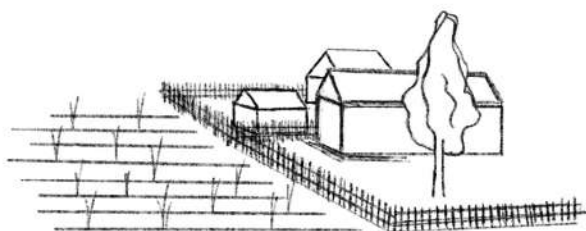
Srovnání výměry zástavby dle územního plánu, a upravené navrhované zástavby. Dle navržené zástavby územním plánem přibylo 31 % zastavitelných ploch. Součástí nového návrhu krajinné koncepce pro obec přibylo pouze 19% zástavby. Nový návrh zredukoval zástavbu na rozdíl od návrhu v územním plánu o cca 55 %.

	výměra ha	příbytek ha	příbytek %
současná zástavba	55,96		
nová zástavba dle ÚP	80,54	24,58	31
úprava zástavby z ÚP	69,44	13,48	19

Tab.04: bilance navržené zástavby ve srovnání s návrhem územního plánu a současného stavu

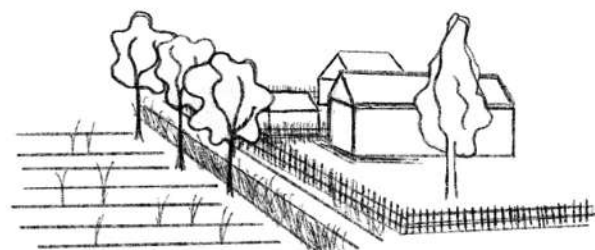
ROZHRANÍ ZÁSTAVBY A KRAJINY

Zástavba v některých částech navazuje přímo na ornou půdu, která se zpracovává téměř až k oplocení. Jako řešení rozhraní zástavby a krajiny navrhuji dělící prvky jako, záhumení cestu lemovanou ovocnými stromy, pás sadů nebo plochy s trvalými travními porosty.



Obr.184: schémata rozdělení jednotlivých ploch pro zástavbu uliční sítě

Obr.185: schémata řešení rozhraní zástavby a krajiny



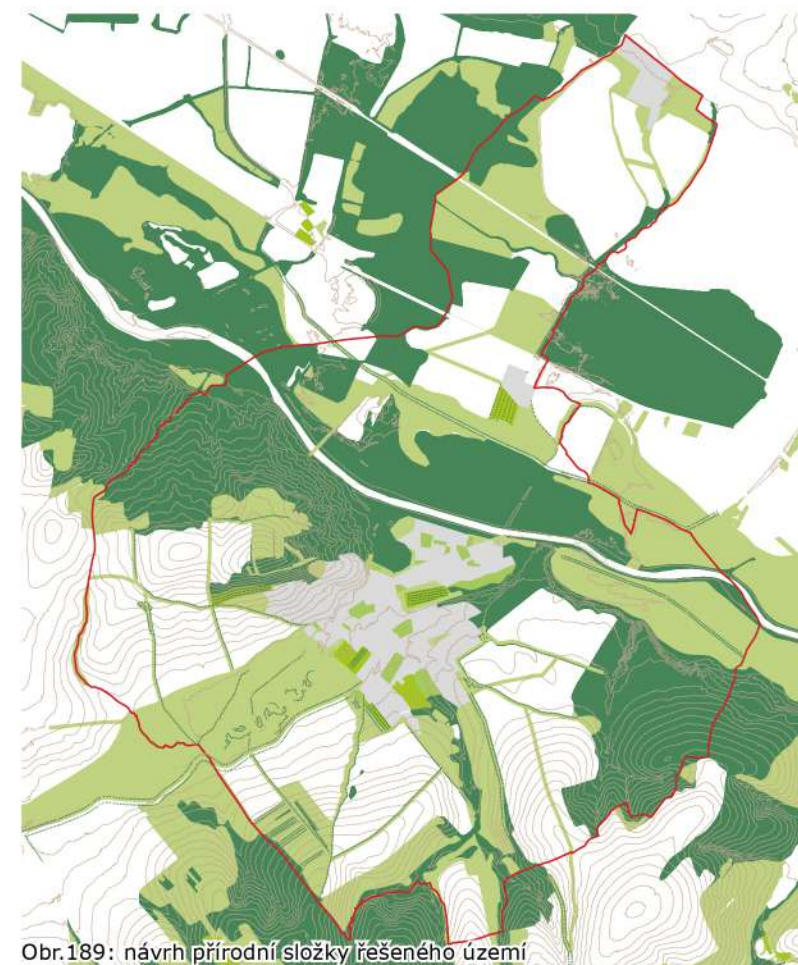
Obr.186: vizualizace řešení rozhraní zástavby a krajiny



Obr.187: vizualizace remízku v poli



Obr.188: stávající stav přírodní složky řešeného území



Obr.189: návrh přírodní složky řešeného území

Příroda - stávající stav

V současnosti přírodní složka na území obce zaujímá cca 34% procent plochy. Skládá se z lesní plochy, ploch trvalých travních porostů, sadů a zahrádek. Většina mimo lesních ploch přírodního charakteru se nachází v blízkosti vodních toků a okolo obce. Stále se však v i blízkosti vodních toků hospodářsky intenzivně zemědělsky. Jedná se v tomto případě o tok Juhyně, který je chráněn pouze stromovou vegetací v pásu nejširěji 50 m.

Příroda - návrh

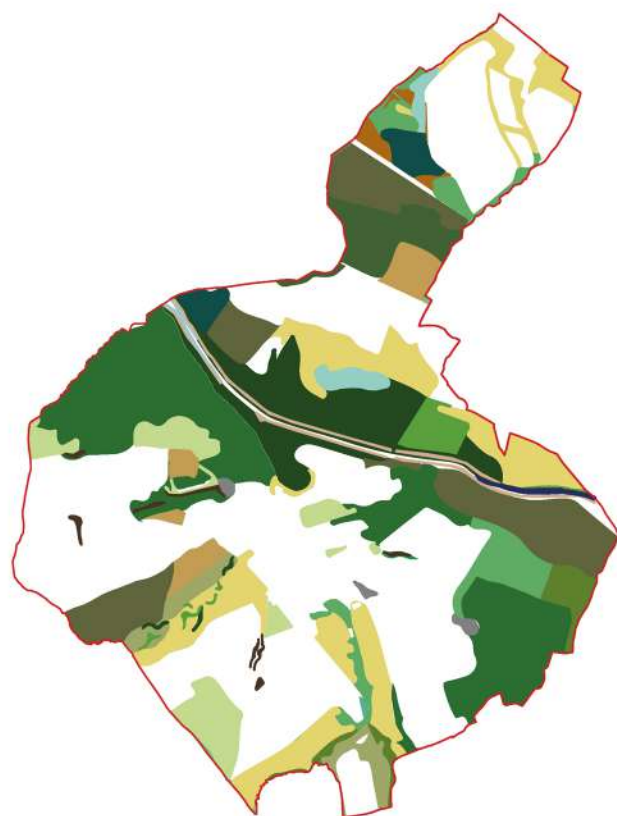
V návrhu byla vegetační složka viditelně navýšena. Veškerá orná půda v říční nivě je nahrazena trvalými travními porosty. Kolem revitalizovaného toku Juhyně, který bude navrácen do meandrujícího stavu budou vysázena společenstva tvrdých a měkkých luhů. I když jsou některé plochy v obci, které slouží, jako zahrady nahrazeny novou zástavbou, budou vytvořeny nové zahradní plochy a plochy sadů kolem zastavěné části obce v záhumení. Obnoven bude i částečně sad, který pokrýval v historii celý vrchol kopce Choryňská stráž. Návrhem je přírodní plocha navýšena na 50% z celkové plochy katastrálního území obce.

Návrh skladby přirozených biotopů na území obce je zpracován na základě arcgis aplikace Mapování biotopů České republiky a Katalogu biotopů české republiky. V rámci této návrhové kapitoly byl nejprve zpracován současný stav, pomocí kterého jsem zpracovala, jaké typy biotopů se na území nacházejí a poté jsem tyto společenstva zakomponovala do nově vzniklých oblastí. Například na nových trvale travních porostech bude podporována stejná vegetace, jaká se nachází na trvale travních porostech jinde v obci i dnes. Stejným způsobem je přístupováno k navrhované podporované vegetaci v oblastech nově vzniklých mokřadů. Zde bude také použita stejná vegetace, jako je nyní v biotopu současného chráněného Choryňského mokřadu.

LESY Lužní lesy

■ Údolní jasanovo-olšové luhy
Porosty jsou tvořené dominantní olší lepkavou (*Alnus glutinosa*) nebo jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*) s příměsí dalších listnáčů. Nachází se podél vodních toků s výjimkou širokých úvalů velkých nížinných řek, nejsušších nížin a pahorkatin a nejvyšších horských poloh. Porůstají nivy potoků a středních toků řek nebo svahová lesní prameniště s protékající vodou a podmáčenou rozbahněnou půdou. Tyto luhy jsou ohroženy zanášením splavovanou půdou z polí.
Dřeviny: *Fraxinus excelsior* – jasan ztepilý, *Alnus glutinosa* – olše lepkavá, *Prunus padus* subsp. *padus* – střešmcha obecná pravá, *Salix fragilis* – vrba křehká, *Sambucus nigra* – bez černý, ...
Byliny: *Aegopodium podagraria* – bršlice kozí noha, *Allium ursinum* – česnek medvědí, *Anemone nemorosa* – sasanka hajní, *Carex sylvatica* – ostřice lesní, *Carex brizoides* – ostřice třeslicovitá, *Caltha palustris* – blatouch bahenní, *Impatiens noli-tangere* – netýkavka nedůtklivá, *Lamium maculatum* – hluchavka skvrnitá, ... (271,272)

■ Tvrdé luhy nížinných řek
Třípatrové jilmové a topolové doubravy a jaseňiny s dominancí dubu letního (*Quercus robur*), jasanu ztepilého (*Fraxinus excelsior*) a jilmů (*Ulmus laevis* a *U. minor*). Nachází se v říčních úvalech a nížinných pánvích v teplých oblastech. Půdy jsou zpravidla těžší, až jílovité bohaté živinami a pravidelně nebo občas zaplavované. Tvrdé luhy jsou ohroženy narušováním vodního režimu krajiny, zejména regulacemi toků a odvodňováním pozemků, které jsou doprovázeny poklesem hladiny podzemní vody a omezením pravidelných záplav.
Dřeviny: *Acer campestre* – javor babyka, *Alnus glutinosa* – olše lepkavá, *Carpinus betulus* –



Obr.190: mapa - návrh rozložení biotopů řešeného území

habr obecný, *Quercus robur* – dub letní, ...
Byliny: *Leucjum vernum* – bledule jarní, *Aegopodium podagraria* – bršlice kozí noha, *Ajuga reptans* – zběhovec plazivý, *Corydalis cava* – dymnivka dutá, ... (273,274)

■ Měkké luhy nížinných řek
Světlé přirozené porosty tvořené dominantní vrbou bílou (*Salix alba*), místy s příměsí vrby křehké (*S. fragilis*) nebo topolu černého (*Populus nigra*). Nachází se v širokých nivách nížinných řek, podél břehů řek a slepých říčních ramen. Jsou u nás vzácnější, než tvrdé luhy.
Dřeviny: *Populus nigra* – topol černý, *Rubus caesius* – ostružiník ježiník, *Salix alba* – vrba bílá, *Salix fragilis* – vrba křehká, ...
Byliny: *Alliaria petiolata* – česnáček lékařský, *Caltha palustris* – blatouch bahenní, *Calystegia sepium* – opletník plotní, *Humulus lupulus* – chmel otáčivý, *Iris pseudacorus* – kosatec žlutý, ... (276,277)

Dubohabřiny

■ Karpatské dubohabřiny
Lesy s převahou habru obecného (*Carpinus betulus*) nebo dubu zimního (*Quercus petraea* agg.) a místy s příměsí buku lesního (*Fagus sylvatica*). Nachází se na svazích i rovinnách na těžších půdách. Největším nebezpečím pro karpatské dubohabřiny je převod na kultury smrku a jiných jehličnanů.

Dřeviny: *Acer campestre* – javor babyka, *Carpinus betulus* – habr obecný, *Cornus sanguinea* – svída krvavá, *Corylus avellana* – líska obecná, *Crataegus laevigata* – hloh obecný, ...
Byliny: *Bromus benekenii* – sveřep Benekenův, *Campanula persicifolia* – zvonek broskvolistý, *Dactylis polygama* – srha hajní, *Galium odoratum* – svízel vonný, *Lilium martagon* – lilie zlatohlavá, ... (286,287)

■ Panonské dubohabřiny
Lesy s převahou habru obecného (*Carpinus betulus*), dubu zimního a letního (*Quercus petraea* agg. a *Q. robur*) a poměrně častou příměsí javoru babyky (*Acer campestre*). Jsou rozšířené na hlubších živinami bohatších půdách. Panonské dubohabřiny jsou ohroženy zejména převodem na jehličnaté kultury a šířením trnovníku akátu.
Dřeviny: *Acer campestre* – javor babyka, *Carpinus betulus* – habr obecný, *Euonymus verrucosa* – brslen bradavičnatý, *Ligustrum vulgare* – ptačí zob obecný, ...
Byliny: *Allium ursinum* – česnek medvěd, *Anemone nemorosa* – sasanka hajní, *Carex pilosa* – ostřice chlupatá, *Origanum vulgare* – dobromysl obecná, *Trifolium alpestre* – jetel alpský, ...

Bučiny

■ Květnaté bučiny
Listnaté lesy s převládajícím bukem lesním (*Fagus sylvatica*), který může být doprovázen příměsí listnáčů (*Acer platanoides*, *A. pseudo-platanus*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Quercus petraea*).
Dřeviny: *Abies alba* – jedle bělokorá, *Acer pseudoplatanus* – javor klen, *Daphne mezereum* – lýkovec jedovatý, *Fagus sylvatica* – buk lesní, *Tilia cordata* – lípa malolistá, *Tilia platyphyllos* – lípa velkolistá.
Byliny: *Anthriscus nitida* – kerblík lesklý, *Asarum europaeum* – kopytník evropský, *Lathyrus vernus* – hrachor jarní, *Dryopteris dilatata* – kapraď rozložená, *Geranium robertianum* – karkost smrdutý, ...

KŘOVINY

■ Mokřadní vrbiny
Světlé, zpravidla mezernaté keřové vrbiny s dominancí vrb *Salix aurita*. Obývají terénní sníženiny s podzemní vodou dlouhodobě stagnující u povrchu půdy nebo nad ním, litorály rybníků, lesní mokřady a opuštěné vlhké louky.
Dřeviny: *Betula pubescens* – bříza pýřitá, *Salix aurita* – vrba ušatá, *Salix cinerea* – vrba popelavá, ...
Byliny: *Calamagrostis canescens* – třtina šedavá, *Caltha palustris* – blatouch bahenní, *Carex acuta* – ostřice štíhlá, ... (252)

■ Vrbové křoviny hlinitých a písčitých náplavů

Keřové vrbiny vytvářejí na březích a šterkových náplavech toků více nebo méně uzavřené porosty dosahující výšky 2–5(–10) m. Vrbové křoviny se vyskytují na nízko položených březích i náplavech v korytě neregulovaných potoků a řek.
Dřeviny: *Salix fragilis* – vrba křehká, *Salix purpurea* – vrba nachová, a další vrbiny.
Byliny: *Aegopodium podagraria* – bršlice kozí noha, *Angelica sylvestris* – děhel lesní, *Chaerophyllum hirsutum* – krablice chlupatá, *Elymus caninus* – pýrovník psí.

■ Vysoké mezofilní a xerofilní křoviny
Husté, nezřídka trnité křoviny, vysoké zpravidla 2–5 m. Obrůstají čerstvě vlhké až suché půdy na různých podkladech na rovinách i svazích šech orientací od nížin do podhorského stupně.
Dřeviny: *Acer campestre* – javor babyka, *Berberis vulgaris* – dřišťal obecný, *Sorbus torminalis* – jeřáb břek, *Ulmus minor* – jilm habrolistý, *Viburnum lantana* – kalina tušalaj
Byliny: *Geum urbanum* – kuklík městský, *Hylothelephium telephium* agg. – rozchodník nachový, *Origanum vulgare* – dobromysl obecná, ...

SEKUNDÁRNÍ TRÁVNÍKY A VŘESOVISŤE Louky a pastviny

■ Mezofilní ovsíkové louky
Louky nížin a pahorkatin s dominantním ovsíkem vyvýšeným (*Arrhenatherum elatius*). Tyto louky se vyskytují na vyšších stupních aluviálních teras a na svazích, nejčastěji v blízkosti sídel.
Byliny: *Agrostis capillaris* – psineček obecný, *Alchemilla micans* – kontryhel třpytivý, *Daucus carota* – mrkev obecná, *Festuca pratensis* – kostřava luční, *Lathyrus pratensis* – hrachor luční, *Leucanthemum vulgare* agg. – kopretina bílá, *Plantago media* – jitrocel prostřední, *Poa pratensis* s. l. – lipnice luční, ...

■ Vlhké pcháčkové louky
Vlhké až mokré, hustě zapojené louky s dominantními travinami. Vlhké pcháčkové louky rostou na podmáčených glejových půdách v údolích potoků, menších řek a na prameništích od nížin do hor.
Byliny: *Agrostis canina* – psineček psí, *Alchemilla glabra* – kontryhel lysý, *Carex brizoides* – ostřice třeslicovitá, *Poa trivialis* – lipnice obecná, *Lathyrus pratensis* – hrachor luční, *Vicia cracca* – vikev ptačí, *Viola palustris* – violka bahenní, ...

■ Střídavě vlhké bezkolencové louky
Středně vysoké, zapojené luční porosty s převládajícími travinami. Obývají obhospodařované, střídavě vlhké nehnojené louky na oglejených půdách s kolísající vlhkostí.

Byliny: *Briza media* – třeslice prostřední, *Carex flacca* – ostřice chabá, *Ranunculus auricomus* agg. – pryskyřník zlatožlutý, *Salix rosmarinifolia* – vrba rozmarýnolistá, *Vicia cracca* – vikev ptačí, *Viola canina* – violka psí, ...

■ Pcháčové pastviny

Poháňkové pastviny tvoří většinou nízké, ale zapojené porosty s dominancí trav. Nejvýznamnějšími faktory jsou selektivní spásání rostlin, odstraňování rostlinné biomasy průběžně během celého vegetačního období, narušování vegetace sešlapem a pravidelné hnojení.

Byliny: *Achillea millefolium* – řebříček obecný, *Agrimonia eupatoria* – řepík lékařský, *Prunella vulgaris* – černohlávek obecný, *Ranunculus acris* subsp. *acris* – pryskyřník prudký pravý, *Senecio jacobaea* – starček přímětník, ...

■ Vlhká tužebníková lada

Zapojené porosty širokolistých vlhkomilných bylin vyššího vzrůstu. Často jde o monodominantní porosty tužebníku jilmového pravého. Rostou podél potoků, menších řek a na svahových prameništích od nížin do podhůří. Na jaře mohou být dočasně zaplavovány.

Byliny: *Aegopodium podagraria* – bršlice kozí noha, *Rumex acetosa* – šťovík kyselý, *Sanguisorba officinalis* – krvavec toten, *Geranium palustre* – kakost bahenní, *Iris sibirica* – kosatec sibiřský.

Suché trávníky

■ Širokolisté suché trávníky

Porůstají mírnější svahy, zpravidla orientované k jihu, ale v nejteplejších oblastech i k ostatním světovým stranám včetně severu. Porosty jsou ohrožovány hlavně neobhospodařováním pozemků.

Byliny: *Agrimonia eupatoria* – řepík lékařský, *Allium carinatum* – česnek kýlnatý, *Anacamptis pyramidalis* – rudohlávek jehlanovitý, *Anemone sylvestris* – sasanka lesní, *Anthericum ramosum* – bělozářka větevnatá, ...

MOKŘADY A POBŘEŽNÍ VEGETACE

Rákosiny a vegetace vysokých ostřic

■ Rákosiny eutrofních stojatých vod

Strukturně jednoduchá, obvykle jedno až dvouvrstevná vegetace s převahou mohutných bahenních travin.

Rákosiny eutrofních vod jsou ohroženy přímým ničením mokřadních stanovišť.

Byliny: *Equisetum fluviatile* – přeslička poříční, *Glyceria maxima* – zblochan vodní, *Iris pseudacorus* – kosatec žlutý, *Lemna gibba* – okřehek hrbatý, *Sparganium erectum* – zevar vzpřímený, *Spirodela polyrhiza* – závitka mnohokořená, ...

■ Říční rákosiny

Přirozeným stanovištěm říčních rákosin jsou písčité až štěrkovité, vzácněji hlinité pobřežní náplavy a lavice v neregulovaných úsecích toků. Říční rákosiny jsou ohroženy regulacemi toků, především napřimováním a prohlubováním říčních koryt a stavbou přehrad.

Byliny: *Lysimachia vulgaris* – vrbina obecná, *Lythrum salicaria* – kyprej vrbice, *Mentha aquatica* – máta vodní, *Scrophularia umbrosa* – krčíník křídlatý, *Solanum dulcamara* – lilek potměchuť, *Stellaria nemorum* – ptačinec hajní, ...

■ Vegetace vysokých ostřic

Vegetace vysokých ostřic je vázána především na pobřežní mělčiny a břehy rybníků, říční ramena a tůň v pokročilém stadiu sukcese, podmáčené terénní sníženiny na loukách, zaplavané říční nebo potoční nivy a okraje slatinišť a rašelinišť. Hlavními příčinami ohrožení tohoto biotopu jsou regulace vodních toků a s nimi spojená absence záplav, odvodňování bažin, ničení mrtvých ramen, aluviálních tůň a dalších mělkých mokřadů.

Byliny: *Carex buekii* – ostřice Buekova, *Carex cespitosa* – ostřice trsnatá, *Scutellaria galericulata* – šišák vroubkovaný, *Sium latifolium* – sevlák potoční, *Stellaria palustris* – ptačinec bahenní, *Teucrium scordium* – ožanka čpavá, *Thalictrum flavum* – žluťucha žlutá, *Veronica scutellata* – rozrazil štítkovitý, ...

Štěrkové říční náplavy

■ Štěrkové náplavy bez vegetace

Zahrnuje náplavy zcela neosídlené vegetací, ale také řídké porosty počátečních stadií sukcese bez výskytu druhů typických pro jiné biotopy. Jsou to náplavy v kontaktu s říčním tokem, zejména ostrůvky v korytech a vzácněji i postupující výspy meandrů dosud silněji neosídlené vegetací. Biotop se vyskytuje roztroušeně na řekách i potocích. Biotop ohrožují úpravy vodních toků způsobující změny v sedimentačním režimu, jako jsou regulace, protipovodňová opatření spojená s úpravou břehů a koryt toků, a také těžba štěrku.

Zpracováno dle Katalogu biotopů české republiky



Obr.191: Jasan Ztepilý (*Fraxinus excelsior*) zdroj: naturhelp.cz



Obr.195: Javor babyka (*Acer campestre*) zdroj: rjtreessandhedging.co.uk/



Obr.199: Vrba bílá (*Salix alba*) zdroj: www.hillier.co.uk/



Obr.192: Olše lepkavá (*Alnus glutinosa*) zdroj: cs.wikipedia.org/



Obr.196: Lípa malolistá (*Alnus glutinosa*) zdroj: www.kobieta.pl/



Obr.200: Bříza bělokora (*Betula pendula*) zdroj: en.wikipedia.org/



Obr.194: Vrba křehká (*Salix fragilis*) zdroj: cs.wikipedia.org/



Obr.197: Buk lesní (*Fagus sylvatica*) zdroj: estila.sk/



Obr.201: Střemcha obecná (*Prunus padus*) zdroj: rostliny-cs.com/



Obr.193: Topol černý (*Populus nigra*) zdroj: venditapianteonline.it/



Obr.198: Habr obecný (*Carpinus betulus*) zdroj: en.wikipedia.org/



Obr.202: Borovice lesní (*Pinus sylvestris*) zdroj: zahradavystaviste.cz/



Obr.203: Ptačí zob obecný (*Ligustrum vulgare*) zdroj: puvodnikere.cz/



Obr.207: Bledule jarní (*Leucojum vernum*) zdroj: magazinzahrada.cz/



Obr.211: Jitrocel prostřední (*Plantago media*) zdroj: plantanaturalis.com/



Obr.204: Hloh obecný (*Crataegus laevigata*) zdroj: puvodnikere.cz



Obr.208: Česnek medvědí (*Allium ursinum*) zdroj: cs.wikipedia.org/



Obr.212: Víkev ptačí (*Vicia cracca*) zdroj: biolib.cz/



Obr.205: Ostružiník ježiník (*Rubus caesius*) zdroj: biolib.cz/



Obr.209: Zběhovec plazivý (*Ajuga reptans*) zdroj: garten.cz/



Obr.213: Třtina šedavá (*Calamagrostis canescens*) zdroj: wikipedia.org/



Obr.206: Líska obecná (*Corylus avellana*) zdroj: naturhelp.cz/



Obr.210: Hrachor luční (*Lathyrus pratensis*) zdroj: blanokridlivpraze.cz/



Obr.214: Zevar vzpřímený (*Sparganium erectum*) zdroj: biolib.cz/

KVĚTNATÉ PÁSY

Krajina České Republiky je chudá na hmyz, drobné obratlovce, obojživelníky či ptáky z důvodu intenzivního zemědělství. V rámci obnovy krajiny obce jsou navrženy kvetoucí pásy, které jsou vysázeny podél cest, či okolo polí. Kvetoucí pásy by měly být druhově bohaté a obsahovat nejen kvetoucí byliny, ale i trávy. Druhová rozmanitost podpoří výskyt hmyzu v těchto oblastech a pomohou hlavně důležitým samotářským opylovačům, kteří mají v krajině nedostatek potravy.

Kromě různorodých bylin v květinových pásích důležitých pro hmyz zmíním například výsadbu slunečnice topinambur, která poskytuje srnám obecným vhodnou potravu. Srny jinak mohou spásat řepku olejnou, která pro ně není výživově vhodná. Dále zmíním výsadbu jetele, který nejen podporuje živiny v půdě, ale poskytuje i útočiště zajícům obecným. Zajíc obecný se v obci vyskytuje zřídka a výsadba jetelových pásů by mu poskytla útočiště i živiny.

BIOPÁSY

Podobné již výše zmiňované plodiny a byliny lze vysévat mezi ornou půdou také ve formě biopásů. Biopásy bývají širší než květnaté pásy nejméně 6 m, a zakládají se jak na okraji polí, tak uprostřed. Biopás lze zakládat buď trvale, nebo jednorůčně. Lze jej také zakládat každý rok znovu. Podobně, jako květnaté pásy podporují biopásy výskyt hmyzu, či ptáků v krajině.

Zpracováno dle webové stránky Živá půda [online]: ziva-puda.cz/ a boržury Biopásy vydané Ministerstvem zemědělství, 2016



Obr.219: vizualizace květnatých pásů kolem stezek



Obr.215: Jetel inkarnát (*Trifolium incarnatum*) zdroj: jaktak.cz/



Obr.216: Slunečnice topinambur (*Helianthus tuberosus*) zdroj: bylinkyprovsechny.cz/



Obr.217: Čekanka obecná (*Cichorium intybus*) zdroj: efa.cz/



Obr.218: Kopretina bílá (*Leucanthemum vulgare*) zdroj: naturfoto.cz/

ZEMĚDĚLSTVÍ

NEPRODUKČNÍ ORNÁ PŮDA ZMĚNĚNA NA TRVALÉ TRAVNÍ POROSTY

Orná půda je změněna na jiný způsob hospodaření z různých důvodů. V řešené obci je tomu převážně z důvodu toho, že se orná půda nachází v nivě řeky, ve které by se takto hospodařit vůbec nemělo. Tyto plochy jsou převedeny na trvalé travní porosty. Zatrávněním orné půdy se v těchto oblastech podpoří biodiverzita, půda bude chráněna před vodní erozí a samotné vodní toky budou chráněny před znečištěním, které vzniká zemědělským hospodařením v nivě toku.

Bohužel převedením orné půdy na trvalé travní porosty přichází vlastník o zisk z hospodaření. Travní porosty lze využít k produkci travní hmoty, nebo k chovu dobytka, který bude porosty spásat.

Zatrávňovat lze klasickou travní směsí ve volné krajině nebo druhově bohatou či regionální travní směsí. Při péči o trávníky je nutno kosit 1-2 ročně při výšce cca 30 cm na výšku 10 cm.

Některé travní porosty mohou být využívány jako pastviny. Pastviny jsou pro krajinu důležité. Dobytek, který spásal krajinu zabraňoval jejímu zarůstání již v minulosti. Dnes je pasení dobytka vhodné také pro podporu diverzity krajiny. Dobytek svou vahou a chůzí narušuje zeminu. Narušením půdy vznikají drobné tůňky, ve kterých žije hmyz a obojživelníci. Je vhodné ale dobytek občas přesouvat, měnit stanoviště a dopřát tak travinám odpočinek, během kterého mohou růst a množit se.

FRAGMENTACE KRAJINY A REGULACE VELIKOSTI BLOKŮ ORNÉ PŮDY

Na území obce se nachází velká část bloků orné půdy kde jednotlivé půdní bloky měří více než 30 ha, bez jakéhokoli přerušení. Velké půdní bloky



Obr.221:Příklad rozdělení orné půdy cestou s druhově pestrou výsadbou



Obr.220:Příklad remízku vlevo na obrázku a biopásky na pravé straně z Ekofarmy Petra Marady zdroj: adaptterraawards.cz/

jsou ohroženy větrnou i vodní erozí. Zároveň je krajina biodiverzitně chudá a živočichové se nemají kde ukrýt. Je na místě předělovat půdní bloky a zmenšit tak jednotlivou plochu orné půdy a pomocí těchto dělicích prostředků také poskytnout útočiště ptákům, hmyzu, či obratlovcům. K dělení půdních bloků navrhuji tyto prostředky: První složkou fragmentací krajiny jsou zejména polní cesty, ať už obnovou historických, nebo navržením zcela nových. Kolem cest pak vzniknou různé biopásky, nebo květnaté pásy, již výše zmíněné. Dalším prvkem může být obnova cesty se stromořadím, či alejí. Kromě cest doprovázených zelení je vhodné v krajině vysazovat meze a remízky, které jsou porostlé nejen bylinami ale i dřevinami. Tato opatření na orné půdě nejen poskytují útočiště živočichům, ale pomáhají také zachytávat vodu stékající z okolních kopců po odhalených lánách polí a pomáhají vodu zadržet, tak aby mohla vsáknout do půdy.

PĚSTOVÁNÍ MEZIPLODIN

Na zemědělské půdě je v dobách, kdy se na nich nic nepěstuje vhodné vysazovat meziplodiny. V Choryni je často vidět odkryté půdy, které jsou vystaveny žaru slunce, nebo je při příválových deštích ohrožuje vodní eroze. Pěstováním meziplodin v době, kdy je půda nevyužívána zemědělsky se zajistí ochrana půdy, a zároveň plodiny umožní půdě doplnit živiny, nebo zmírnit následky předchozího hospodaření, v závislosti na použitých plodinách. Vhodné plodiny pro použití, jako zelené hnojení.

Ředkev olejná svým hlubokým kořenem nakypřuje udusanou zeminu, a zároveň z hloubky vytahuje dusík, do mělkých vrstev, ve kterých později koření pěstované plodiny.

Bobovité plodiny, jako vikev setá, nebo jetel nachový mají bohatý kořenový systém, který podporuje rozvoj pro půdu prospěšných bakterií. Je to důležitá biomasa pro půdu, která zároveň zemině dodává dusík. Přes zimu lze půdu zakrýt žitem trsnatým, to lze po sklizni použít i jako krmivo.



subsp. napus) zdroj: fotografie 2023 Obr.224:Žito trsnaté (Secale cereale



Obr.222:Ředkev olejná (Fagopyrum sagittatum) zdroj: wikipedia.org/



Obr.223:Brukev řepka(Brassica napus

var. multicaule)zdroj: wikipedia.org/

SADY

Mimo trvalé travní porosty nahradily některou ornou půdu sady.

Je obnoven historický sad, který se nacházel na vrcholku kopce Choryňská stráž, dále je potom revitalizován sad v prostřední části obce. Kromě těchto sadů, které již v obci existovaly vznikly nové sady v blízkosti sídla převážně za zástavbou, jako přechod do krajiny. Obnoven je i sad v oblasti pod Braneckou cestou.

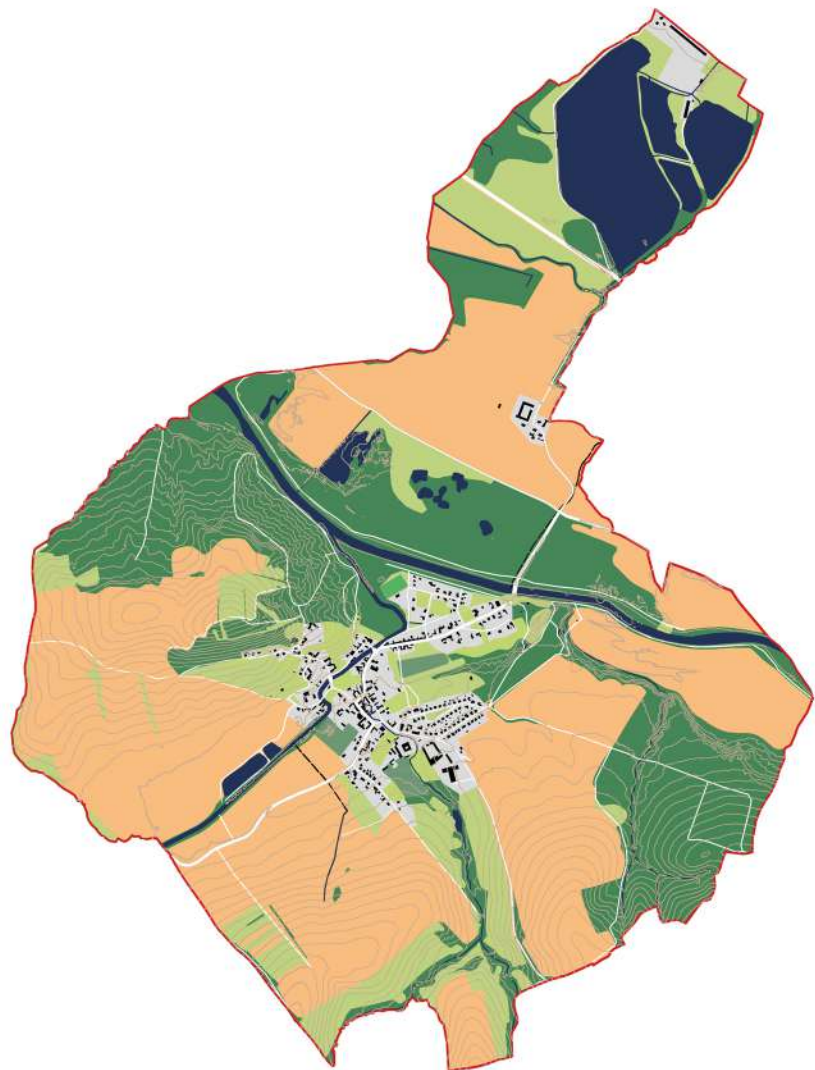


Obr.225:vizualizace záhumenní cesty se sady za zástavbou



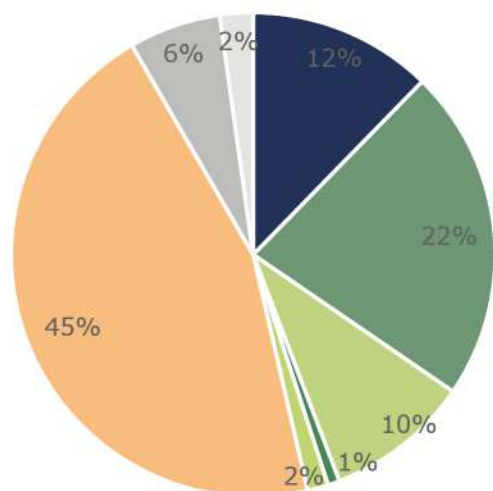
BILANCE ZMĚN V ÚZEMÍ

SOUČASNÝ STAV



Největší plochu katastrálního území zaujímal orná půda. To lze vidět i na mapě. O polovinu méně tvořily lesní porosty. Stejnou plochu lesních porostů dělí vodní plochy a trvalé travní porosty. Zastavěná plocha obce činí 55 ha. Velká orná plocha zapříčiňuje nižší biodiverzitu území, půdní bloky jsou rozsáhlé bez jakéhokoli přerušení. Trvalé travní porosty se nacházejí pouze v okolí potoka Patevníka a zastavěné části. Bohatě biodiverzité území je v severní oblasti v podobě mokřadů u Velkého Choryňského rybníka.

Obr.227: současný stav využití území pro bilance
zdroj: openstreetmap.org, následně upraveno

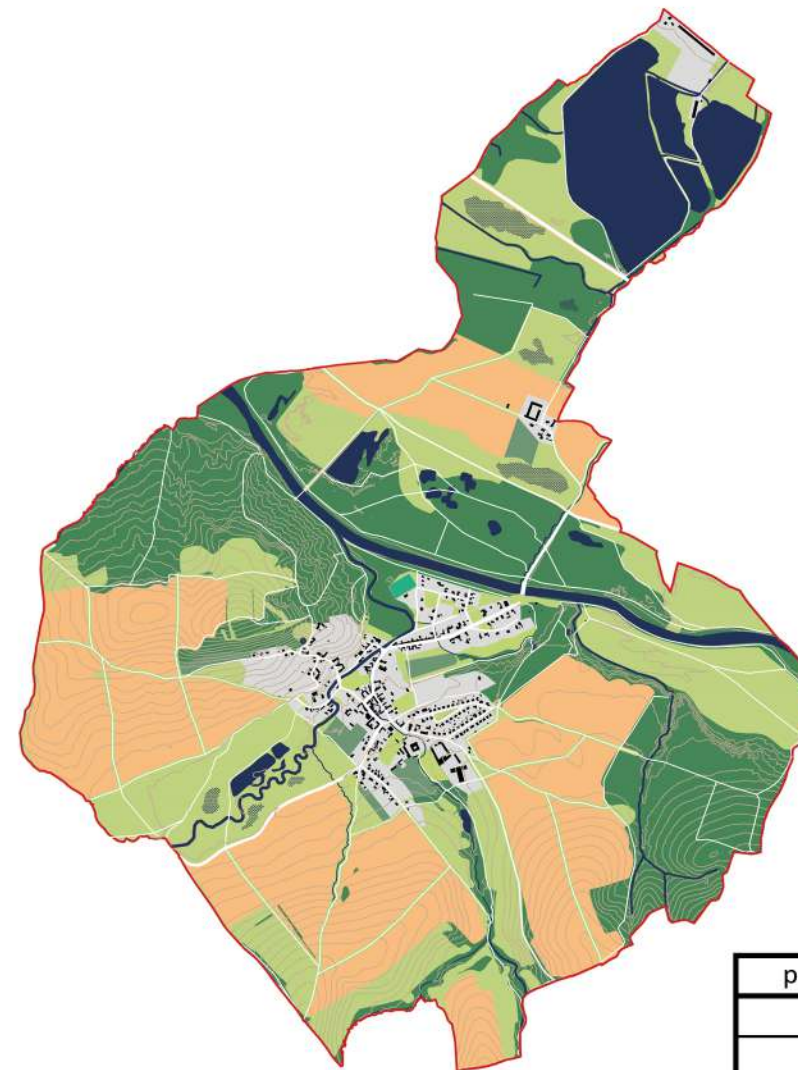


Graf 04: současně využití území - bilance

druhy pozemků	výměra před (ha)
vodní plocha	112,11
lesní plochy	202,63
trvalý travní porost	87,98
ovocné sady	7,17
zahrádky	12,71
orná půda	412,16
zastavěná plocha	55,96
komunikace a ostatní plochy	20,21
celková výměra	910,93

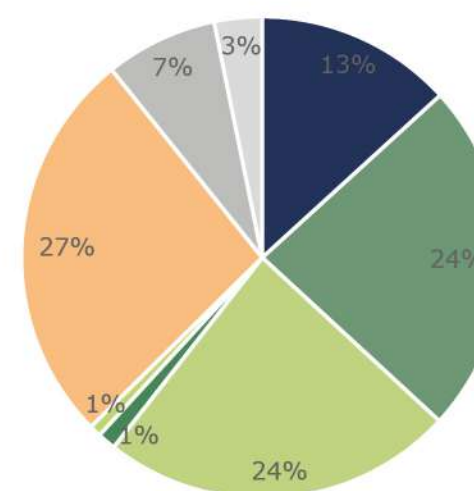
Tab.05: současně využití území - bilance

NAVRHOVANÝ STAV



V rámci návrhu byla snížena plocha orné půdy téměř na polovinu o 69%. Ornou půdu nahradily trvalé travní porosty v nivách řeky Juhyně a řeky Bečvy. S tím dochází k nárůstu celkové plochy trvalých travních porostů o 59%. Dále byly polní lány předěleny cestami, remízkami a mezemi. Plochy zahrad v obci nahradila nová zástavba. S návrhem narůstá nejen plocha zástavby, ale i vodní plochy nebo plochy komunikací.

Obr.228: návrh využití území pro bilance
zdroj: openstreetmap.org, následně upraveno



Graf 05: návrh využití území - bilance

procentuální úbytek nebo příbytek ploch	
vodní plocha	přibylo 7%
lesní plochy	přibylo 5,8%
trvalý travní porost	přibylo 59%
ovocné sady	přibylo 36%
zahrádky	ubylo 76%
orná půda	ubylo 69%
zastavěná plocha	přibylo 18,5%
komunikace a ostatní plochy	přibylo 31%

Tab.06: příbytky/úbytky ploch využití území

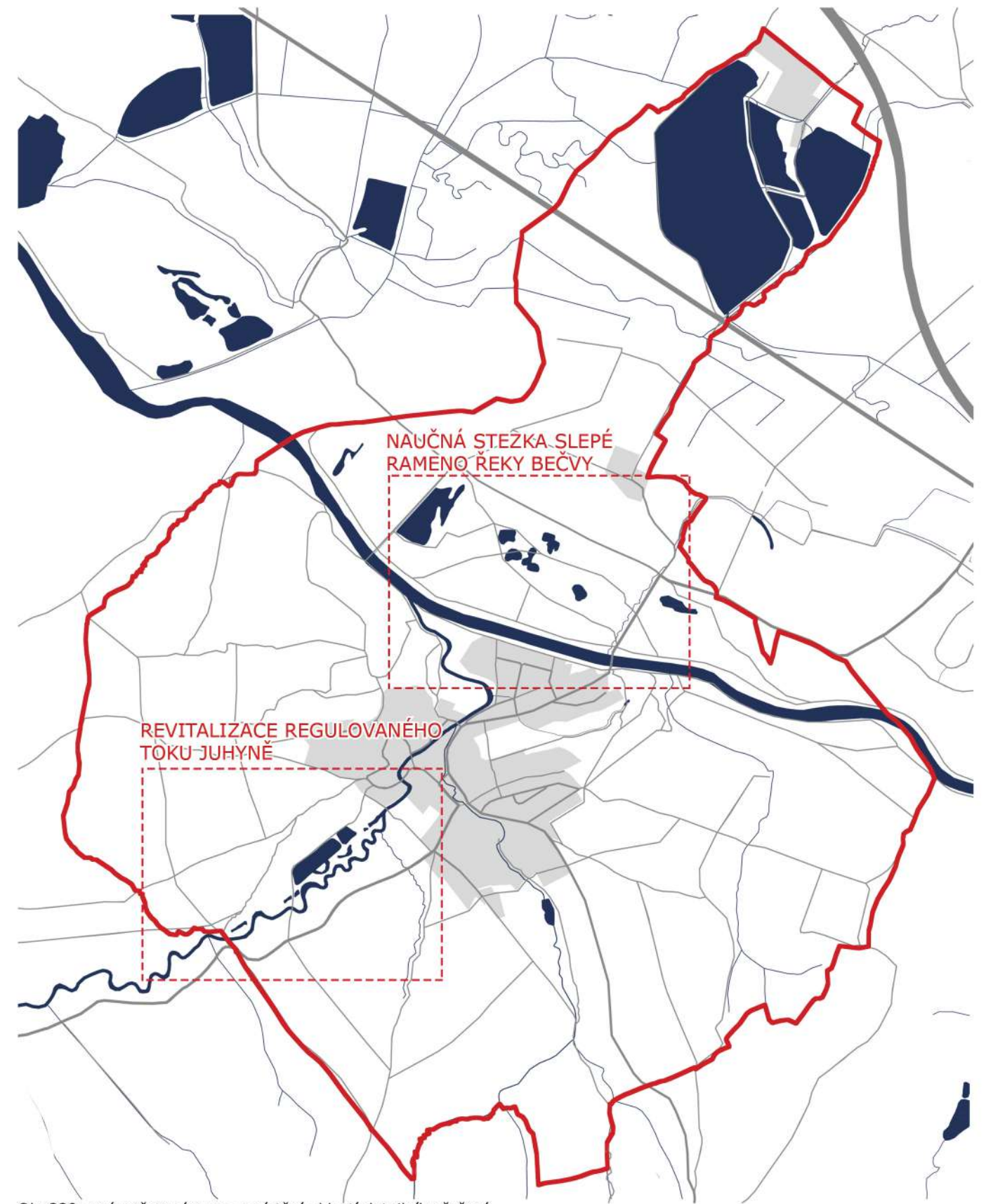
druhy pozemků	výměra po (ha)
vodní plocha	120,56
lesní plochy	215,21
trvalý travní porost	216,14
ovocné sady	11,21
zahrádky	7,21
orná půda	242,61
zastavěná plocha	68,67
komunikace a ostatní plochy	29,32
celková výměra	910,93

Tab.07: návrh využití území - bilance

VYBRANÉ DETAILNÍ ČÁSTI NÁVRHU



Obr.229: vizualizace naučné stezky



Obr.230: znázorňovací mapa umístění oblastí detailního řešení

0 100 500 1000



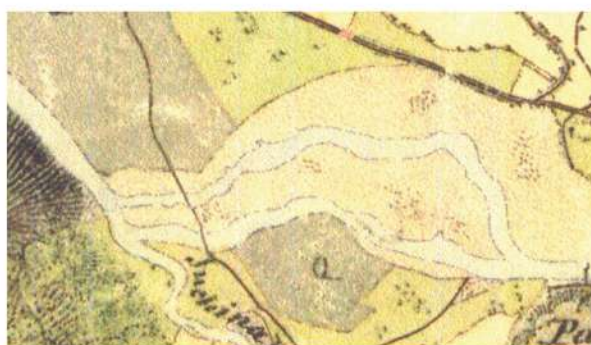
NAUČNÁ STEZKA SLEPÉ RAMENO ŘEKY BEČVY



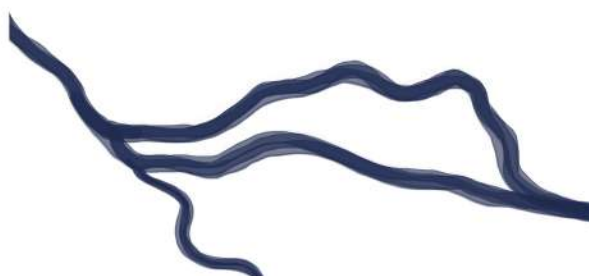
Obr.231: detail slepého ramene řeky Bečvy - Povinné císařské otisky stabilního katastru z roku 1834



Obr.235: zobrazení původního slepého ramene v současném leteckém snímku



Obr.232: detail slepého ramene řeky Bečvy - II. vojenské mapování - Františkovo 1836-1852, měřítko 1: 28 800



Obr.236: historické koryto řeky Bečvy se slepým ramenem



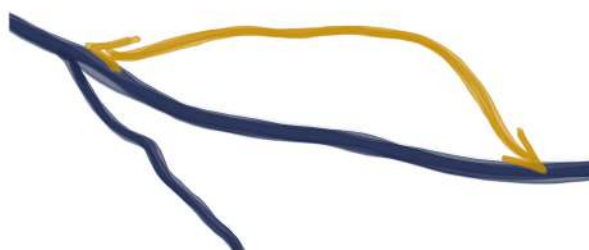
Obr.233: detail slepého ramene řeky Bečvy - III. vojenské mapování - Františko-josefské 1876-1878 (Morava a Slezsko), měřítko 1:25000



Obr.237: současná podoba koryta řeky Bečvy s přítokem Juhyně



Obr.234: detail oblasti, kde se nacházelo slepé rameno z pohledu dnešního leteckého snímku



Obr.238: koncept naučné stezky řeky Bečvy, která vede ve stopách slepého ramene řeky Bečvy

Bečva měla v průběhu minulosti mnoho podob. Na začátku 19. století je viditelné slepé rameno toku. A ke konci toho století má spíš charakter divočího toku. Některé změny, které při porovnání map můžeme spatřit mohou být způsobeny rozličným měřítkem zobrazení a zdatností kartografa. Co je však jisté je to, že na přelomu 19. a 20. století byl tok napřímen a ztratil všechny své minulé větve.

Větví se řeka Bečva a zejména její dominantní slepé rameno, které je nejlépe vidět na císařských otiscích stabilního katastru mi bylo inspirací k vytvoření stezky skrze vlhké mokřadní oblasti, které se dnes nachází na místě bývalé divočího řeky.

Zamýšlená stezka je již 3. naučnou stezkou v obci a bude doplňovat již stávající témata, kterým se stezky věnují. První stávající naučná stezka se věnuje obci, jako takové a popisuje její historii i současnost. Naučná stezka Choryňská

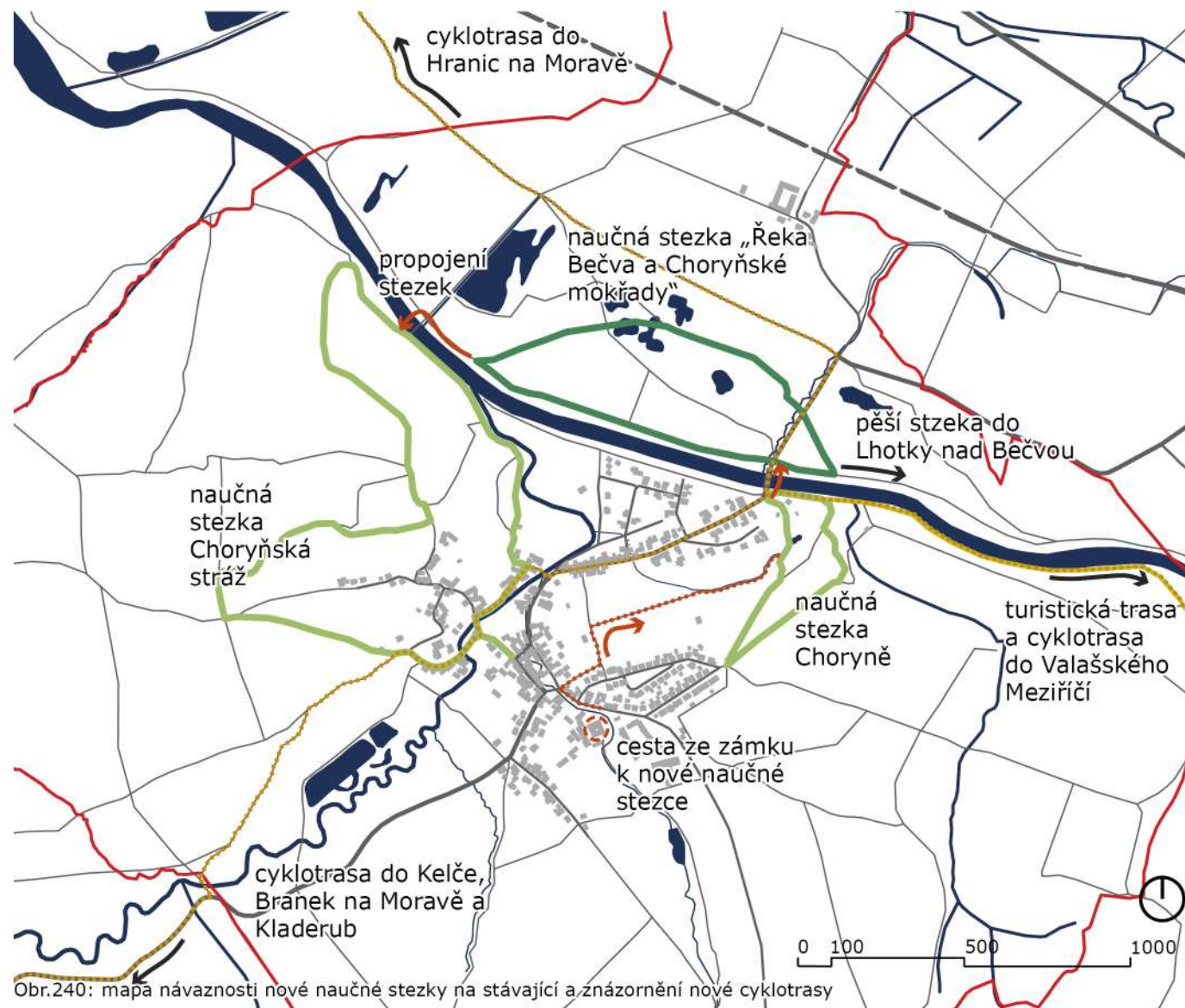
stráž popisuje přírodní složku obce, a věnuje se převážně krajině kolem stráže.

Třetí navrhovaná naučná stezka nese název Naučná stezka řeka Bečva a pojednává o historii i současnosti vodní krajiny v obci. Naučná stezka zahrnuje také téma mokřadní krajiny, kterou je Choryně významná, a které se budou procházet. Naučná stezka má návštěvníkům připomínat důležitost říční krajiny a navíc i připomínat ekologickou katastrofu, která řeku Bečvu přímo v obci zasáhla v roce 2020.

Vzhledem k tomu, že stezka prochází mokřady, které jsou v této oblasti připomínkou toho, že se zde nacházel tok, bude z velké části stezkou možné procházet po dřevěné lávce. Dřevěná lávka umožní prostupnost tohoto území a zároveň ochrání rostlinná společenstva a živočichy vyskytující se v mokřadech.















Obr.239: vizualizace části naučné stezky vedené po povalovém chodníku



Obr.240: mapa návaznosti nové naučné stezky na stávající a znázornění nové cyklotrasy

Jak jsem již zmínila, Naučná stezka řeka Bečva bude doplňovat stávající naučné stezky v území. Schéma prostupnosti vyobrazuje, kde je stezka v rámci zástavby a okolí přesně vedena. Schéma zobrazuje, kudy se ke stezce dostaneme ze zámku nejvhodnější cestou v rámci zelené infrastruktury obce a kromě toho i návaznost na stávající naučné stezky.

Kromě naučných stezek obcí probíhá cyklotrasa, která je odkloněna z hlavní silnice a vedena po polní cestě, kolem rybníku a dále na místo toho aby vedla do Lhotky nad Bečvou, kde je trasa v současné době vedena také po silnici pro motorová vozidla bude cyklotrasa vedena po polní cestě podél řeky Bečvy. Po stejné trase podél řeky Bečvy je i navržena žlutá turistická trasa, která navazuje na turistické trasy u soutoku Rožnovské a Vsetínské Bečvy ve Valašském Meziříčí. Žlutou barvou jsou označovány turistické trasy, které jsou krátké a mají za úkol spojovat další turistické trasy. Tato žlutá trasa tedy spojuje naučné stezky ve Valašském Meziříčí s naučnými stezkami obce Choryně.

-  zástavba
-  vodní plochy
-  vodní toky
-  hranice katastru
-  cesty/stezky
-  stávající naučné stezky
-  nová naučná stezka
-  turistická trasa do Valašského Meziříčí
-  cyklotrasy
-  směrování tras do okolních obcí
-  propojení naučných stezek
-  centrum obce (zámek)



Obr.241: vizualizace naučné stezky s odpočívadlem

**DETAILNÍ SITUACE NAUČNÁ STEZKA
SLEPÉ RAMENO ŘEKY BEČVY**

LEGENDA

-  říční niva
-  silnice, pěšiny, stezky, cesty
-  katastrální mapa
-  vrstevnice po 2 m
-  vodní toky
-  povalová cesta / lávka
-  cyklotrasy
-  současné naučné stezky
-  navrhované naučné stezky
-  aleje/stromořadí
-  vodní plochy
-  lesní plochy
-  trvalé travní porosty
-  vlhké louky
-  orná půda
-  ovocné sady
-  remízky/meze
-  doprovodná zeleň podél cest
-  zahrádky
-  zastavěná část
-  stavby
-  bod zastavení

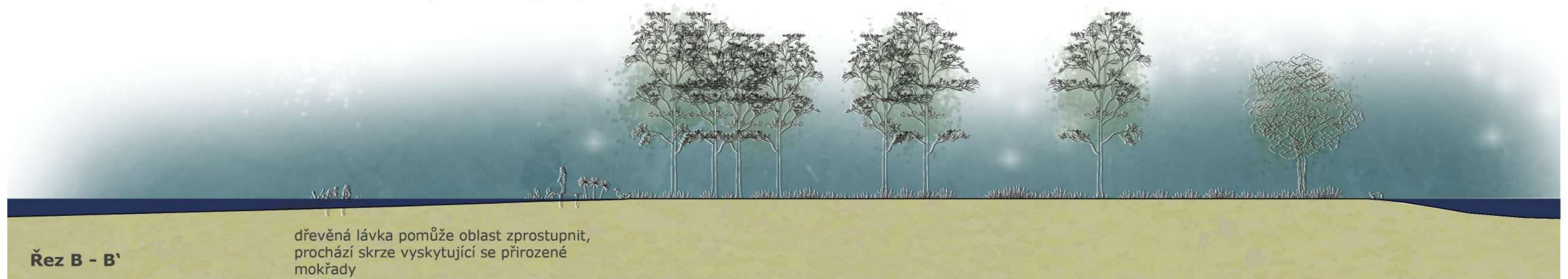


Obr.242; situace naučná stezka Slepé rameno řeky Bečvy

ŘEZY OBLASTÍ S NAUČNOU STEZKOU SLEPÉ RAMENO ŘEKY BEČVY

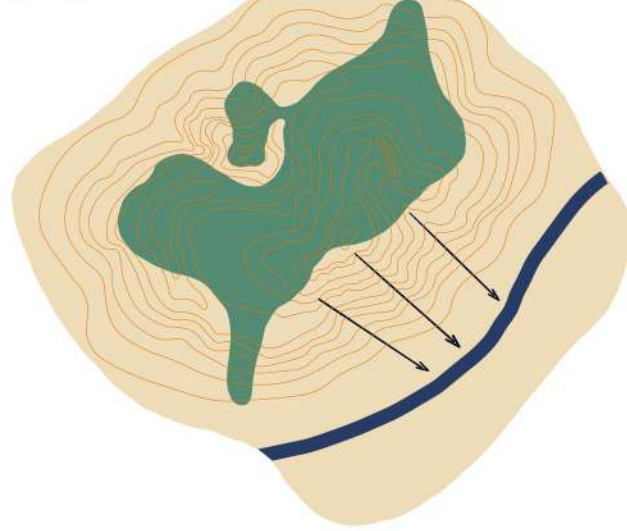


na mnoha místech je naučná stezka vedena po dřevěné lávce, dřevěná lávka spolu s trasou naučné stezky kopíruje slepé rameno řeky Bečvy

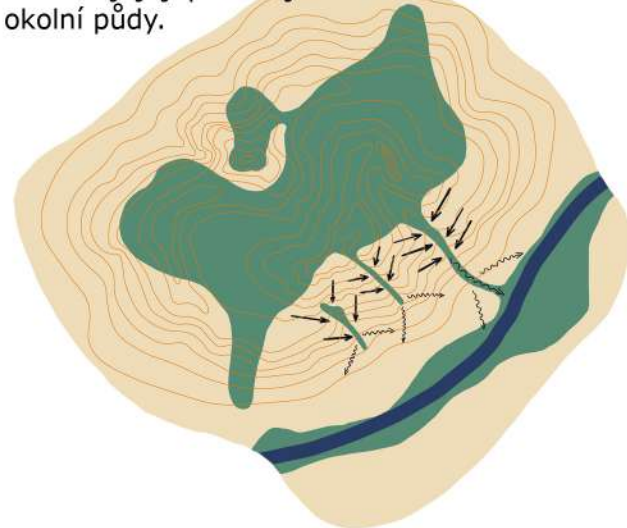


REVITALIZACE REGULOVANÉHO TOKU JUHYNĚ

Velké lány polí, bez mezí a remízků způsobují rychlý odtok vody do nejbližšího vodního toku.



Údolnice porostlé vegetací zadržují vodu a umožňují její pomalejší stékání a zasakování do okolní půdy.



Napřímené toky odvádí vodu rychle z území. Voda se nemá kde usadit a při přívalových deštích vznikají záplavy.



Při dešti se voda z polí odplavuje do řek v údolí. Většině polí s velkými lány dnes chybí místa, kde by se voda tekoucí z kopců zastavila. Voda se sbíhá v údolnicích, kde se nashromáždí a v širším toku stéká dolů do řek, kde řeku zanáší půdními částicemi. Nejen, že se zanáší řeka, ale vzniká takto i eroze na polích.

Řešením může být nejen zadržování vody v zatravněných pásech, mezích, či remízciích následujícím vrstevnic, ale i zakomponováním vegetace do údolnic. Voda sbíhající se v údolnicích se tak ve vegetaci zadrží a rozplyne se volně v zemědělské půdě. Tím se zabrání vzniku většího toku, který ztéká do řek.

Zanášením toku půdními částicemi zabráníme, zatravněním a zarůstáním vegetací okolní nivy toku. Ve vegetaci se zpomalí nejen tekoucí voda, ale zachytí a rozplyne se zde i půda stékající z okolních kopců.

Regulovaný tok způsobuje, že se voda z území rychle odplavuje a nezadržuje se v krajině. Regulace toku může způsobovat povodně v obci, protože se nemá, kde jinde v krajině rozlít v době přívalových deštů.

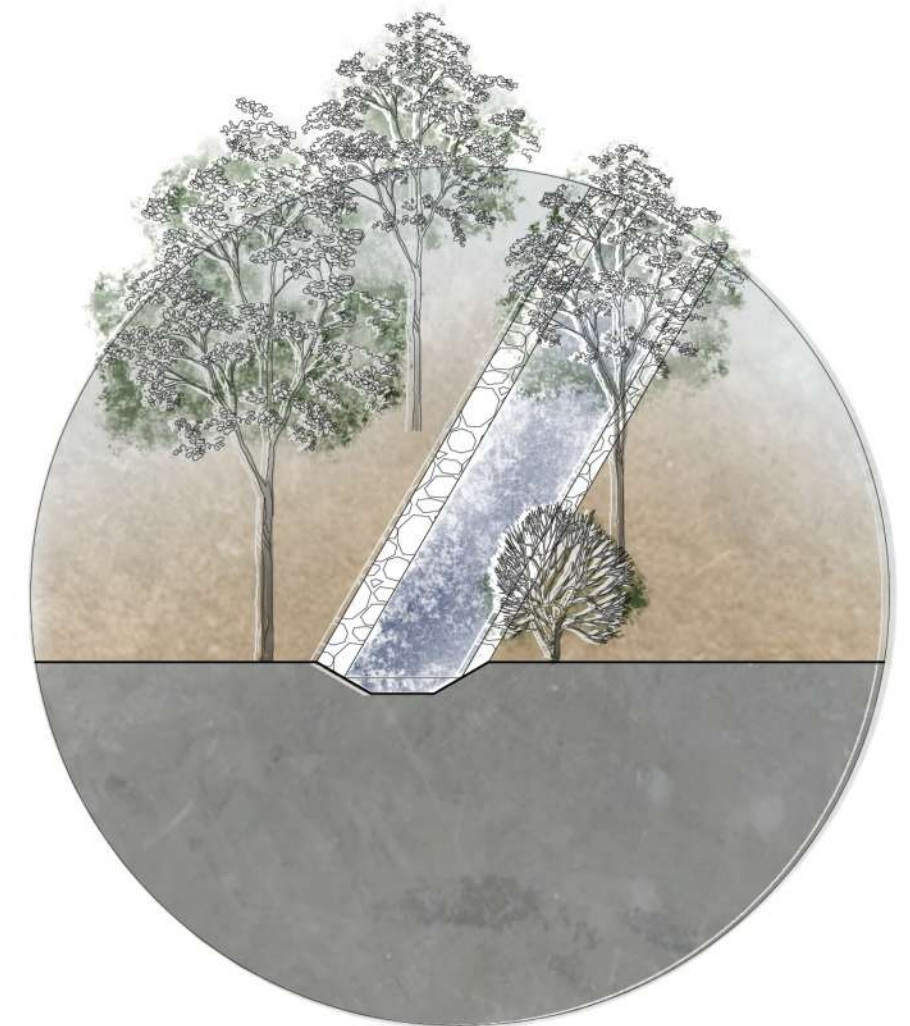
Když se řece nechá volný průběh a dovolí se jí vlévat do její údolní nivy, řeka začne meandrovat a tím se tok zpomalí. Voda z řeky se začne vsakovat i v jejím okolí a zavlaží tak zemědělskou půdu. Tím, že se řeka zpomalí a nabídne se jí prostor k rozlivu mimo zastavěné území, zamezí se bleskových povodním v zastavěné části.

Zpracováno dle publikace: Naše krajina od Kláry Duškové

Navrácením toku do jeho přirozené podoby můžeme zadržet vody v krajině, zpomalit tok a tím předejít záplavám.



Regulovaný tok ve zpevněném korytě ztrácí své přirozené schopnosti. Voda územím rychle protéká a jen malá část zasakuje do půdy v území. Řeka nemá přirozený prostor pro rozliv a ohrožuje zástavbu kolem toku povodněmi. Technicky upravený vodní tok má významně redukovanou šířku říčního pásu. (Cílek, 2017) Díky napřímeným tokům se může orat téměř až k břehům, vodní toky se ale zanášejí zeminou a chemikáliemi ze zemědělství.



V rámci návrhu je řece poskytnut její potřebný přirozený prostor. Vytyčením říčního pásu se vymezí prostor, kde může řeka meandrovat. V říčním pásu je zakázáno jakkoli hospodařit. Říční niva následující za pásem je omezena na hospodaření na trvalých travních porostech.

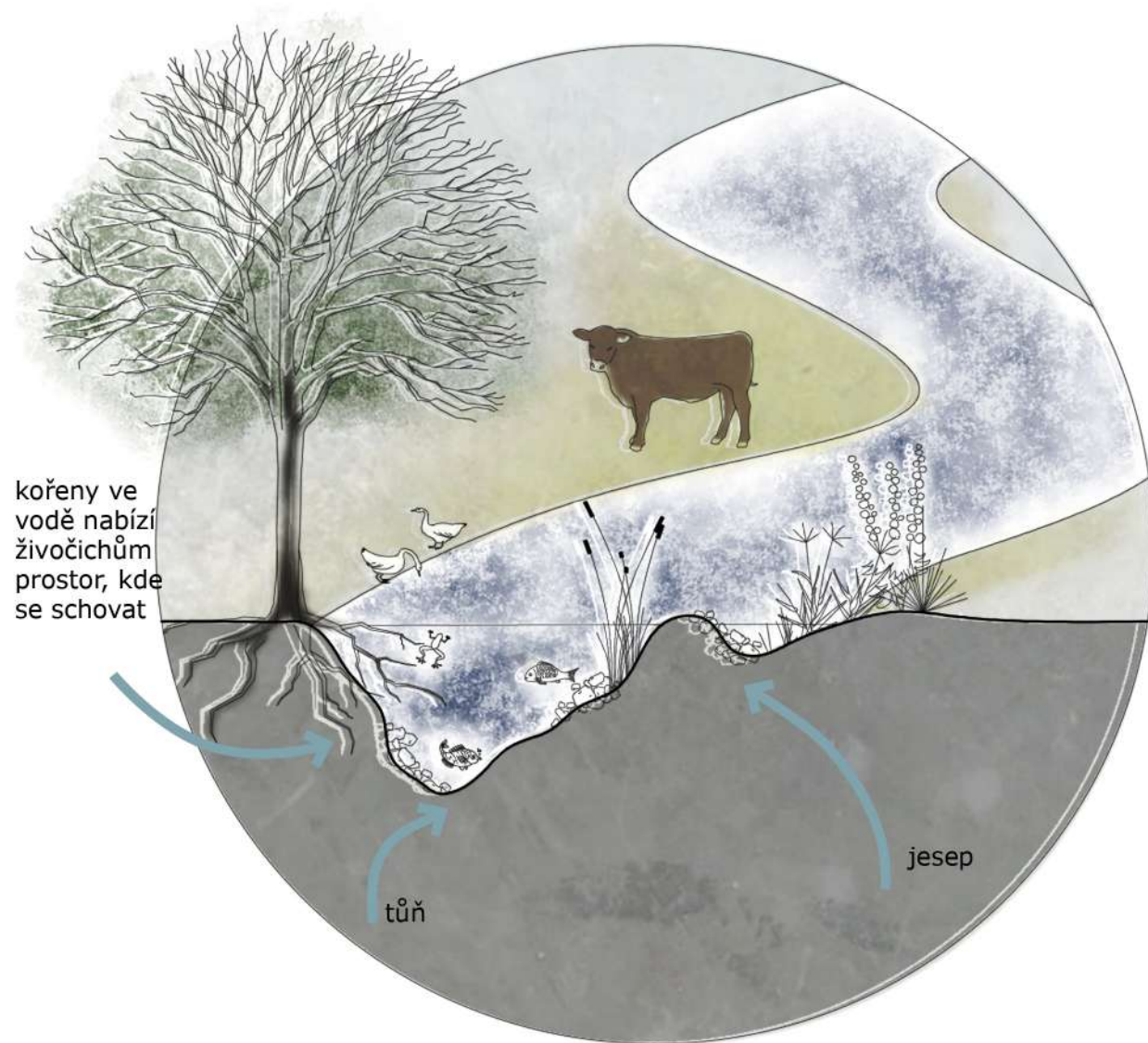


Obr.244: schémata problematiky odtoku vody údolnicemi a revitalizace napřímených toků

Obr.245: schémata problematiky revitalizace napřímeného toku řeky Juhyně

TŮŇ KORYTA REVITALIZOVANÉ ŘEKY

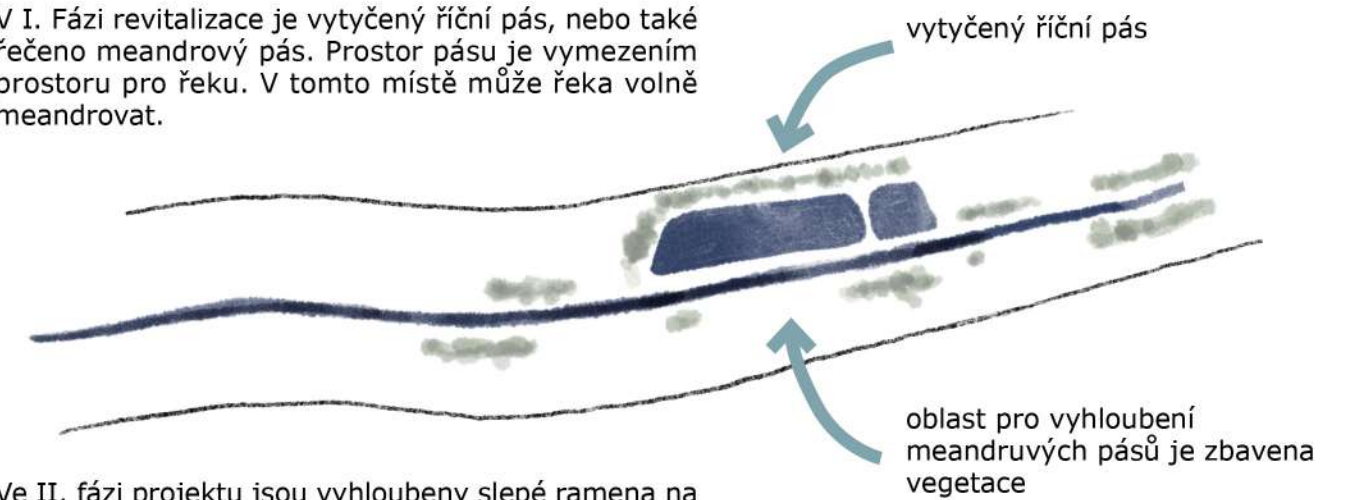
Součástí meandrujících toků jsou hlubší tůň, které se obvykle nachází při vnější straně oblouku meandru toku. V tůni teče voda pomaleji, a poskytuje úkryt pro vodní živočichy. Na vnitřní straně toku se nachází mělčí či suchý jeseň.



Obr.246: schéma principu tůň vzniklých po revitalizaci na meandrovém toku

ETAPIZACE A ZPŮSOB REVITALIZACE ŘEKY JUHYNĚ

V I. fázi revitalizace je vytyčený říční pás, nebo také řečeno meandrový pás. Prostor pásu je vymezením prostoru pro řeku. V tomto místě může řeka volně meandrovat.



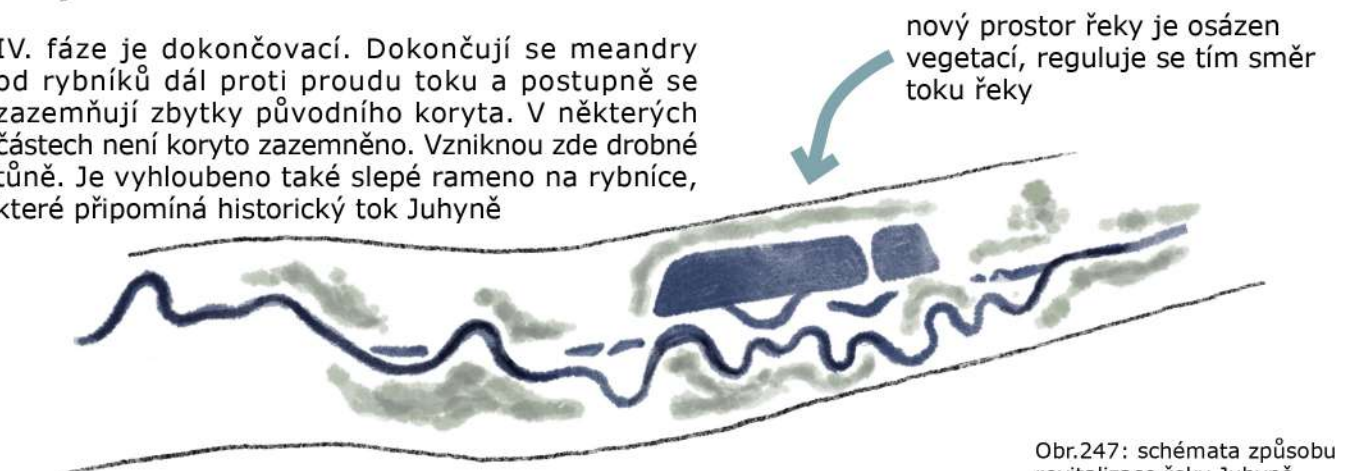
Ve II. fázi projektu jsou vyhloubeny slepé ramena na toku Juhyně, které budou v pozdější fázi hlavní trasou průtoku. Řeka si začíná zvykat na novou cestu toku.



III. fázi je pokračování ve vyhlubování meandrující trasy toku a postupné zasypávání původního koryta toku. Trasa kolem rybníků je vedena nově vytvořenými meandrovými oblouky. Dále proti proudu kopírují meandry původní tok před narovnáním.



IV. fáze je dokončovací. Dokončují se meandry od rybníků dál proti proudu toku a postupně se zazemňují zbytky původního koryta. V některých částech není koryto zazemněno. Vzniknou zde drobné tůň. Je vyhloubeno také slepé rameno na rybníce, které připomíná historický tok Juhyně



Obr.247: schémata způsobu revitalizace řeky Juhyně

DETAILNÍ SITUACE REVITALIZACE ŘEKY JUHYNĚ

LEGENDA

- silnice, pěšiny, stezky, cesty
- řiční niva
- katastrální mapa
- vrstevnice po 2 m
- vodní toky
- lávka
- cyklotrasa
- stávající naučné stezky
- retenční prostor pro rozliv
- aleje/stromořadí
- vodní plochy
- občasné mokřady
- trvalé travní porosty
- vlhké louky
- orná půda
- ovocné sady
- luhy kolem toků
- doprovodná zeleň podél cest
- zastavěná část
- stavby
- bod zastavení
- křížek v krajině



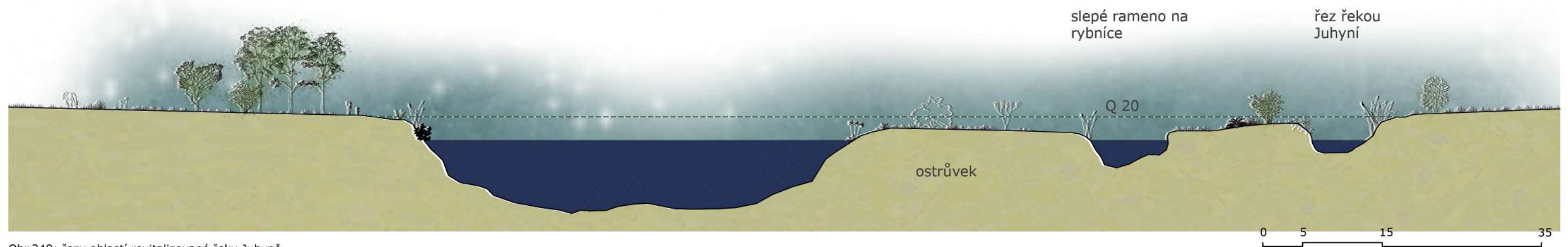
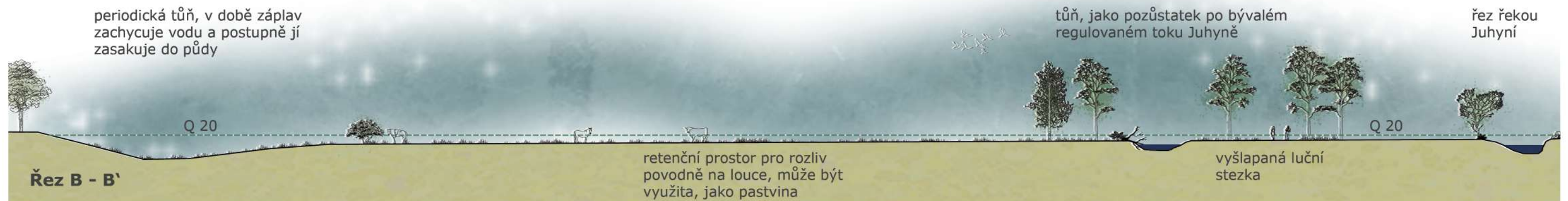
Obr.248: situace revitalizace řeky Juhyně



ŘEZY OBLASTÍ REVITALIZOVANÉ ŘEKY JUHYNĚ

V návrhu je vytyčena nová říční niva a říční pás. Říční pás funguje jako meandrační pás a je to prostor patřící přirozenému rozlivu řeky. Celá oblast trvalých travních porostů viditelná na předchozí detailní situaci slouží pro rozliv řeky v době přívalových dešťů. Retenční prostor pro rozliv povodně je definována tvarem terénu. V oblasti trvalých travních porostů se nacházejí prohlubně, s občasnými mokřady, které se naplní vodou v době vydatných dešťů. V celé nivě v tomto prostoru se mohou vyskytovat vlhké louky, převážně v prostorách, kde se vyskytovaly v minulosti.

Návrh podporuje prostupnost tohoto území. Vznikly zde nové pěší stezky. Jedna ze stezek připomíná bývalý mlýnský náhon. V této trase je také vedena cyklotrasa. Přes novou meandrující řeku vznikla tři nová místa, kde se dá řeka přejít v podobě dřevěných lávek.



Obr.249: řezy oblastí revitalizované řeky Juhyně



Obr.250: vizualizace revitalizované řeky Juhyně

CELKOVÁ SITUACE NÁVRHU KATASTRÁLNÍHO ÚZEMÍ OBCE CHORYNĚ

LEGENDA

-  hranice řešeného území
-  silnice, pěšiny, stezky, cesty
-  železnice
-  říční niva
-  katastrální mapa
-  vrstevnice po 2 m
-  vodní toky
-  současná naučná stezka
-  navržená naučná stezka
-  navržený cyklotrasa
-  povalová cesta/lávka
-  aleje/stromořadí
-  vodní plochy
-  občasná mokřady
-  lesní plochy
-  trvalé travní porosty
-  vlhké louky
-  orná půda
-  ovocné sady
-  remízky/meze
-  doprovodná zeleň podél cest
-  zahrádky
-  zastavěná část
-  stavby
-  bod zastavení
-  křížek v krajině
-  kaplička (větší je kostel)
-  pomník

přeměna orné půdy na trvalé travní porosty z důvodu zamokření oblasti v historii i v současnosti, rozšíření mokřadů i do oblasti na druhé straně silnice

přeměna orné půdy na lesní plochu, propojení dvou lesů nacházejících se kolem mokřadní oblasti

zrušení meliorace polí, zacpání meliorace - zde vznikne dočasný mokřad/vlhká louka z důvodu rozlivu vody z ucpané přerušené meliorace

zlepšení prostupnosti této oblasti, tím se docílí také k přerozdělení velkých bloků orné půdy

realizace sadu za statkem, přeměna orné půdy na vlhké louky z důvodu podmáčení orné půdy v současnosti, z důvodu podmáčení také nesouhlasím s navrženou zástavbou v ÚP, navíc by zde hrozil rozvoj sídelní kaše

podpora prostupnosti výstavbou pěší lávky přes řeku Bečvu

naučná stezka Slepé rameno řeky Bečvy pojednává o vodní krajině v obci, stezka je v části vedena po povalové stezce, tím se usnadňuje prostupnost mokřady

v říční nivě kolem Bečvy, stejně jako u řeky Juhyně, jsou plochy orné půdy převedeny na trvalé travní porosty, zamezí se tím splavu půdy do vodních toků

v krajině vznikají body s nejrůznějšími zastaveními v podobě vyhlídky, rozhledny, nebo posezení

řešení rozhraní krajiny a zastavěné části obce, orná půda od zástavby je dělena záhumenní cestou, stromořadím, nebo plochou trvale travních porostů

retenční plocha řeky Juhyně pro rozliv při přívalových deštích, niva je pokryta trvalými travními porosty, vznikají zde dočasné mokřady a vlhké louky

prostor revitalizace řeky Juhyně nabízí i místa k zastavení, posezení a pozorování přírody okolo, prostupnost je podpořena lávkami přes řeku, vede tudy i cyklotrasa v trase bývalého mlýnského náhona odtrubnění potoka a obnovená stezka vedoucí do Branek na Moravě, historicky byla významnou trasou

0 100 500 1000



Obr.251: situace návrhu katastrálního území obce Choryně

SITUACE PŮVODNÍ PODOBY KATASTRÁLNÍHO ÚZEMÍ OBCE CHORYNĚ

Velký choryňský rybník, uzavřený soukromý prostor pro rybářské hospodaření

přírodní rezervace Choryňský mokřad, je evropsky významnou lokalitou

orná půda zde je meliorovaná, ale stejně zde prosakuje voda

velký lán orné půdy, oblast je neprostupná, jsou zde viditelné revizní šachty meliorace

zásatvaba statku, je ostrůvkem v poli, neexistují zde žádné přirozené krajinné přechody

oblast přirozených mokřadů v lužním lese, oblast je neprostupná, spousta cest vede pouze k nějakému bodu, například k místu chovu včel

jediný přechod přes řeku Bečvu v obci, další se nachází ve Lhotce nad Bečvou ve vzdálenosti cca 2 km, a nebo v Hustopečích nad Bečvou cca 5 km

orná půda v záplavové zóně při řece Bečvě, lze vidět, že se zde voda špatně vsakuje

velká plocha orné půdy, nepřerušovaná, ohrožená vodní erozí, odtokové linie jsou dlouhé, oblast je i méně prostupná

napřímený tok řeky Juhyně, v blízkosti se vyskytuje pouze orná půda, řeku není možné ve volné krajině nikde překročit

zde je opět velký nepřerušovaný lán orné půdy, vyskytuje se zde stopa po historické stezce a zatrubněný potok

stopy po historické trase na Lhotu u Choryně

potok Pastevík s kaskádovými přepadovými jezírky

LEGENDA

-  hranice řešeného území
-  silnice, pěšiny, stezky, cesty
-  železnice
-  říční niva
-  katastrální mapa
-  vrstevnice po 5 m
-  vodní toky
-  aleje/stromořadí
-  vodní plochy
-  lesní plochy
-  trvalé travní porosty
-  orná půda
-  ovocné sady
-  remízky/meze
-  doprovodná zeleň podél cest
-  zahrádky
-  zastavěná část
-  stavby

0 100 500 1000



Obr.252: situace současného stavu katastrálního území obce Choryně



Obr. 253: vizualizace řeky Juhyně s pohledem na zemědělskou krajinu

Zpracování územní studie pro krajinu obce Choryně mi umožnilo nahlédnout do oblasti mého současného bydliště mnohem detailněji, než některým jiným obyvatelům, kteří v dané krajině bydlí od narození. I přes určitou znalost řešeného území nebylo zpracování krajinného plánu jednoduché.

Plán je rozdělen do vrstev, kterými jsou složky tvořící celkový obraz krajiny. Snažila jsem každé této složce věnovat pozornost. Některým však méně a některým více.

Věřím, že každá složka by si zasloužila více propracovat do detailu. Pro komplexnost a provázanost jednotlivých složek je studie omezena do určitého detailu zpracování. Dalo by se hovořit daleko více o hydrologii území a hledat řešení na jednotlivých tocích. Daly by se do nekonečna analyzovat společenstva rostlin a živočichů vyskytujících se v této oblasti a navrhnout podmínky pro podporu jejich výskytu.

Tento krajinný plán, je v podstatě územní studii, která může sloužit správě obce pro další uvažování a rozhodování o záměrech na území. Studie může být podkladem pro budoucí změnu územního plánu. Nebo může být považován pouze za nějakou ideální představu o krajině obce v budoucnosti.

Práce je koncipována, jako příklad, jak v budoucnu hospodařit s krajinou, jak o ni pečovat a co z ní můžeme pro sebe získat. Jsou zde zmíněny některé způsoby a typy revitalizace jednotlivých složek krajiny, vtipována zajímavá místa a doporučený způsob obytnosti krajiny.

Věřím, že jsem do návrhu přinesla i pohledy, které si odnáším z osobního prožívání tohoto území.

Závěrem bych chtěla v první řadě poděkovat vedoucí diplomové práce Kláře Salzmanna, díky které mě již od prvních ročníků studia začala zajímat venkovská krajina. Za to, že mě při zpracování diplomové práce vždy dokázali vrátit na správný směr a dávali mi nejrůznější další podněty děkuji i asistentům ateliéru Zuzaně Bečvářové a Tomáši Pozdechovi.

Děkuji i všem předcházejícím vyučujícím na fakultě a v neposlední řadě svým spolužákům, kamarádům, za každodenní inspiraci a pomoc postupně se společně posouvat vpřed a oboustrannou výměnu zkušeností.

Další mé velké díky patří rodině, za to, že se mnou celé studium prožívali od začátku až do konce. Že jsem se na ně vždy mohla obrátit a požádat o pomoc.

Děkuji jim i Montymu za společnost při terénních průzkumech a mapování okolí.

Seznam tištěné použité literatury:

CÍLEK, Václav. *Jak přežít řeku: o životě v antropocénu, cestě indiánského šamana do Detroitu, kamenech Dunaje a taky o přílivech a odlivech civilizací, vděčnosti a naději*. Praha: Dokořán, 2020. ISBN 978-80-7363-996-9.

CÍLEK, Václav, Tomáš JUST, Zdenka SŮVOVÁ, et al. *Voda a krajina: kniha o životě s vodou a návratu k přirozené krajině*. Ilustroval Marie KO-HOUTOVA. Praha: Dokořán, 2017. ISBN 978-80-7363-837-5.

DUŠKOVÁ, Klára. *Naše krajina*. Praha: Nadace Via, 2021. ISBN 978-80-907586-6-7.

MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7.

SÁDLO, Jiří. *Krajina!: průchod okolím v příkladech*. Praha: Kodudek. ISBN 978-80-906311-5-1.

Seznam použité literatury dostupné online

BLAŽEK, Bohuslav. 2004. *Venkovy: anamnéza, diagnóza, terapie*. Brno: Vydavatelství ERA. ISBN 80-86517-90-x. Dostupné online z: [https://is.muni.cz/el/1423/podzim2008/HEN555/um/6232412/Blazek_Venkovy.pdf]

CHYTRÝ, Milan. 2010. *Katalog biotopů České republiky: Habitat catalogue of the Czech Republic*. 2. vyd. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. ISBN 978-80-87457-02-3. Dostupné online z: [https://www.sci.muni.cz/botany/chytry/Chytry_et_al2010_Katalog-biotopu-CR-2.pdf]

KUBÍK, Ladislav; SÁŇKA, Milan. 2010. *Reprezentativní půdní typy a jejich charakteristika pro území jižních a západních Čech - výsledky projektu Rizikové látky v půdě ve vztahu k životnímu prostředí - přeshraniční základy ochrany půdy (Bavorsko - Česká republika)*. Brno: Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. Dostupné online z: [https://eagri.cz/public/web/file/103806/_103244_7_Reprezentativni_pudni_typy.pdf]

Macháč, J., Dubová, L., Louda, J., Hekrlé, M., Zaňková, L. et Brabec, J. (2019). *Metodika pro ekonomické hodnocení zelené a modré infrastruktury v lidských sídlech*. Ústí nad Labem: Institut pro ekonomickou a ekologickou politiku (IEEP). Dostupné online z: [http://www.ieep.cz/wp-content/uploads/2019/08/Machac_et_al_2019_Metodika_Hodnoceni_GBI.pdf]

TOMÁŠEK, Milan. *Půdy České republiky*. 3. vyd. Praha: Česká geologická služba, 2003. ISBN 80-7075-607-1. Dostupné online z: [http://www.geology.cz/1919/historie/publikace/2003-pudy-komplet-web.pdf]

MAKOVSKÝ, Josef, MARADA, Petr. *Biopásy - informační materiál pro zemědělce*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2016. ISBN 978-80-7434-302-5. Dostupné online z: [https://eagri.cz/public/web/file/488800/F_AEKO_Biopasy.pdf]

Územní plán obce Choryně

VÉLE, Adam. 2011. *Posouzení koncepce podle § 45i zákona ČNR č. 114/1992 Sb, na lokality a druhy soustavy NATURA 2000*. Územní plán Choryně. Dostupné online z: [https://www.obec-choryne.cz/obec/uzemni-plan-obce/schvalene-vydane/]

Citované standardy

AOPK ČR, 2022. Revitalizace vodních toků a jejich niv. Praha. SPPK B02 003: 2022. Dostupné online z: [https://nature.cz/documents/20121/1199906/B-02-003-Standard_RVT_18088_SOPK_22_podpis.pdf/1109cd77-7b-c9-c192-887b-d32bc071f80d?t=1669109820470]

Citované zákony a vyhlášky

Evropská komise, 2013. Brusel: Zelená infrastruktura – zlepšování přírodního kapitálu Evropy ze dne 6. května 2013. Dostupné online z: [https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:d41348f2-01d5-4abe-b817-4c73e6f1b2df.0016.03/DOC_1&format=PDF]

Parlament české republiky, 2021. Zákon číslo 283/2021 Sb. stavební zákon ze dne 27. července 2021. In. sbírka zákonů ČR

Parlament české republiky, 1992. Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny ze dne 25. března 1992. In. sbírka zákonů ČR

Parlament české republiky, 2001. Zákon č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ze dne 25. července 2001. In. sbírka zákonů ČR

Věstník Ministerstva životního prostředí ČR. Praha: Práce, 2007. ISSN 0862-9013 Dostupné online z: [https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/3CABE013A0D-54603C1257378004B5666/\$file/vestnik_08-2007_web.pdf]

Ministerstvo zahraničních věcí, 2005. Sdělení č. 13/2005 Sb. m. s. o sjednání Evropské úmluvy o krajině ze dne 24. ledna 2005. Dostupné online z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/umluva_rady_evropy_krajina/\$FILE/OOOPK_umluva_o_krajine_text_cj_20210815.pdf]

Citované a parafrázované webové stránky

BARAK, Petr. Geologické lokality. 2012. Dostupné online z: [http://lokality.geology.cz/3385#]

HRUBAN, Robert. Geomorfologické členění ČR. 2022. Dostupné online z: [http://moravske-karpaty.cz/prirodni-pomery/geomorfologie/geomorfologicke-cleneni-cr/]

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy. *ekatalog BPEJ*. 2022. Dostupné online z: [https://bpej.vumop.cz/65600]

PODEŠVA, Zdeněk. *Přírodní rezervace Choryňský mokřad*. 2005. Dostupné online z: [https://nature.hyperlink.cz/vsetinsko/Chorynsky_mokrad.htm]

Další využívané webové stránky

Český statistický úřad. Dostupné z: [https://www.czso.cz/]

Živá půda, Nadace partnerství. Dostupné z: [https://www.ziva-puda.cz/]

Použité mapové zdroje a podklady

mapy.cz; google.com/maps; Geoprohlížeč ČUZK; Geoprohlížeč ČUZK-archiv; oldmaps; OpenStreetMap; Česká geologická služba - geology; Výzkumný ústav meliorací-VUMOP; Ústav pro hospodářskou úpravu lesů - UHUL; Agentura ochrany a přírody-wms gis; Hydrologický informační systém VUV TGM - heis.vuv; Veřejný registr půdy-LPIS; eAGRI-wms gis; land.copernicus.eu; heatmap-STRAVA; ikatastr.cz; Územní plán obce Choryně

Zdroje obrázkových souborů jsou vypsány pod jednotlivými přílohami.

SOUPIS POJMŮ

- **ŘÍČNÍ NIVA**
prostor údolí, ovlivněn tokem řeky/potoka, je vymezena geologickými sedimenty, půdními sedimenty a záplavovými oblastmi
- **ŘÍČNÍ PÁS**
prostor kolem vodního toku, ovlivněn tokem řeky/potoka, je porostlý lužní vegetací a neslouží k zemědělskému hospodaření, pás je vymezeným prostorem pro řeku, kde může měnit směr toku koryta
- **MEANDROVÝ PÁS**
je vymezená plocha podél toku řeky, kde může tok samovolně vytvářet meandry
- **ZÁPLAVOVÉ ZÓNY**
oblasti kolem vodních toků, kde se voda rozlévá při vydatných srážkách, zóny jsou rozděleny na pětiletou vodu, dvacetiletou vodu, a stoletou vodu, to označuje pravděpodobnost zásahu kritických oblastí povodněmi v řádu let
- **RETENČNÍ PROSTOR**
vymezený prostor v blízkosti toku, je to plocha určená k rozlivu povodní
- **SUCHÝ POLDR**
umělá nádrž sloužící k ochraně před povodněmi, plocha je využívána zemědělsky, jako trvalý travní porost a v době přívalových dešťů je zaplavována
- **BIOCENTRUM**
plochy v krajině, která obývají rostliny a živočichové
- **BIOKORIDOR**
pás spojující biocentra, slouží pro migraci rostlin a živočichů
biokoridory jsou dále využívány k překonání překážek, například k přechodu přes dálnici
- **BIOPÁS**
vymezený pás v poli osázený vegetací sloužící, jako útočiště a potrava pro živočichy
- **KVĚTNATÝ PÁS**
pás podél cest, oddělující cestu od ornou půdou, je osázen rostlinami sloužící, jako útočiště a potrava pro živočichy
- **MEZ**
neobdělávaný pás na zemědělské půdě osázený rostlinami, keři i stromy, zabraňuje mimo jiné i erozi
- **REMÍZEK**
část v poli, nebo trvalých travních porostech osázená keři, stromy a jinou vegetací, slouží, jako útočiště pro živočichy v jinak otevřené krajině
- **ALEJ**
liniová skupina stromů složená ze dvou řad, obvykle vede podél cest
- **STROMOŘADÍ**
liniová skupina stromů složená z jedné řady, obvykle vede podél cest
- **MELIORACE**
název pro systém potrubí, kterými byly v historii odvodňovány plochy určené pro zemědělské hospodaření, a tento způsob se dochoval až dodnes
- **MOKŘAD**
přirozená, nebo uměle vytvořená (například po přerušení meliorace) mělká vodní plocha, může být dočasná, nebo stálá v závislosti na hladině podzemní vody
- **RYBNÍK**
uměle vytvořená průtočná vodní nádrž, pro chov ryb
- **TŮŇ**
uměle nebo přirozeně vytvořené prohlubně zaplavené vodou, například vznikají na revitalizované řece v oblasti starého koryta
tůň se dále nachází na vnitřní straně meandrového pásu, jako hlubší neproudá voda
- **STEZKA**
liniová dvoukolejová trasa mezi zemědělskými plochami, po kterých lidé procházejí krajinou, a slouží ale i jako příjezdová cesta k jednotlivých orným plochám
- **NAUČNÁ STEZKA**
trasa, vedoucí po různých typech stezek a cest, charakteristické pro ni je, že slouží pro poznání území a je doplněna informačními tabulemi
- **CESTA**
obvykle hlavně pro motorová vozidla, slouží ale i pro pohyb lidí
- **PĚŠINA**
užší jednokolejová stezka, která slouží pouze lidem procházet méně prostupným územím
- **ZÁHUMENNÍ CESTA**
obvykle stezka nebo pěšina, nachází se těsně za soukromými zahradami zastavěné části, slouží jako dělící lini pro zastavěnou část a ornou půdu, je doplněna vegetací
- **POVALOVÁ CESTA**
stezka zhotovená z dřevěných desek, jako dlouhá lávka, napomáhá překonat špatně prostupné vlhké oblasti a zabraňuje pošlapání vegetace



**FAKULTA ARCHITEKTURY
ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE**

